Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor
Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links
Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

INBJUDNING

till öfvervarande af

årsexamen och läseårets afslutande

vid

HÖGRE ELEMENTARLÄROVERKET I ÖSTERSUND

den 1 och 2 Juni 1866.

Af

Abraham Sundberg,

Läroverkets Rektor.

Innehåll: 1:o *Sofokles' Antigone*, öfversättning m.m. af Lektor Brandt.
2:o *Årsberättelse.*

Östersund 1866, tryckt hos C. M. Berg.

SOFOKLES'

ANTIGONE.

ÖFVERSÄTTNING

AF

K. H. BRANDT

LEKTOR I GREKISKA OCH THEOLOGI
VID ÖSTERSUNDS HÖGRE ELEMENTARLÄROVERK.

Belönt med Svenska Akademiens andra pris.

UPSALA
EDQUIST & BERGLUND. 1866.

Ueber Ströme hast du gesetzt und Meere durchschwommen,
Ueber der Alpen Gebirg trug dich der schwindlichte Steg,
Mich in der Nähe zu schaun und meine Schöne zu preisen,
Die der begeisterte Ruf rühmt durch die staunende Welt;
Und nun stehst du vor mir, du darfst mich Heil'ge berühren,
Aber bist du mir jetzt näher, und bin ich es dir?

SCHILLER.

En framställning af den tragiska handlingen i pjesen finnes i anmärkningarna till tredje sången (v. 578—615).

PERSONER:

KREON, Konung i Thebe.
EURYDIKE, hans gemål.
HAIMON, hans son.
ANTIGONE, } döttrar af Oidipus och Iokaste.
ISMENE, }
TEIRESIAS, en blind siare.
CHOREN, Thebes förnämsta borgare, af framskriden ålder.
EN VÄKTARE.
EN BUDBÄRARE.
EN PALATSTJENARE.
Konungens följe; drottningens tärnor; en gosse, som leder Teiresias.

Scenen är en fri plats framför det kungliga palatset på Kadmeia, borgen i Thebe. På venstra sidan — med utgångspunkten från åskådarne — utbreder sig en slätt, på något afstånd betäckt med kullar, på högra ligger staden. Handlingen upptar en dag ifrån dagbräckningen till inemot aftonen.

(Tidigt i dagbräckningen befinnes Antigone i eftertänksam, afvaktande ställning framför palatsets port. Utträdande genom denne nalkas henne Ismene).

ANTIGONE.

Ismene, dyra syster, född till samma lott,
Vet du ett olycksöde, ärfdt från Oidipus,
Som icke Zevs uppfyllt på oss qvarlefvande?
Ty ej en smärta, ej en sorglig skickelse,
5 Ej skymf det fins, ej smälek, hvilken icke jag
I dina och i mina öden varsnat har.
Och nu! Hvad påbud lät vår höfding, som det sägs,
Helt nyss förkunna stadens hela menighet?
Har du väl hört det, eller är dig obekant,
10 Att samma öde når vår vän som fienden?

ISMENE.

Om våra vänner ej till mig, Antigone,
Ett ord har hunnit, hvarken smärtsamt eller ljuft,
Alltse'n vi två vårt brödrapar beröfvades,
När de på *en* dag föllo båda man mot man.
15 Och se'n den sistförflutna natt Argivers här
Har gått sin kos, jag vet ej något vidare,
Som nu min lycka eller ofärd ökat har.

ANTIGONE.

Det nog jag visste; derför utom gårdens port
Jag kallat dig, att ensam du mig höra må.

ISMENE.

20 Hvad vill du säga, som så märkbart qväljer dig?

ANTIGONE.

När Kreon grafvens gärd vår ena broder blott
Har skänkt, har ej han då den andres ära kränkt?
Eteokles har han, såsom man med rätta sagt,
Rättvist och lagligt, gömt i jordens sköt, att han
I underverlden ärad blir bland skuggorna.
Den ömkligt döda kropp, som hör Polyneikes till, —
Offentligt det skall blifvit kungjordt borgrarne —
Man ej i grafven bädda må och sörja, nej,
Den obegråten, obegrafven lemna, att
En ögonlust, ett rof för glupska foglar bli.
Se der, hvad Kreon, vår ädle vän, så dig som mig —
Ja äfven mig! — skall hafva kungjort; hit han ock
Lär komma, att förklara den okunnige
Sitt säkra bud, och ej som obetydlighet
Han saken aktar: den, som handlar deremot,
En blodig död af folkets stening förestår.
Så är det, som du hör, och snart du visa skall,
Om ädel du af ädel slägt födts eller feg.

ISMENE.

Hvad kan, o arma, är det så, jag göra till
Att lösa eller knyta så intrasslad väf?

ANTIGONE.

Se till, om du min möda delar och mitt värf?

ISMENE.

Hvad äfventyr är detta, hvad din mening väl?

ANTIGONE.

Vill du med mig gemensamt taga liket upp?

ISMENE.

Du tänker då att trots förbudet jorda det?

ANTIGONE.

45 Så visst det är *min* bror och *din*; ja äfven mot
Din vilja. Trolös aldrig jag befinnas skall.

ISMENE.

Förvägna, ack, fast Kreon sjelf förbjudit det.

ANTIGONE.

Ej rätt han har förvägra mig *min* egendom.

ISMENE.

O ve! Betänk, min syster, hur vår fader först,
50 Afskydd och höljd med fläckadt rykte, fann sin död
För sina misstag, som han sjelf upptäckte, med
Sjelfmordisk hand sitt ögonpar utstingande;
Hur se'n hans mor och maka — detta dubbla namn
Hon bar! — med tvinnadt rep sitt lif förkortade;
55 Hur våra tvenne bröder sist på en enda dag,
De arme, sträckte ut sin hand till brodermord
Och så hvarann beredde samma grymma lott.
Och vi, som nu allena lemnats qvar, o märk,
Hvad usel död vi finne, om hans lag till trots
60 Vi furstens utslag kränka och hans myndighet.
Nej, må vi det besinna, att till qvinnor vi
Ha blifvit födda, ej mot män att gå i strid,
Att se'n, enär vår öfverman är starkare,
Vi måste slikt hörsamma, värre till och med.
65 *Jag* derför bedja vill de underjordiske,
Att de förlåta mig, hvad jag är tvungen till,
När den jag lyder, som är högst uppsatt, ithy
Att öfver sin förmåga handla ej är klokt.

ANTIGONE.

Ej mer jag skall dig be, ej heller om du nu
70 Med mig ock ville handla, kärt det vore mig.

Haf du din egen mening; honom skall jag sjelf
Begrafva; dö för denna bragd är ärofullt.
Jag älskad hvila skall hos älskad vän, enär
Med mitt brott jag uppfyllt pligtens bud; ty längre tid
75 Tillhör min tjenst de döde, än de lefvande;
Dernere ju jag evigt hvila skall. Men du,
Om så dig täcks, förakta hvad af gudar aktas högt.

ISMENE.

Nej, jag ej det föraktar; men för svag jag blef
Att något företaga statens män till trots.

ANTIGONE.

80 Du dermed må undskylla dig; men jag skall gå
Att kasta upp en graf åt brodren huld och kär.

ISMENE.

Förvägna, ve, hur ängslas ej min själ för dig!

ANTIGONE.

För mig ej bäfva! Sörj för egen trygghet blott.

ISMENE.

Dock detta dåd för ingen röj åtminstone,
85 Men håll det hemligt, såsom jag ock göra vill.

ANTIGONE.

Ack nej, förtälj det! Vida mer du äcklar mig,
Om du, förtegen, ej det allmänt ropar ut.

ISMENE.

Ditt hjerta lågar varmt för blott en kylig hamn.

ANTIGONE.

Jag vet, min tjenst behagar dem jag täckas bör.

ISMENE.

90 Ja, om du kan. Du önskar det omöjliga.

ANTIGONE.

Välan, då kraft mig felar, skall jag höra upp.

ISMENE.

Försök ej ens att vinna det omöjliga.

ANTIGONE.

Du genom detta tal dig hatad gör af mig,
Med rätta ock den döde du förhatlig blir.
95 Nej, låt du mig och mitt besluts förvändhet gå
Sitt hårda straff till mötes. Intet möta skall
Så svårt mig ju, att ej jag får med ära dö.

ISMENE.

Ja, lyster dig, så gå; men vet, en dåres väg
Du vandrar; dock dig älskar ömt den älskade.

(Båda gå, Antigone åt slätten, Ismene in i palatset. Solen går upp. Choren framträder ifrån stadssidan).

CHOREN *(sedan han uppträdt i orchestran).*

Str. 1.

100 Solens stråle, hvars skära glans
Ej Thebanernas borg förut
Sjuport-staden så skönt belyst,
Du framglänser ändtligen nu
Dagens gyllene blick,
105 Helt nyss öfversväfvande Dirkes flöden!
Kämpen, som med skimrande sköld,
Rustad starkt, från Argos var länd,
Bragte du att i sin ilande flykt
Ge åt hästarne sporrar;

110 Mot vårt land han drog, Polyneikes det var,
Som till hat upptänd af den sväfvande tvist
Hitförde den här, som, liksom en örn,

Med häftiga skri slog ned i vårt land,
Med en vinge betäckt som af skimrande snö,
115 Med vapen i mängd
Och tagelbesmyckade hjelmar.

Motstr. 1.

Boningstaken han hunnit re'n,
Sträckte mördande lansars gap
Rundt kring portarne sju, han dock
120 Försvann, innan fyllest hans svalg
Blifvit mätt af vårt blod,
Och murkransens tinnar med beckbestrukna
Facklan än Hefaistos förbränt;
Så ju Ares' stormande brak
125 Nådde hans rygg, att det honom blef tungt
Strid uthärda med draken.
Ty ett äckel för Zevs är en tunga, som fräck
Uppblåses till skryt: när en böljande mängd
Han nalkas oss såg, som prunkade med
130 Svärdsklingornas rasslande guld, han den
Med sin ljungeld slog, som på murarnes rand
Stod målet så när,
Att re'n han jublar om seger.

Str. 2.

Tumlande störtade ned och mot marken sträcktes
135 Han med det ljungande bloss, som i vild bestormning,
Lik ursinnig bakchant,
Nu lössläppte hatets orkan.
Segren här, döden der!
Vexlande lott kämparne gaf Ares, en stolt, härjande stridshingst
140 Ställd på vår sida;

Ty de sju, som ställt sig vid portarne sju,

Härförare lika mot lika i tal,
Zevs lemnade all sin kopparmundur
Som en helig trofé; blott det olyckspar,
145 Som af samma föräldrar fått lifvet och nu
Sin kufvande lans tveskiftes ock höjt,
De döden ock delade båda.

Motstr. 2.

Kommen är segerns gudinna, den ärekrönta,
Leende vänligt mot Thebe, det vagnberömda.
150 Må den kämpade strid
Nu i glömska sänkas, och vi
Hvarje natt hvarje rum,
Gudarne vigdt, nalkas med chordanser, och må Bakchos, som Thebe
Dyrkar, oss leda!

155 Dock nalkas oss der ju Menoikeus' son,
Kreon, vårt lands kung, hvars spira är ny
Som i gudars beslut den skickelse ny,
Som grundat hans makt. Hvad hvälfver han väl
I sitt sinne för plan, då de åldriges råd
160 Han här har befallt att samlas och oss
Med häroldskap han har kallat?

(Kreon framträder ur palatset med följe, som stannar i bakgrunden. Choren blir qvar i orchestran; det är endast chorföraren som här och annorstädes deltar i samtalet med skådespelaren).

KREON.

I män, vår stad en tryggad ställning gudarne
Nu åter gifvit efter många skakningar;
Er derför jag ur folket genom sändemän
165 Har låtit särskilt kalla; ty jag känner väl

Hur dels I Lajos' herrskarthron städs vördaden,
Hur ock, när stadens styresman var Oidipus,
Och sedan han omkommit, I bestoden fast
I samma sinne under deras söner än.
170 När bådas öde nu på *en* dag hunnit dem
Och de, den ene som den andre mördande
Och mördad, fläckat ha sin hand med brodrens blod,
Besitter jag all makten nu och deras thron,
Då jag till de bortgångne närmste slägting är.
175 Hos hvarje man omöjligt är att forska ut
Hans lynne, hjerta och förstånd, förr'n han sin konst
I maktens bruk och lagars skipning tydligt röjt.
Nåväl, den hela statens ledning har om hand,
Om han de bästa råd ej fattar, utan räds
180 För något, att hans tunga hålles fjettrad, städs
Han nu som förr den störste usling synes mig.
Och den i fosterlandets ställe har en vän,
Som mer han aktar, han är mig platt intet värd.
Ty jag, det vete Zevs, den städs alltseende,
185 Ej tiga vill, om jag i välfärds ställe ser
Förderfvet nalkas denna stads medborgare,
Och aldrig den, som hyser agg till fädrens jord,
Jag vill till *min* vän ega, ty jag tänker så:
Hon bär vårt väl och, när dess skepp vi segla på,
190 Om detta upprätt står, vi vinna vänner nog.
Jag genom slik lagskipning rycker upp vår stad,
Och härmed är befryndadt hvad jag borgrarne
Kungjort om dessa söner två af Oidipus:
Eteokles, som en kämpe föll för denna stad
195 Och vann med lansen rätt till all utmärkelse,
Man må i grafven gömma och se'n offra allt,
Som följa får ditner de mest utmärktes lik;
Men dennes bror, jag menar nu Polyneikes, som,
En flykting kommen åter, våra fäders jord

200 Och landets gudar ville härja och i grund
Med eld förgöra, ville mätta sig med blod
Af samma stam och föra er i träldom bort,
Man honom — det offentligt är kungjordt vår stad —
Ej må i grafhög lägga eller sörja, nej,
205 Må obegrafven lemna, honom skändad se,
När kroppen blir af fåglar och af hundar frätt.
Mitt tänkesätt är sådant. Aldrig nidingen
Af mig skall njuta ära framför redlig man;
Men den mot staden vänligt sinnad är af mig
210 I döden såsom ock i lifvet äras skall.

CHOREN.

Så Kreon, o Menoikevs' son, du handla vill
Med den vår stad välvillig eller afvog är,
Och makt du eger hvarje lag att stifta för
Såväl de döde som för oss de lefvande.

KREON.

215 På vakt då varen, att mitt bud ej kränkas må!

CHOREN.

På någon, som är yngre, denna börda lägg.

KREON.

Åh nej! Om liket redan vakt anordnad är.

CHOREN.

Hvad har en annan då du att befalla mer?

KREON.

Att ej med den ohörsam är I öfversen.

CHOREN.

220 Så fåvitsk ingen är, att han har lust att dö.

KREON.

Ja, det är lönen. Dock har vinningslystnaden
Ju mången störtat genom hoppets lockelser.

(En väktare kommer från slätten.)

VÄKTAREN.

Min drott, jag kan ej säga, att jag kommer hit
Af brådska andfådd och med lätt upplyftad fot.
Med grubbel uppfylld många uppehåll jag gjort,
På vägen mången sväng att åter vända om.
Ty så i många ord min själ tilltalte mig:
Hvi går du, arme, dit, der straffet väntar dig?
Du dröjer då, osälle? Dock, om Kreon det
Erfar af andra, hvad skall ej du lida få?
Så hit och dit jag tänkte, hann med långsam hast
Till målet fram; och så, fast kort, blir vägen lång.
Till slut dock seger vann beslutet att gå hit
Till dig. Mitt ord lär föga båta, tala dock
Jag vill. Jag kommit hit med stöd af detta hopp,
Att intet mig kan träffa, än hvad ödet vill.

KREON.

Hvad är, som väcker denna modlöshet hos dig?

VÄKTAREN.

Jag först vill nämna, hvad som rör mig sjelf. Nåväl,
Jag saken ej har gjort, ej gerningsmannen sett,
Och blott med orätt något ondt mig drabba kan.

KREON.

Du sigtar väl och rundt kring saken drar en skans.
Du röjer, att ditt bud en verklig nyhet är.

VÄKTAREN.

Ja, faran ju bibringar stor betänksamhet.

KREON.

Ack, tala då en gång, och se'n begif dig bort.

VÄKTAREN.

245 Välan så hör mig. Någon liket jordat nyss;
Dock sedan han på kroppen torra mullen strött
Och offer bragt, som öfligt är, han gått sin väg.

KREON.

Hvad säger du? Hvem hade dertill djerfhet nog?

VÄKTAREN.

Det vet jag ej. Ty intet fans, som röjde der
250 En yxas hugg, en hackas gräfning, hård och fast
Var marken, ouppbruten, ej med vagnens hjul
Befaren, nej, af gerningsmannen fans ej spår.
När detta dagens första vakt oss visade,
Ett obegripligt under alla syntes det.
255 Ty, fast ej graflagdt, liket gömdt för ögat var,
Blott tunt med stoft betäckt, som skydde man mot det
Försynda sig. Och ej af rofdjur eller hund,
Som kommit dit och sargat det, man såg ett spår.
Nu ömsesidigt ljödo skymford, väktarne
260 Hvarann beskyllde, sist ett slagsmål nära nog
Bröt ut, och ingen fans, som kunde hindra det.
Ty hvar och en var gerningsmannen, och likväl
Bevisligt ingen, ej man något kändes vid.
Beredd man var att ta i handen glödgadt jern,
265 Gå genom eld och göra ed vid gudarne,
Att hvarken sjelf man brottet öfvat eller var
Med den förtrogen, som det anlagt eller gjort.
Sist när till intet all vår spaning gagnade,
Man hör en röst, som alla tvang att hufvudet
270 Af skräck till marken sänka. Ty vi visste ej

Ett ord till inkast eller något lyckligt sätt
Att handla här. Förslaget var, att händelsen
Till dig man borde bära fram, ej dölja den,
Och denna mening seger vann, och lotten mig
275 Osälle har till denna förmån dömt. Jag kom
Ogerna hit och, som jag vet, ogerna sedd;
Ty ingen älskar den, som elak tidning bär.

CHOREN.

Min drott, mitt sinne redan länge öfvervägt,
Om ej ett gudars verk är denna händelse.

KREON.

280 Håll upp, förr'n mig ditt tal med harm uppfyllt, att ej
Din höga ålder parad syns med fåvitskhet.
Odrägligt är det språk att höra, som du för,
Att högre makter hafva vård om detta lik.
Hvad? Honom ära de så högt som välförtjent,
285 Ha den i mullen gömt, som templens pelarring
Och deras äreskänker kom att bränna upp,
Att deras land och deras lagar trampa ned?
Har du väl sett, att gudar ära nidingar?
O nej! Men länge re'n i staden funnos män,
290 Som höjt ett missnöjdt sorl för denna sak mot mig,
Och de sitt hufvud skakat tyst och ej sin hals
De under lagens ok till trogen kärlek böjt.
Af dem förledda genom mutor dessa nu —
Rätt väl jag det begriper — detta dåd begått.
295 Ty ej på samhällsgrunden något bruk växt upp
Som guldets så förderfligt. Detta är det ock,
Som städer sköflar, drifver folk från hus och hem,
Som ädla sinnen undervisar mästerligt
Och dem förvänder, att de gå till snöda värf,
300 Det menskor visat väg till all illfundighet,

Och alla illdåds gudsförakt det lärde dem.
Men de, som nu för mutor utfört denna bragd,
Uppnått sitt mål omsider att bli straffade.

(till väktaren).

Ja, om ännu Zevs någon hyllning får af mig,
305 Vet det förvisso, jag försäkrar dig med ed:
Om ej I den, hvars hand har tillredt denna graf,
Upptäcken och för mina ögon ställen fram,
Skall döden ej bli eder nog, I skolen först
Vid lif på pålen hängda yppa detta brott,
310 Att när I veta fått, hvar vinst man hämta kan,
I der mån framgent roffa och få lära er,
Att ej är skäligt söka vinst af hvarje sak.
Ty lätt man finna skall, att genom det förvärf,
Som nesligt är, sig flera ve än väl beredt.

VÄKTAREN.

315 Tillstädjer du mig tala? Eller skall jag gå?

KREON.

Förstår du ej ännu, hur retsamt är ditt tal?

VÄKTAREN.

Har det i örat eller hjertat sårat dig?

KREON.

Hvad menar du? Sonderar du min plågas ort?

VÄKTAREN.

Ditt sinne gerningsmannen retar, örat jag.

KREON.

320 Ha! Fin och slipad föddes du, det tydligt är.

VÄKTAREN.

Ej så dock, att jag denna gerning nånsin gjort.

KREON.

Blott så, att du för guldet gaf ditt lif till pris.

VÄKTAREN.

Ve!
Att den misstänker, tänker misste, ju är hårdt.

KREON.

Ja nu med din "misstanka" gerna gör dig qvick;
325 Men dragen I ej gerningsmannen fram, ert språk
Blir då, att feg och nedrig vinst blott bringar sorg.
(Kreon återvänder till palatset).

VÄKTAREN.

Ja, att han upptäcks, helst jag önskar. Dock han må
Bli gripen eller ej — hur slumpen fogar det —
I intet fall du åter ser mig komma hit.
330 Ty att emot min väntan och mitt hopp jag nu
Undkom, jag mycken tack är skyldig gudarne.
(Går åt slätten).

CHOREN.

Str. 1.

Mycket är sällsamt, intet dock
Mera sällsamt än menskan fins.
Öfver skummande hafvets rymd
335 I den regniga sunnanstorm,
Der böljor öppna kring henne
Sitt svalg, hon färdas fram;
Och Jorden, gudars höga stammor,
Hon som ej tynar, ej tröttnar, hon mödar och
340 Vänder med fålarnes idoga slägt, då dess ploghvarf
År från år förnyas.

Motstr. 1.

Vingade fågelns glada flock,
Skogens arter af vilda djur

Och den svärm, som i hafvet föds,
345 Bortför fångna i snarans garn
Och nätets tvinnade slingor
Den mångförslagne man.
Med konst han tämjer skogens åbo,
Ströfvande djuret på bergen, och tvingar den
350 Prydligt bemanade fålens och härdiga bergtjurns
Hals att bära oket.

Str. 2.

Och språket och tankarnes flygt
Och kraften att stater ge lag
Han lärt sig att ega, och funnit undflykt
355 För luft, hvars köld skygd ej ger,
Och regnets pilskarpa skur,
Rådig ständigt; och aldrig han rådlös går emot
Sin morgondag; Hades blott
Ej han mäktar fly, och dock
360 Han sjukdom, som är konsten svår,
Vet att undfly.

Motstr. 2.

På klokhet och konstiga fynd
Långt öfver all väntan så rik,
Än för ondt, än för godt han befinnes hågfälld.
365 Den landets lag vårdar väl
Och gudars edsvurna rätt,
Varder frejdad; sin frejd den förlorar, som försmår
Med fräckt förakt ärans bud.
Ej hos mig vid hemmets härd
370 Den sitte, ej i samma råd,
Som är dylik.

O, sällsamma under! Mig tvekan betar,
Om bestrida jag kan, hvad tydligt jag ser,

Att jungfrun der Antigone är.
375 Ack, osäll född
Af osäll far, af Oidipus, säg,
Hvad har händt? Ej för man väl derför dig hit,
Att konungens bud du trotsat och greps
I din sinnesförvirrande dårskap?

(Antigone, införd af Väktaren. Strax derefter Kreon).

VÄKTAREN.

380 Här är nu hon, som dådet öfvat, nyss af oss
På grafven just ertappad. Dock hvar är vår kung?

CHOREN.

Nu träder han ur slottet åter lagom just.

KREON.

Hvad är det? Hvad har händt, att jag så lägligt kom?

VÄKTAREN.

Min drott, en dödlig ingenting försvärja bör,
385 Ty bättre insigt gäckar hvarje föresats.
Att åter komma hit jag knappt väl hoppades,
Då nyss ditt hot sin vredes storm utgöt mot mig.
Dock ju den fröjd, man njuter mot och öfver allt
Sitt hopp, med ingen annan sällhet mätas kan;
390 Jag derför kommer, fast jag det med ed försvor,
Och bringar här den tärna, som befunnen blef
Med grafvens redning. Ingen lott här kastades,
Nej, detta fynd är mitt, hör ingen annan till.
Och nu, min drott, tag henne sjelf och, som du vill,
395 Förhör och pröfva henne. Jag rättvisligen
Går fri och nu från denna olyckssak blir skild.

KREON.

Hur grep du denna, som du bringar hit, och hvar?

VÄKTAREN.

Hon är det, mannen hon begrof. Nu vet du allt.

KREON.

Och *känner* du och talar sant hvad här du sagt.

VÄKTAREN.

400 Så visst jag henne sett begrafva just det lik,
Som du förbjöd. Är klart och tydligt nu mitt tal?

KREON.

Och huru blef hon sedd och röjd och gripen se'n?

VÄKTAREN.

Så gick det till: Så snart jag återkommen var,
Beklämd och skrämd af dina hårda hotelser,
405 Och vi all mull, som täckte liket, sopat bort
Och blottat helt och hållet mannens multna kropp,
Vi högt på kullen satte se'n oss ned, i lä,
Att ej från liket stank oss skulle nå, och der
Hvar man sin granne stötte på med muntert stoj
410 Och smädeord, om en sin tjenst försummade.
Och detta fortfor någon tid, till dess att midt
I luftens rymd stod solens blanka klot och brann
I all sin glöd. Nu plötsligt steg från jorden upp
En storm och hvirfvelvind, en pläga, som nådde skyn,
415 Han fältet fyller, sköflar skogen der på allt
Dess gröna hår och genomtjock luftkretsen blef.
Den gudasända nöd vi endast blundande
Uthärda kunde. Och när sent omsider den
Upphört, man jungfrun varseblir, som qvider fram
420 Den sorgsna fågelns gälla skri, när han får se
Sitt bo på ungar plundradt och dess läger tomt.
Så äfven hon, så snart hon liket blottadt såg,
Brast ut i klagan; ryslig var förbannelsen

Hon svor mot dem, som denna gerning hade gjort.
425 Och torra mullen strax hon bär med handen fram,
Ur lyftad kanna, hamrad skönt af koppar, se'n
Med trefald offergjutning kransar brodrens lik.
Vi skynda fram vid denna åsyn och med ens
Uppfånga henne, utan att hon häpnade.
430 Och så hvad förr som nu var skedt vi drogo fram,
Men lugn hon stod der, ingenting förnekande.
Det mig en fägnad och tillika smärta är.
Ty ganska fägnesamt är att ur nöden sjelf
Man sluppit fri, men att i nöden dra sin vän
435 Är smärtsamt. Sådant dock befinnes detta allt,
Att jag det mindre aktar än mitt eget väl.

KREON.

Och du, som der mot marken sänker hufvudet,
Bekänner eller nekar du för gerningen?

ANTIGONE.

Min gerning jag bekänner, och jag nekar ej.

KREON *(till väktaren).*

440 Hvad dig beträffar, kan du nu förfoga dig,
Hvarthän du vill, från skuldens tunga börda fri.
(till Antigone)
Men du skall kort och utan omsvep säga mig:
Var mitt förbud mot denna handling dig bekant?

ANTIGONE.

Bekant, naturligt! Det ju allmänt kunnigt var.

KREON.

445 Och dock du djerfdes öfverträda denna lag?

ANTIGONE.

Det var ju icke Zevs, som gaf mig detta bud,
Ej Dike, den bland dödens makter thronande,

De der för menskor stifta hvarje sådan lag.
Och dina påbud ej jag kunde sådan makt
450 Tilltro, att öfver gudars obeskrifna lag,
Som aldrig vacklar, du, en dödlig, vore höjd.
Ty ej i dag först och i går, nej, evigt den
Har funnits till, och ingen vet dess gryningsstund.
För brott mot den jag kunde ej förmå mig till
455 Att, rädd för menskofunder, straff hos gudarne
Ådraga mig. Nog visste jag, att jag skall dö,
Det var ju klart ock utan din kungörelse.
Om jag i förtid dör, jag räknar det som vinst.
Ty den, hvars lif går genom många lidanden,
460 Som mitt, hur blefve honom ej hans död en vinst?
Det derför mig ej någon smärta gör, att jag
Fann denna lott. Men om det döda stoftet af
Min moders son jag obegrafvet måste se,
Det vore smärtsamt; men ej detta smärtar mig.
465 Och om jag dig nu som en dåre handla tycks,
Helt visst en dåre mig till dårskap skyldig gör.

CHOREN.

Det vilda lynnet, ärfdt från hennes vilde far,
Hos flickan röjs. För nöd att vika ej hon lärt.

KREON.

Vet dock, att alltför hårda sinnen krossas först.
470 Så ser du, att det jern, som mest oböjligt är,
Som fått, i elden glödgadt, mycken sprödighet,
Är det, som snarast splittras och bryts af; och så
Jag vet, med blott det lilla betsel tyglar man
Styfsinta fålar. Aldrig går det an, att den
475 Umgås med stolta tankar, som är andras träl.
Men denna öfvad var i öfvermodigt trots,
Re'n då hon öfverträdde lagens föreskrift;

Nytt öfvermod det sedan var, när det hon gjort,
Att dermed brösta sig och le åt gerningen.
480 Tro mig, en man *jag* vore ej, men *hon* en man,
Om hennes maktspråk utan straff nu lemnades.
Nej, må min systers barn hon vara, må hon stå
Som blodsförvandt mig närmre än hvemhelst, som Zevs
Har skänkt mitt hus, ej hon och hennes syster skall
485 Undgå den värsta lott; ty jag ger henne ock
För hennes afsigt lika skuld till denna graf.
Hitkallen henne. Jag der inne henne nyss
Såg rasa, icke mäktig sina sinnens bruk.
Så redan själen röja plär sin hemlighet
490 Hos den, som något ondt i mörkret stämplade.
Dock äfven det afskyr jag, om ertappad vid
En nedrighet, man sedan vill förgylla den.

ANTIGONE.

Jag fången är; vill något mer du, än min död?

KREON.

O nej! När det jag vunnit, allt jag vunnit har.

ANTIGONE.

495 Hvi dröja då? Ditt tal ju mig i hvarje ord
Misshagar — och må aldrig det behaga mig!
Och ej hos dig *mitt* väsen bifall vinna kan.
Och dock, hur skulle mera frejdadt namn jag fått,
Än dermed, att jag lade ned min egen bror
500 I grafven? Att det allas bifall vunnit här,
De sade, om ej fruktan deras tunga band.
Men mången förmån eljest envåldsmakten har,
Så ock hon göra kan och säga, hvad hon vill.

KREON.

Allena du bland Kadmos' folk ser detta så.

ANTIGONE.

505 *Så* se ock de, men hålla munnen dig till lags.

KREON.

Du blyges ej från deras mening skilja din?

ANTIGONE.

Att vörda blodsförvandter är ju ingen skam.

KREON.

Den han gaf döden, var ej han blodsfrände ock?

ANTIGONE.

Blodsfrände, född af samma mor och samma far.

KREON.

510 Och honom dock vanvördnad du till hyllning ger.

ANTIGONE.

Den dödes skugga detta ej intyga skall.

KREON.

Helt visst, om lika hyllning du ger brottslingen.

ANTIGONE.

Dock dog han ej en slaf, han ju hans broder var.

KREON.

Vårt land förödde han, den andre värjde det.

ANTIGONE.

515 Men Hades fordrar dock för båda lika rätt.

KREON.

Ej lika lott den ädle får med nidingen.

ANTIGONE.

Hvem vet, om ock der nere detta har sin helgd?

KREON.

Ej hatet vänds i kärlek efter döden ens.

ANTIGONE.

Ej jag dock föddes, hat att dela, kärlek blott.

KREON.

520 Så gå dit ner, och, vill du älska, älska der!
Men ej, då än jag lefver, får en qvinna rå.

CHOREN.

Från slottet, ack, re'n Ismene är här;
Hon i tårar är dränkt för sin syster så kär.
Och anletet, glödande rödt, af ett moln
525 Kring pannan är skymdt,
Som fuktar den dejliga kinden.

(Ismene uppträder).

KREON *(till Ismene).*

Du, som i huset, lik en huggorm, smygd på mig
Utsög mitt hjertblod lönligt — jag ovetande
Två plågoandar, thronrebeller, närde ju —
530 Kom, säg mig nu, erkänner du, att del du haft
I grafvens redning, eller svärjer du dig fri?

ISMENE.

Jag detta dåd begått — om hon instämmer med;
Och hennes skuld jag delar och med henne bär.

ANTIGONE.

Nej, det förbjuder dig rättvisan ju, då ej
535 Du sjelf har velat eller jag dig tagit med.

ISMENE.

Men nu i din olyckas dag jag blygs ej att
I samma julle segla ut på nödens haf.

ANTIGONE.

Hvem handla djerfdes, Hades vet och de, som bo
Dernere; mig en vän i ord är ingen vän.

ISMENE.

540 Ovärdig ej dock, syster, håll mig att med dig
Få dö och helga brodrens skugga denna gärd.

ANTIGONE.

Min död du ej skall dela; hvad din hand ej rört,
Ej gör till ditt; jag ensam är dödsoffer nog.

ISMENE.

Hur kan väl lifvet bli mig kärt, när dig jag mist?

ANTIGONE.

545 Spörj Kreon; du mot honom ju var städse öm.

ISMENE.

Hur kan du så mig såra utan eget gagn?

ANTIGONE.

Blott smärta är mitt löje, när jag dig beler.

ISMENE.

Kan ej i något nu till sluts jag gagna dig?

ANTIGONE.

Fräls blott dig sjelf; jag gerna ser, att du går fri.

ISMENE.

550 O ve, min nöd! Skall jag din lott ej dela få?

ANTIGONE.

Nej, du en gång ju lifvet valde, döden jag.

ISMENE.

Dock mina skäl jag hade, som jag ej har dolt.

ANTIGONE.

Du välbetänkta *dina* tyckte, *mina* jag.

ISMENE.

Dock är vårt brott i sjelfva verket lika stort.

ANTIGONE.

555 Var lugn: för lifvet du, för döden länge re'n
Min själ var egnad, att de döde tjena blott.

KREON.

Jag tror, att dessa flickor sakna sitt förstånd,
Den ena *nu*, den andra allt från födelsen.

ISMENE.

Ej ens ett medfödt godt förstånd, o drott, står bi
560 När oss det onda träffar, utan rubbas lätt.

KREON.

Som ditt, se'n med de onda du det onda valt.

ISMENE.

Hvad är mig ensam utan henne lifvet värdt?

KREON.

O säg ej "henne"; ty hon finnes icke mer.

ISMENE.

Din egen sons brud vill du döda? Eller hur!

KREON.

565 En annans sköte kan ju äfven bära frukt.

ISMENE.

Dock fans ej par så ömt förent som han och hon.

KREON.

Men jag för mina söner onda hustrur skyr.

ANTIGONE.

O dyre Haimon, hur din fader skymfar dig!

KREON.

Nej, allt mitt hat *du* väcker och *ditt* äktenskap.

CHOREN.

570 Du henne då ditt eget barn frånröfva vill?

KREON.

Det Hades är, som lösa skall trolofningen.

CHOREN.

Re'n, som det tycks, beslutadt är, att dö hon skall.

KREON.

Ja, så af dig som mig. Ej längre dröjen nu!
Ditin dem fören, slafvar! De från denna stund
575 Må vara qvinnor och så fräckt ej svärma kring!
Ty ock de djerfva gerna fly, när Hades de
Sig närma se till gränsen re'n af lifvets ban.

(Antigone och Ismene bortföras. Konungen stannar qvar och intar sin plats i bakgrunden på en åt honom framställd thron).

CHOREN.

Str. 1.

Säll den, som i lifvet har ingen sorgekalk tömt!
Blef ens hus blott skakadt af gudarnes hand, det
580 Utan rast hemsöker förderfvet i hvarje slägtled:
En syn, som när på Thrakiens haf
Mörkret ur dess skumma natt
Till ytan tränger med häftiga vindar och vågen der
Ur stormupprörda djupets afgrund
585 Svarta sandens hvirflar för
Och doft vid hennes slag dess stränder sucka.

Motstr. 1.

Så ser jag i Labdakos' ätt från åldrig forntid
Slag på slag olyckan föröda dess stamträd;
Ej en slägt friköper en slägt, men dem städs en guddom
590 Förgör och hämnden hvilar ej.
Nyss kring rotens sista skott
En ljusning skimrade vänligt i Lajos-sonens hus.
Med blodstänkt lia meja *nu* det
Underjordens makter af
595 Samt oförstånd och bländadt sinnes vanvett.

Str. 2.

Bland vårt slägte, hvem kan, o Zevs,
Öfvermodigt stå mot din allmakt?
Ej sömnen, som allt tynger, ej himlens månhvarf,
Dessa, som löpa rastlöst,
600 Hämma dess kraft. Aldrig af åren nedtyngd,
I Olympens ljusrymd
Thronar du *nu* och alltid.
I den dag, som går och kommer
Och varit, består evinnerligen denna lag, som
605 De dödliges lif bringar i ständig ofärd.

Motstr. 2.

Ja, det flygtiga hoppet, som
Mången dödlig har skänkt en ljuf tröst,
Blir mången ett lättsinniga lustars irrsken,
Snaran ej anas, förr'n man
610 Bränner sin fot, trampande re'n på het glöd.
Som en vis så sinnrikt
Sagt i ett frejdadt ordspråk,
Att som godt det onda synes
Den, hvilken en gud förblindad i förderfvet inledt;
615 Blott kortaste tid lefver han fri från ofärd.

Nu ock Haimon syns, din son, o kung,
Som sist blef dig född. Säg, kommer han hit
Af sorg för sin mös,
Antigones lott och gråter sitt hopp,
620 Det besvikna, om stundande brudfröjd?

(Under sångens sista del, som choren riktat till Kreon, har den åter framträdt i förgrunden, och Haimon, som kommer från slottet, är redan på platsen).

KREON.

Det snart jag bättre vet än någon siare.
(till Haimon)
Min son, din fästmös sista utslag re'n du hört,
Dock ej förbittrad nalkas du din fader väl?
Nej, hur jag än må handla, blir jag *dig* ju kär?

HAIMON.

625 Min fader, din jag är, och dina råd, när ditt
Upplysta sinne stödjer mitt, jag följa skall.
Ty mig står intet giftermål så högt i pris,
Som ditt beslut, när du med vishet leder mig.

KREON.

Rätt så, min son, den tanken bör i bröstet bo,
630 Att allt tillbakasättas får för fadrens råd.
Ty derför beder mannen, att han må få se
En hörsam slägt af barn åt sig i huset född,
På det med ondt de löna må hans fiende
Och ära lika högt hans vän, som fadren sjelf.
635 Men hvar och en, som föder fram vanbördingar,
Hvad annat kan man säga, än att han sig sjelf
Födt sorg, men riklig skadefröjd sin fiende?
Förlora aldrig då, min son, för njutningen
Och qvinnokärlek din besinning, vetande,
640 Att kallt det famntag blir, som skänkes dig, om i

Ditt hus en elak qvinna dela skall din bädd.
Ty fins en böld, som fräter mer än dålig vän?
Nej, stöt med afsky, såsom trolös, flickan bort,
Och låt i Hades henne söka sig en man!
645 Ty då i hela staden hon den enda är,
Som uppenbart olydig jag befunnit har,
Så skall ej jag för staden stå som lögnare.
Nej, dö hon skall! sin nöd hon klaga må för Zevs,
Familjens gud! Om utan tukt min egen slägt
650 Får växa upp, hur mycket mer oskylda då?
Ty den, som god husbonde är mot eget folk,
Han skall som rättvis ock mot staten sig bete.
Och kan jag hoppas tryggt, att väl en sådan man
Båd' styra kan och villigt låter styra sig,
655 Och att, i lansars storm i ledet ställd, han skall
Stå troget qvar, en god och ärlig stridskamrat.
Men den, som öfvermodigt kränker lag och rätt
Och tänker att befalla de makthafvande,
Han aldrig bifall skall af mig tillvinna sig.
660 Nej, den, som staden dertill satt, han lydas bör
I smått och stort, i rätt och orätt lika väl.
Ty något värre ondt ej fins än laglöshet:
Hon stater störtar, *hon* till tomma öknar gör
Bebodda hus; *hon* bryter lansens värn i strid,
665 Och *der* är flykt; men *här* man följer sitt befäl,
Och mängdens lif bevarar då — *laglydnaden.*
När så det är, man stadgad ordning skydda bör
Och får ej underkasta sig en qvinnas ok.
Ty skall det ske, oss hellre störta må en man,
670 Må blott man aldrig qvinnoslafvar kalla oss.

CHOREN.

Mig tycks, om ej min höga ålder villar mig,
Att visligt du har talat hvad du här har sagt.

HAIMON.

Min far, hos menskan gudar vishet planta in,
Bland alla verldens skatter ju den yppersta.
675 Att hvad du talat nu, är orätt, hvarken jag
Förmår att säga eller ville kunna det.
Dock fins på andra sidan kanske ock ett skäl.
Sjelf kan jag bättre, som din son, utspana allt,
Hvad helst man gör, man talar eller klandra må;
680 Ty fruktansvärd *din* blick för medborgsmannen är
Vid sådant tal, som icke du med nöje hör.
Men jag får höra hvad i mörkret hviskas blott,
Hur folket djupt beklagar denna mö, att hon
Så oförtjent, som ingen qvinna, måste dö
685 Så usel död för denna bragd så ärofull:
"Hon, som sin egen bror, som föll i mordisk kamp,
Ej lät för hundars glupska gap och foglars klor,
Förtärd och sargad, obegrafven bli ett rof;
Har icke hon en gyllne ärestod förtjent?"
690 Så smyga dunkla sägner kring i tysthet här.
För mig, min far, en mera dyrbar skatt än din
Ostörda sällhet aldrig gifs. Hvad smycke fins
Mer skönt för barnen än en lycklig faders namn
Med ära krönt, för fadren hvad än barnens väl?
695 Låt då hos dig ej ensamt denna tanke rå,
Som vore blott *ditt* ord och intet annat rätt.
Ty den, som tror sig sjelf blott vis, att tunga han
Har fått och själ, som ingen ann, den sortens män
Ihåligt tomma syntes, när de blottades.
700 Nej, ingen skam är att en man, hur vis han är,
Än mycket lär och ej för högt har bågen spänd.
Du ser vid regnuppsvällda strömmen hur de träd,
Som böja sig, behålla sina grenar qvar,
Men de, som streta mot, med roten ryckas bort;
705 Och så på skeppet den, som spänner skotet hårdt

Och ej ger efter, snart med masten neråt vänd
Får segla allt framgent på omstjelpt roddarbänk.
Låt denna harm då vika och en ändring ske!
Ty fins hos mig, fast yngre, ock i någon mån
710 Omdöme, vet, att allra högst jag prisar det,
Om re'n som medfödd mannen allsköns kunskap har;
Men eljest — ty ej gerna faller lotten så —
Att lära honom höfs af andras goda råd.

CHOREN.

O drott, om något sant han sagt, *du* lära bör
715 Af honom; han af dig; ty väl I båda talt.

KREON.

Jag skall då undervisning än på gamla dar
Hos denne söka, hvilken knappt växt upp till man?

HAIMON.

I något orätt aldrig. Och om jag är ung,
Man ej bör se på åren mer än saken sjelf.

KREON.

720 Ja saken, den att ära ordningsstörare?

HAIMON.

Nej, ingen råder jag att ära brottslingar.

KREON.

Ja så, hon är ej smittad hon af denna pest?

HAIMON.

"Nej" svarar hela folket här i Thebes stad.

KREON.

Vår stad, skall den mig lära, hur jag styra bör?

HAIMON.

725 Ser du, hur alltför likt en yngling nu du talt?

KREON.

Tillkommer landets makt en annan då än mig?

HAIMON.

En stat, som tillhör endast *en*, är ingen stat.

KREON.

Är staten ej ett herrskarns tillerkända gods?

HAIMON.

Beherrska lyckligt du en öken ensam då!

KREON.

730 Han, som man ser, står qvinnan bi som bundsförvandt.

HAIMON.

Om du är qvinna; ty min omsorg egnas dig.

KREON.

När, usling, du din fader går till rätta med!

HAIMON.

Ja, jag emot det rätta ju dig fela ser.

KREON.

Jag felar då, om jag bevarar kronans helgd?

HAIMON.

735 Dess helgd! o nej! du ju förtrampar gudars rätt.

KREON.

Nedriga och låga själ, som bär en qvinnas ok!

HAIMON.

Af intet nesligt dock en slaf du finner mig.

KREON.

Dock kämpar du i hvarje ord för henne blott.

HAIMON.

För dig och mig och underjordens makter ock.

KREON.

740 Du henne aldrig får till brud som lefvande.

HAIMON.

Hon skall då dö, och hennes död ens bane bli?

KREON.

Förvägne, skrider du nu ock till hotelse?

HAIMON.

Är det ett hot, att yttra sig mot fåvitskhet?

KREON.

Sjelf fåvitsk, du till egen sorg lär mig nu vett.

HAIMON.

745 Vanvettig dig jag nämnde, var du ej min far.

KREON.

Med hala ord ej kittla mig, du qvinnoslaf!

HAIMON.

Du gerna talar, men ej lider svar på tal.

KREON *(pekande mot himmelen).*

I sanning? Nej, vid den Olymp sig höjer der,
Ej dig till fröjd du skall med skymford håna mig.
(till tjenarne)
750 Nu detta afskum hämten, att hon genast må
För dennes ögon, nära sin brudgumme dö.

HAIMON.

O nej, i min närvaro här, var derom viss,
Ej hon skall dö, ej heller du *mitt* hufvud mer

Med dina ögon återse. Nej, rasa du
755 Bland dem af dina vänner, som fördraga slikt!

CHOREN.

Re'n mannen skyndat bort, o drott, i vredesmod;
Förbittradt, så ungdomligt sinne bistert är.

KREON.

Ja, må han gå, i råd och dåd omenskligt fräck,
Men dessa mör från döden ej han fria skall.

CHOREN.

760 Du tänker då med döden straffa båda två?

KREON.

Ej den, hvars hand obrottslig är. Du talar rätt.

CHOREN.

Åt hvilken död har du den andra då bestämt?

KREON.

Till öknen förd, der knappast röjs ett menskospår,
Hon skall i klipphvälfd grotta gömmas lefvande
765 Och få till spis så mycket blott, som fredar oss
Från synd, att ingen fläck af blodskuld når vår stad.
Och der med bön till Hades, som bland gudar hon
Allena dyrkar, skall hon kanske rädda sig
Från döden, eller finna då åtminstone,
770 Att dyrka Hades' rike fruktlös möda är.

(Går med sitt följe till palatset. Choren ensam stannar qvar).

CHOREN.

Str.

O Eros, okuflig i strid,
O Eros, som vinner med storm
Dina slafvar, och ligger i lur,
Gömd på blomstrande kind hos ungmön!

775 På hafvets rymd svärmar du 'kring,
Gästar i landtmäns tjäll.
Bland odödlige kan ingen din makt undfly,
Ingen bland jordens tidsbarn:
Den, som du fångar, rasar.

Motstr.

780 Du ock de rättrådiges sinn'
Förför till rättskränkande hån;
Blodsförvandter emellan du
Detta split nu har tändt. Den blick, som
Hos dig, du ömt retande brud,
785 Glänser så ljuft trånfull,
Är allsmäktig, till råds sitter han der högmål
Skipas. Hvem kan dig motstå,
Gäckande Afrodite!

(Antigone införes af Kreons tjenare).

Nu ock jag sjelf vid den syn jag ser
790 Förs utom den gräns, som är lagens; ej mer
Tårkällornas ström jag hämma förmår,
Då det tysta gemak, som alla ger ro,
Antigone re'n jag ser hinna.

ANTIGONE.

Str. 1.

I landets män, borgare, sen, o sen mig
795 Vandra min sista väg,
Ännu skådande solens ljus,
Ack, det sista, sedan ej mer!
Hades, hvilkens rymliga bädd
Allt insöfver, lefvande till
800 Acherons stränder
För mig, innan min brudfest
Jag firat, innan en brudsång än
Stämts till min ära;
Nej, endast Acheron blifver *min* brudgum!

CHOREN.

805 Du frejdad likväl och med ära bekrönt
Ju vandrar dit bort till skuggornas dal,
Ej mördad af sjukdoms tärande qval,
Ej lönad med hugg af ett hämnande svärd.
Bland de dödlige *du* blott lefvande går
810 Af eget beslut ned i Hades.

ANTIGONE.

Motstr. 1.

Dock, som jag hört, Tantalos' dotter, hon vår
Frygiska främling, dog
Ock på Sipylos' höjd så grymt,
Der kringväxt af stelnande häll
815 Som af murgröns snärjande gren.
Ständigt der hos vittrande mön —
Sådan är sagan —
Regn och snö har sitt hemvist,
Och barmens kullar hon gråtögd städs
820 Fuktar med tårar.
Mig äfven ödet har redt en dylik bädd!

CHOREN.

Dock en guddom var *hon*, af gudar hon bars,
Vi menniskor blott, de dödliges barn;
Högt prisas likväl, om i döden man får
825 Lott dela med gudarnes likar.

ANTIGONE.

Str. 2.

O ve, hvad hån! Säg mig, vid fädrens gudar, hvarför,
Förr'n ögat jag lyckt och bortgått,
Re'n du mig smädar?
Hör det, o stad och I,
830 Dess rikt lottade menskor,

Ack, Dirkes källsprång, dig, och Thebes,
Vagnfrejdade stadens, lunder,
Som vittnen jag alla anropar,
Hur utan vänners tårar, trots hvarje lag,
835 Jag går i klippans hvälfda grift,
Ett kummel ej i häfden spordt!
Jag osälla, ve,
Får ej jorden bebo med eder,
Ej skuggors land, lif och död mig hatar!

CHOREN.

840 Du gick i trots för långt, mitt barn,
Ditt djerfva steg mot Dikes thron,
Den höga, snafvade. Fädrens skuld
Med hård botkamp du får betala.

ANTIGONE.

Motstr. 2.

Det qval du vidrört, som mig bittrast tär, den sorg, som
845 Trefaldt på min far sig hvälfde,
Huru vårt öde
Labdakos' ädla stam
Förföljt allt från dess början.
Ack, ve min mors brudsäng hur ryslig!
850 Hon, modren, sin egen son der,
Min fader, den arme, omfamnat.
Jag usla så en gång af *dem* aflad blef,
Till *dem*, förbannad och oförmäld,
Jag går, att bo i deras hem.
855 Hur osaligt, ve,
Att du, broder, en gång höll bröllop:
Din död har ock lifvet *mig* beröfvat!

CHOREN.

Väl vördnads pligt är vördnad värd,

Dock den, som maktens vård blef skänkt,
860 Har rätt, att makten blir oförkränkt;
Och dig sjelfrådigt lynne störtat.

ANTIGONE.

Eftersång.

Ej mig vänner följa, ej tårar, ej brudsång,
Då *nu* redan jag går denna osälla väg!
Aldrig jag arma får skåda ditt heliga öga,
865 Himmelens ljusa fackla,
Och med gråt och suckar beklagar
Dock ingen vän mitt öde!

(Kreon återkommer från palatset.).

KREON *(till de tjenare, som fått befallning att innesluta Antigone i grafkumlet).*

Förstån I ej, att ingen före döden än
Slöt sina klagovisor, om han sjunga fick?
870 Bortfören henne då på stund, att muras in
I täckt och sluten graf, som jag befallt, att hon,
Se'n öfvergifven, ensam, dö må eller ock
I detta kammarhvalf begrafvas lefvande.
Ty *vi*, hvad angår denna mö, ha ingen skuld;
875 Hon blott förhindras skall att vistas ofvan jord.

ANTIGONE *(med blicken vänd mot grafkumlet).*

O grift, o brudgemak, o cell, som blifvit gräfd
Åt mig till evigt fängsel, dit jag vandrar nu
Till mina fränder, som till största delen re'n
Bland hädangångne Persefassa tagit upp.
880 Sist nu bland dem och allra mest olycklig sjelf
Ditner jag går förrän mitt lefnadsmått blef fullt.
Dock när jag kommer — tryggt jag hyser detta hopp —
Dig, fader, kär jag komma skall, kär ock för dig,

Min moder, och dig kär, du hulda brodersjäl.
885 Ty edra lik med egen hand jag tvagit har
Och smyckat och på eder graf vinoffer skänkt.
Men nu, då jag ditt ljufva stoft, Polyneikes, så
Åt grafven redt, jag derför skördar sådan lön.
Dock vet förståndigt folk, att rätt min hyllning var*).
890 Men deri tyckte Kreon, hulda brodersjäl!
Att jag har syndat och begått ett grufligt brott,
Och nu med våld han gripit och bortsläpar mig
Än oförmäld och utan brudsång, saknande
Brudfestens fröjd och barnavårdens kära pligt.
895 Nej, utan alla vänner, jag eländiga
I grafvens djup, de dödas hem, går lefvande.
Mot hvilket bud af högre makter bröt jag då?
Kan jag, o arma, blicka upp till gudar än,
Hvem skall jag ropa an om hjelp, då jag ju vann
900 För pligtens öfning pligtförgätenhetens lön?
Dock om nu så det synes gudar rätt och godt,
Den synd jag vill erkänna, som jag lider för,
Men synda dessa, må de ej ett större ondt
Få lida, än de oförskyldt tillfoga mig!

CHOREN.

905 Den häftiga storm, som jungfruns själ
Har gripit, är än alltjemt sig lik.

KREON.

Men detta skall ock bli förarne dyrt,
Som med tårar nog få umgälla sitt söl.

ANTIGONE.

Ve mig! Hans ord till det yttersta gått,
910 Grafven det öppnat!

---

*) Här äro nio verser förbigångna i öfversättningen, emedan de utan all saknad kunna undvaras och af många anses för oäkta.

CHOREN.

Jag tröstar dig ej med det hoppet, att ju
Din sak ej *så* nu är afgjord re'n.

ANTIGONE.

O Thebanernas borg, min fädernestad,
O gudar, min slägts
Skyddsandar, med ens man för bort mig!
Sen höfdingar ock, I Thebes råd —
Jag ensam nu qvar af vårt konungahus —
Hvad öde jag får och af *hvem*, för det
Att jag höll det heliga heligt!

(Antigone bortföres åt venstra sidan på en vink af Kreon. Denne stannar i bakgrunden. Choren följer henne med sina blickar under efterföljande sång).

CHOREN.

Str. 1.

Fick ock himmelens ljus Danae, väna
Ungmön, byta emot kopparbesmidt fångtorn,
Der hon i mörk, graflik cell
Ensam, för alla gömd, inslöts;
Ändock både till börd ädel hon var, barn, barn!
Och åt Zevs i sitt sköt närde hans guldregnande säd.
Så är ödet ju än ständigt en makt skräckfull.
Ej gyllne skatt, ej krigarns mod,
Ej fasta torn, ej mörka skepp
På uppsvälld våg mot den sig skydda.

Motstr. 1.

Och Edonernas kung, sonen af Dryas,
Som, gallretad och stolt, kränkt Dionys hånfullt,
Se'n för sitt trots af honom
Fjettrad ock slöts i djup bergsklyft.
Der bortskummade snart vreden, som lik vanvett
Vildt uppbrusat; han fann, hur han en gud sårade med

Hånfullt kränkande ord, alltsom hans vanvett bjöd.
Ty Bakchos' yra qvinnosvärm
Och fackeltåget störde han
Och er, sångmör, som flöjten tjusar.

Str. 2.

940 Från Kyaniska Sundet emellan de dubbla haf
Bosporns stränder och Thrakiens kust, hvar främlings skräck,
Salmydessos du ser. Ares, som der
Plär vistas, skådade, hur
Sönerna två af Fineus
945 Den grymma styfmodren gaf ett hemskt sår,
Som i ögonkloten, hvilkas ljus det släckte, spred
En rysvärd natt — af blodbestänkt hand
Med spolens udd båda genomstungna!

Motstr. 2.

Och försmäktande, sjelfva betryckte, sin mors betryck
950 *Nu* de greto, att endast en olycksbrud dem född.
Sina anor hon dock ledde ifrån
Erechtheus' åldriga stam,
Fjerran i bergens grotthvalf
Bland vindars tropp, fadrens undersåter,
955 Boreaden växte och på branta klippor lopp,
Ett fålsnabbt gudabarn; dock henne,
Mitt barn, de urgamla Moirer hunno.

(Teiresias från stadssidan, ledd af en gosse).

TEIRESIAS.

I Thebes furstar, samma väg vi kommit hit
Och sågo två med *en* mans ögon. Ty en stråt,
960 Som denna, går den blinde blott med ledarns hjelp.

KREON.

Hvad nytt har händt, min gamle vän Teiresias?

TEIRESIAS.

Jag det skall säga. Följ du sjelf blott siarns ord.

KREON.

Jag aldrig ju afvek ifrån ditt visa råd.

TEIRESIAS.

Statsskeppet derför du den rätta kosan styrt.

KREON.

965 Af eget rön din nytta jag intyga kan.

TEIRESIAS.

Vet, att en knifsudd bär ditt öde nu igen.

KREON.

Hvad menar du? Af fasa stel jag hör ditt tal.

TEIRESIAS.

Snart vet du allt af tecknen, som min konst beredt.
Jag satt på gamla fogelspejarsätet, der
970 För alla fogelarter fins en helig hamn.
Ett sällsamt läte då jag hör bland foglarna,
Hur de i hemsk och vild förvirring skriade,
Förnam, hur blodigt de med klorna sargade
Hvarann, ty märkbart nog var deras vingars gny.
975 Förskräckt jag undersökte strax på härdarna,
Der allt var antändt, lågan, men ur offren ej
I klara flammor elden steg, på askan blott
I droppar smälte lårens fett och sprakade
Och rykte, och i luften gallan flög omkring
980 I spridda stycken, och ur späckbeklädnaden
Lårbenen glidit ut och lågo blottade.
Af denne pilt erfor jag, att oraklet så
Gick upp i rök vid offret, som blott spådde ondt;
Ty sjelf jag ledsven är åt andra, han åt mig.

985 Och blott för *ditt* råd kom vår stad i denna nöd,
Ty hvarje altar, hvarje helig offerhärd
Hos oss är full af foglars och af hundars spis
Från Oidipus' osälle son, som ligger död.
Allt sedan ej vår offerbön ta gudarne
990 Emot, ej offerlårens flamma, intet ljud,
Som spår oss godt, en fogel låter klinga mer,
Se'n de förtärt af dödad man det feta blod.
Besinna detta då, min son! Att fela är
Ett ondt, gemensamt ju för alla menniskor;
995 Den man ej rådlös eller hjelplös dock förblir,
Som, när han felat och i ofärd störtat sig,
Det bota vill och ej är oförbätterlig,
Blott sjelfviskt trots får bära dårskaps namn och skuld.
Var då den döde huld och pina ej ett lik!
1000 Hvad mod är det den döde slå till döds igen?
God är min mening, godt mitt råd; och helst man hör
På den, hvars goda råd vår fördel främja vill.

KREON *(pekande på sig sjelf).*

Du gamle, denne man I alla skjuten på
Liksom på målet skytten, jag förskonas ej
1005 En gång af siarkonsten; såld alltre'n jag är
Af närmsta fränder och föryttrad som ett gods.
Försmån ej vinsten, köpen er från Lydien
Elektron, om er lyster, och från Indien guld;
Men aldrig blir den döde gömd i jord af er.
1010 Nej, vilja ock Zevs' örnar sig till spis hans lik
Bortrycka och det föra upp till gudens thron,
Jag skall ej ens förskräckt för denna skändlighet
Tillåta dess begrafning; ty jag vet för väl,
Att ingen dödlig mäktar skända gudarne.
1015 Ett nesligt fall, min gamle vän Teiresias,

Gör ock den mäkta starke, då han neslig sak
För egen fördel råder till i fagra ord.

TEIRESIAS.

Ve!
Fins en bland menskor, som förstår, som tänker på...

KREON.

Hvad då? Hvad menar du med din allmänna sats?

TEIRESIAS.

1020 Hur andra skatter klokhet vida öfvergår.

KREON.

Så vidt, jag tror, som oförstånd allt annat ondt.

TEIRESIAS.

Med denna sjukdom dock du sjelf behäftad är.

KREON.

Ej siarn jag besvara vill med smädelse.

TEIRESIAS.

Det gör du visst, när du min spådom kallar lögn.

KREON.

1025 Ja hela siarslägten fiken är på guld.

TEIRESIAS.

Och de tyranners fikar efter neslig vinst.

KREON.

Vet du, att landets herre du tilltalar så?

TEIRESIAS.

Ja väl: ty genom *mig* du frälst den stad du styr.

KREON.

Fast vis som spåman, älskar du oredlighet.

TEIRESIAS.

1030 Du retar mig att yppa hjertats hemlighet.

KREON.

Röj hemligheten; tala blott för vinning ej.

TEIRESIAS.

Du tror då nu jag ockra vill på *din* person?

KREON.

Nej, vet, att du ej köpa skall *min* fria själ.

TEIRESIAS.

Nå vet ock nogsamt du, att nu ej många hvarf
1035 Af solens vagn på himlens rännarban du skall
Upplefva, innan du af eget kött och blod
Ett lik i bot för andra lik betala får,
För det från denna öfre verld du störtat en
Dit ner, ett lif helt fräckt i grafvens cell förvist,
1040 Och se'n, från underverldens makter utelyckt
Här håller qvar, ojordadt, oinvigdt, ett lik;
Fast dertill du och öfre verldens gudar ej
Ha någon rätt, nej dermed du blott kränker dem.
Och derför Hades' och de andre gudarnes
1045 Erinnyer gå med straff och smälek efter dig
På lur, att du i samma ofärd snärjas må,
Som dessa två. Så se nu till, om fal för guld
Jag detta talt. Den närmsta framtid visar det
I mäns och qvinnors klagorop i ditt palats.
1050 Af hat förbittrad häftigt skakas hvarje stad,
Der hundar, rofdjur eller vingad örn bestå
Ett sargadt lik begrafningsoffret, förande
Till stadens härdar stanken, som oskärar dem.
Se der de pilar, som jag lik en skytt mot dig,
1055 Med harm, i hjertat slungat — ty du retat mig —

De träffa godt, du flyr ej undan deras glöd.
Min sven, tillbaka mig hem nu för, att denne må
Sin harm mot yngre släppa lös och lära sig
Att ge sin tunga tukt, att hon blir spakare,
1060 Och ega bättre sans och vett, än nu han har.

CHOREN.

Re'n mannen, drott, med gräslig spådom ilat bort.
Mig kunnigt är, att all den tid jag burit har
Kring hjessan detta hår, från svart till hvitt förbytt,
Han aldrig än för staden talat ut en lögn.

KREON.

1065 Jag vet det sjelf och är i själen djupt bestört;
Att vika är mig tungt, vid motstånd kan mitt mod
Af nöden krossas och min lott är lika tung.

CHOREN.

Här fordras klokhet, Kreon, o Menoikeus' son.

KREON.

Hvad är att göra? Tala blott, jag lyda skall.

CHOREN.

1070 Gå, släpp ur fängselgropens hvalf den unga mön,
Och red en graf åt honom, som du kastat ut.

KREON.

Du råder det och menar, att jag vika bör?

CHOREN.

Så fort som möjligt, drott; på genväg syndarn nå
De snabba gudasända skademakterna.

KREON.

1075 Ve mig, hvad smärtsam handling, dock jag bryter med
Mitt hjerta! Ödets lag bekämpa båtar ej.

CHOREN.

Gå nu och handla, öfverlåt ej andra det.

KREON.

Ja, som jag står, jag ilar. Gån, I svenner, gån,
Som ären här, som ären der; tan yxor med,
1080 Till stället skynden — det på afstånd skönjas kan.
Jag skall, då nu derhän min mening ändrat sig,
Hvad sjelf jag bundit, lösa upp med egen hand.
Ty jag befarar, att det är det bästa att
Till lifvets slut bevara stadgad lag och rätt.

(Kreon går med sina tjenare åt venstra sidan. Choren ensam stannar qvar, och följande bönesång till Dionysos utföres med dans af choren vid den nämnde gudens altare).

CHOREN.

Str. 1.

1085 Vidtbeprisade! Kadmiska tärnans fröjd och stolthet,
Son af mäktigt dundrande Zevs!
Italiens sköna land din vård
Njuter, Eleusis samlar
Kring din spira tusende folk
1090 I Deos' dal, här ock, o Bakchos,
I Thebe, din mors hemland,
Bakchantinnornas stad,
Vid Ismenos' böljor du bor,
På vilde drakens sädsfält.

Motstr. 1.

1095 Dig ser rykande eldarnes bloss på dubbeltoppig
Klippa, der Korykions mör
I Bakchos-chörer dansa, dig
Skådar Kastalska källan.
Nysas berg och hvarje dess höjd

1100 Med murgrön klädd, dess strand den gröna,
På drufvor så rik, frambär
Helig, jublande sång
Dig till pris, när, lemnande dem,
Du Thebes gator skådar;

Str. 2.

1105 Den stad du, som *hon* sjelf, din ljungeldkrossade mor,
Ärar framför hvarje stad.
O kom då, vårt land nu
Med allt folk hemsöker pestartadt förderf, o låt
Parnassens kulle eller det stormvräkta sund
1110 Din fot öfverstiga, vår bygd att rena!

Motstr. 2.

Du förman för stjernblossens herrligt flammande tåg,
Drott för nattens jubelsång,
Du Zevsborne yngling,
O låt se dig här med tjensttrogna Thyaders flock
1115 Från Naxos, som i yrande lust natten om
Med dans *dig*, Iakchos, sin herre fira!

(En budbärare kommer från slätten).

BUDBÄRAREN.

I män, som bon kring Kadmos' och Amfions borg,
Ej någon menskas lif, hur än dess ställning är,
Jag längre hvarken prisa eller håna vill;
1120 Ty slumpen lyfter upp och slumpen störtar ned
I ständig vexling lyckans och olyckans barn;
Och ingen spår en dödlig hans bestämda lott.
Så Kreon ock mig tycktes afundsvärd en gång,
Då detta Kadmos' land han frälst från fiender
1125 Och styrde ensam, se'n han ärft all statens makt,
Kringväxt af barn, blomrika stammens ädla skott.
Och nu — är allt förbi. När sin förnöjelse

En menska offrat, ej jag räknar hennes lif,
Nej, jag i henne ser ett lik, som andas än.
1130 Ty hopa gerna skatt på skatt uti ditt hus
Och lef i furstlig prakt; om glädjen ej är med,
För skuggan ej af blott en rök jag köpa vill
Det andra allt och mista min förnöjelse.

CHOREN.

Om hvad sorg igen i kungens hus bär nu du bud?

BUDBÄRAREN.

1135 Om menskors död; dock lefva de, som vållat den.

CHOREN.

Hvem är då mördarn? Hvem hans offer? Tala ut!

BUDBÄRAREN.

Död Haimon är, sitt eget blod göt mördarns hand.

CHOREN.

Var denna fadrens eller Haimons egen hand?

BUDBÄRAREN.

Han sjelf sig dräpt, på fadren vred för dennes mord.

CHOREN.

1140 Hur väl, o spåman, du ditt ord till sanning gjort!

BUDBÄRAREN.

När så det skett, råd kräfver då det öfriga.

CHOREN.

Nu Kreons arma maka ock, Eurydike
Jag ser från slottet nalkas, vare sig hon hört
Om sonen något eller förs af slumpen hit.

(Eurydike har under det föregående samtalet med sina tärnor framträdt ur palatset).

EURYDIKE.

1145 O borgersmän, I alla, hvilket tal förnam
Jag väl, när jag till slottets utgång trädde, att
Gudinnan Pallas nalkas der med helig bön?
Då, just när portens rigel jag tillbakadrar
Och öppnar den, igenom örat skär ett ljud
1150 Om huslig sorg; förskräckt jag maktlös dignar ned
I mina tärnors famn, och sansen mig förgår.
Upprepen dock, om hvilken sak här ordades;
Ty ej med sorger obekant mitt öra är.

BUDBÄRAREN.

Sjelf var jag, dyra herrskarinna, der, och allt,
1155 Hvad sant är, skall jag säga, intet döljande.
Ty hvarför skona dig, för att beträdas se'n
Med lögn? Det rätta är och blifver sanningen.
Jag din gemål åtföljde som ledsagare
Till högtbelägna slätten, der Polyneikes' kropp,
1160 Af hundar sargad skoningslöst, ännu låg qvar,
Och sedan Pluton och gudinnan för vägars helgd
Vi bedt, i nåd sin vrede stilla, tvådde vi
I heligt bad den döde, och qvarlefvorna
På bål af nyfälld ung oliv förbrände se'n;
1165 Och då ett högrest kummel vi af hemmets jord
Uppkastat, ungmöns, Hades-brudens kammare,
Den hvälfda, stenbelagda, sist vi sökte upp.
Från fjerran någon ljud af gälla snyftningar
Nu der kring oinvigda brudkapellet hör
1170 Och går sin herre Kreon att anmäla det.
Re'n honom nå af jemmerropet dunkla ljud
Allt mer för hvarje steg; med tårqväfd röst han då
I klagan brister ut: Ve mig olycklige!
Månn' rätt jag spår? Månn' ej bland vägar, som
jag gått

1175 En gång, den stig jag trampar nu osällast är?
Min sons är rösten, som mig når. Upp, tjenare,
Gån framåt fort, till griften träden, trängen in
Igenom murens fog, der stenen tages bort,
Till den inre dörr'n, och spanen, om den röst jag hör
1180 Är Haimons, eller om en gud bedårar mig.
På vår bestörte herres bud utspanande,
Hur härmed var, i kumlets bakgrund funno vi
Den ena hängd i slöjans fina, starka väf,
Som hon till suara nyttjat och kring halsen fäst,
1185 Den andre, hennes midja hårdt omfamnande,
Högt klaga sin förlust, att nu i grafven sof
Hans vif, och fadrens dåd och brudens usla lott.
Vid denna anblick går med hemska klagoskri
Hans far till honom in och ropar snyftande:
1190 Min arme son, hvad har du gjort? Hvad har du fått
I sinnet? Hvilken ödets nyck har dig förgjort?
Kom ut, mitt barn; på mina knän jag beder dig!
Sin far med vilda ögon Haimon stirrar på,
Afsky hans anlet röjer och till svar han blott
1195 Drar svärdets dubbelklinga; fadren flyende
Sprang ut, att felt han stötte. Den olycklige,
Emot sig sjelf nu vredgad, tryckte, som han stod,
Mot stålet böjd det midt i sidan in; han än
Vid sans med mattad arm kring jungfun slingrar sig,
1200 Och ger med rossling upp ett häftigt andetag,
Som strör med purpurdroppar hennes bleka kind.
Hos ett lik han ligger sjelf ett lik; den stackars man
I Hades' salar fått sin bröllopsvigda rätt,
Och lär oss menskor, att ett ovist tänkesätt
1205 Det värsta onda är, som någon träffa kan.

(Innan budbäraren talat till slut, har Eurydike med sina tärnor gått in i palatset).

CHOREN.

Hvad skall man derom tänka, att vår drottning är
Sin kos, och sade ej ett ord, ej godt, ej ondt?

BUDBÄRAREN.

Jag ock förvånas, dock en tröst *det* hopp mig ger,
Att efter sorgebudet hon ej jemra vill
1210 Bland folket, utan inne under eget tak
För sina tärnor gjuta ut en huslig sorg.
Omdöme ej hon saknar, att hon sig förgår.

CHOREN.

Jag vet ej, jag. Men mig betänklig syns såväl
För mycken tystnad som i onöd mycket skrik.

BUDBÄRAREN.

1215 Jag veta vill, om ej ett anslag hemligen
Hon bär i sitt upprörda hjerta djupt fördoldt;
Jag går till slottet; ty din varning riktig är,
För mycken tystnad har ock sin betänklighet.

CHOREN.

Der kommer vår drott nu sjelf, vid sin hand
1220 Han håller en vård, der ristadt man ser
Ett brott — må jag fritt uttala mitt ord —
Ej andras — han sjelf sig försyndat.

(Från venstra sidan frambäres en bår med Haimons lik. Kreon går vid sidan af båren och håller sin arm under liket).

SLUTSÅNG.

KREON.

Str. 1.

O ve,
Ett slösinnadt sinnes halsstarrighet,
Hvars synder bringade död.

1225 O, ett slägtmord besen,
Sen här mördarn sjelf och dödsoffret der!
O, man beklage mina råds uselhet!
En omogen ros af brådmogen död,
Ack ack, ack ack,
1230 Från oss du rycktes, min son,
Och *mitt* oförstånd, ej *ditt* skulden bär!

CHOREN.

Ack, redan alltför sent, du tycks det rätta se!

KREON.

Ve mig,
Det *nu*, jag arme, lärt! En gud, att dåra mig,
En gång, en gång mot mitt hufvud lyft sin mäktiga arm,
1235 Då mig han vrok på denna grymma bana, der
Min fröjd, ack, hans fot i stoftet trampade!
Ve, ve menskans nöd, den qvalfulla nöd!

(En palatstjenare uppträder från högra sidan).

TJENAREN.

Min herre, som om rik förut du mer förvärft,
Ej nog den sorg på din arm du bär, du tyckes just
1240 Ha kommit, att en annan snart derinne se.

KREON.

Hvad? Återstår ännu en sorg, en större sorg?

TJENAREN.

Din maka, sonens in i döden trogna mor,
Är död, den arma, af färska sår, som blöda än.

KREON.

O ve,
Ditt svalg, Hades, ack hur blodtörstigt, mig

1245 Du endast, endast förgör!
O min olyckas tolk,
Hvad budskap, som ljöd så smärtsamt, bär du mig?
Ve, att en dödad man ett nytt hugg du ger!
Hvad ord nämnde du, hvad nytt sorgebud,
1250 Ack ack, ack ack,
Om än en slagt, min gemåls,
Hvars död hopat sig på all denna nöd!

CHOREN.

Du allt kan se; alkoven ej det döljer mer.
(Palatset öppnas, och man ser derinne i ett rum Eurydikes lik).

KREON.

Ve mig,
En sorg igen, en ny, jag usle skådar der!
1255 Hvad sällsamt öde, *hvad* skall kunna drabba mig mer?
I mina armar än mitt barn jag håller här
Och ser *nu* ett lik, jag usle, äfven der!
Ve, ve arma moder, ve arma barn!

TJENAREN.

Hon sjönk för stålets skarpa udd vid husets härd,
1260 Och ögat brast i dödens natt: Megareus', den först
Aflidne sonens, berömda lott hon klagade
Och sedan dennes död, med qvidan hon till sist
Dig, barnamördarn, onda öden önskade.

KREON.

Str. 2.

Ack ack, ack ack,
1265 Af ångst hjertat spritter! Har man då ej
Ett tveeggadt svärd, att här borra in?
Eländige, ve, o ve,
I eländets djupsta afgrund försänkt!

TJENAREN.

Att detta och det förra olycksödet du
1270 Förvållat, lade dig till last den döende.

KREON.

Med hvilket dödssätt slöt vid mordet hon sitt lif?

TJENAREN.

Sitt bröst med egen hand hon genomborrade,
När sonens djupt begråtna öde hon förnam.

KREON.

O ve, detta allt är *min* skuld, blott min,
1275 Och ej det en annan påbördas skall!
Ty *jag dig* har mördat, ack, min usling, jag —
Ett ord alltför sant! Nu upp tjenare,
Att hastigt bort jag blir förd, från stället förd af er,
Ty ej mer jag är, än *den* aldrig var!

CHOREN.

1280 Ditt råd är godt, om något godt i sorgen fins;
Är sorg vår gäst, är allra bäst, om kort den blir.

KREON.

Motstr. 2.

O kom, o kom,
Dig te, grymma lott, som sist står mig qvar,
Mitt lifs skönsta dag skall *du* bringa mig,
1285 Den sista, o kom, o kom,
Att dagsljuset ej min blick skådar mer!

CHOREN.

Framtiden tillhör detta; stundens kraf ej glöm;
Det förra ombestyra de, som styra allt.

KREON.

Blott *ett* jag åtrår, och om det jag bedit har.

CHOREN.

1290 Nej, bed ej mera nu; ty ej för dödlige
Från det förut bestämda ödet räddning gifs.

KREON.

Nåväl, fören bort den redlöse man,
Som dig mördat utan uppsåt, min son,
Och dig se'n, min maka. Ack, jag usle vet
1295 Ej mer, hvart jag skall blicka! Allt grusadt är:
Min famn är plundrad på kärlek, hjessan nederböjd
Af olyckans slag, som tungt drabbat mig.

(Kreon sjunker utmattad i sina tjenares armar och bäres af dem in i palatset).

CHOREN.

Visheten bland allt, som lycka kan ge,
Är allra förnämst. Må de eviges lag
1300 Ej kränkas, o nej! Sitt förfärliga ord
Fräck gudlöshet får betala en gång
Med förfärligt straff,
Och lär så med åren sig vishet.

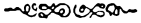

Anmärkningar.

V. 4 f. Originalets alliterationer, som vi återgifvit i *ej smärta*, *ej sorglig skickelse*, *ej skymf*, *ej smälek*, förhöja framställningens bitterhet. Dylika egenheter, tillhörande det antika skönhetsidealet, kunna icke alltid af en öfversättare göras så märkbara, som önskligt vore. Jfr. v. 30, 51, f. 100—104. 419, f. 944—948 m. fl.

V. 10. Enligt den öfversättning vi gifvit är meningen: Är det dig obekant, att det sorgliga öde, som träffar våra fiender, att de slagnes lik få ligga obegrafna, nu äfven drabbar en af våra vänner, vår egen broder Polyneikes?

V. 25. De gamle trodde, att de aflidne, om de icke blifvit jordade och vid begrafningen fått åtnjuta de häfdvunna högtidliga ceremonierna, i underverlden voro föraktade af dess öfriga invånare.

V. 65. *De underjordiske.* Dermed menas troligen såväl underjordens gudomliga makter som de aflidnes skuggor och bland dessa särskilt Polyneikes.

V. 74. *Med mitt brott jag uppfyllt pligtens bud.* Med detta uttryck menar Antigone, att, då hon följde den i individens religiösa medvetande grundade "gudars obeskrifna lag" (se 446 f.), hon med denna handling uppfyllde sin pligt, om ock andra, såsom ända mot slutet Kreon och choren, och här särskilt Ismene, hvilka fordra, att hon skall underkasta sig den makthafvandes bud, vare sig att detta bud är rätt eller orätt, betrakta henne såsom brottslig.

V. 102. *Sjuport-staden*, Thebe, så kallad för sina sju portar. I dess närhet låg källan Dirke. Solstrålen, den "guldglänsande dagens öga", som nyss öfversväfvat hennes flöden och belyste staden och slätten, der Argivernas här varit lägrad, förmådde denne att, efter nederlaget, i följd af det inbrytande ljuset på morgonen begifva sig derifrån i snabb flykt.

V. 106. Med *kämpen* (φώς) menas Polyneikes' svärfader Adrastos från Argos, hvilken bland de sju furstarne var hufvudanföraren och således representant för hela hären. Derföre är det denne, som afses, när det heter, att han kom starkt rustad och med "skimrande sköld", hvilken är den "vinge af skimrande snö" (v. 114), hvarmed han, lik en örn, betäckt och som denne roflysten, gällt skriande slog ned i landet.

V. 123. *Hefaistos*, eldens gud, Romarnes Vulcanus.

V. 124. *Ares*, krigsguden, Romarnes Mars.

V. 126. Öfvers. menar med *draken* (δράκων) icke, såsom somliga, Argiverna, utan Thebanerna, hvilka såsom draken motsättas örnen. Uttryc-

ket är äfven derför om dem särdeles passande, emedan de uppvuxit ur drakens utsådda tänder, se anm. t. 1094. Ändtligen betraktades af de gamle örnen och draken (ormen) såsom till hvarandra fiendtliga djur, och det är sannolikt, att ur Homeros' Iliad 12: 200 ff. den der omtalade striden emellan dessa djur, i hvilken örnen, som i flygten bär emellan klorna en blödande orm, sjelf af denne biten i halsen måste skriande släppa sitt rof, föresväfvat skalden. Så rönte äfven här det starkare djuret, örnen (Argiverna), ett sådant motstånd af det svagare, ormen (Thebanerna), att den förre, som trodde sig kunna fånga och uppsluka den sednare, måste skynda bort med oförrättadt ärende.

V. 127. *Zevs*, den högste guden i Olympen, Romarnes Jupiter.

V. 131. *Som på murarnes rand* m. m. Kapaneus, en af de sju furstarne.

V. 135. *Han med det ljungande bloss.* Det grekiska ordet πυρφόρος står i ett slags motsättning till det, som i v. 131 säges om Zevs och hans *ljungeld*, för att beteckna Kapaneus' ytterliga trots mot den allsmäktige ljungaren, om hvilken han, sedan han bestigit murens tinnar, för att med sitt bloss antända staden, hånande yttrat, att icke ens Zevs' åskvigg skulle kunna drifva honom bort.

V. 143 f. *Zevs lemnade all sin kopparmundur* m. m. Ett sarkastiskt uttryck till att beteckna de fiendtliga härförarnes nederlag och död gent emot Thebanernas seger. Ty derigenom att de förre stupade, fingo de sednare tillfälle att förherrliga Zevs, segrens gifvare (ἰρόπαιος), med de öfvervunnes åt honom såsom en helig gärd (τέλη) hemburna vapen. Det var nämligen den fallne kämpens fulla rustning, hans sköld, hjelm och pansar m. m., som, samlade och ordnade, af segraren helgades Zevs såsom troféer. Men Eteokles och Polyneikes, som i brödraskifte fingo all möjlig olycka — i födelsen, inbördeskampen och döden — de stupade *båda* man mot man, och följaktligen kunde ingendera resa segertecknet, äfven om hvardera, såsom skalden i uttrycket δικρατεῖς antyder, behöll öfvermakten i en strid, som slutade med motståndarens död. — πάγχαλκα, "all sin kopparmundur", är äfven förmodligen ett sarkastiskt uttryck, särskilt valdt, för att beteckna krigets snöpliga utgång i jemförelse med härens prunkande antåg i guldsmyckade vapen, v. 130.

V. 149. Epithetet *vagnberömda* har afseende på Thebanernas tapperhet och duglighet i krig, emedan skalden framställde dem såsom kämpande från stridsvagnar. Utan tvifvel är det ock med afseende härpå som Ares v. 140 kallas δεξιόσειρος, "en stridshingst ställd på vår sida." Äfven v. 109 menas icke egentligt rytteri utan vagnskämpar, ehuru uttrycket i öfversättningen hänför sig till det förra.

V. 153. *Bakchos, som Thebe dyrkar.* Egentligen *som Thebe skakar.* Bakchos kallas den Thebe-skakande såsom den högste chorföraren för bakchanterna i allmänhet och särskilt i Thebe, hans mödernestad (se v. 1105 f.), emedan marken skakades och darrade under hans kringsvärmande dyrkares fötter.

V. 256. Hvad som säges här har afseende på de gamles bruk att, när de sågo ett obegrafvet lik, derpå kasta mull, för att icke ådraga sig skuld hos de aflidne och underjordens makter. Jfr. Horatius Od. 1: 28, 30.

V. 309. *Vid lif hängda.* Vi hafva, för att i någon mån förtydliga uttrycket, tillagt "på pålen." Det har afseende på ett slags tortur, som Greker och Romare använde mot förbrytare, i det de läto fjettra deras händer och fötter och sedan fastbundo dem i hängande ställning vid en påle. Jfr. Hom. Odyss. 22: 173 ff.

V. 358. *Hades* eller Pluton, underverldens beherrskare.

V. 427. Libationerna bestodo vanligen af vin, honung och mjölk.

V. 446 f. De rättsliga institutionernas upphof, upprätthållare och vårdare är Zevs, och så vidt dessa härleda sig från honom, äro de, menar Antigone, verkligt rättvisa, eviga och oförgängliga. Men rättvisan, som är ett af Zevs' attributer, personifieras äfven i en särskilt gudomlighet, Dike, hvilken med honom vårdar den sanna rätten i himmelen, på jorden och äfven i underjorden, så att ingen ostraffadt kan underlåta äfven de heliga pligterna mot de döde.

V. 482. Kreon var broder till Iokaste, Oidipus' moder och maka, och således Antigone och hennes syskon hans systerbarn.

V. 529. *Thronrebeller.* Detta starka och öfverdrifna uttryck begagnar Kreon, ty han tror, att Ismene är i hemligt förstånd med Antigone, och att genom hvarje lagöfverträdelse vare sig stor eller liten (jfr. v. 661) herrskarens thron undergräfves.

V. 548 Meningen är: Kan jag ej nu åtminstone omsider vara dig till något gagn, ehuru jag förut, vid vår broders begrafning, underlåtit att hjelpa dig?

V. 554. Ismene vill härmed säga, att, då hon i sitt hjerta är uppfylld af samma systerliga kärlek till Polyneikes, som Antigone, och inom sig djupt beklagat, att han lemnats obegrafven, hon i det, som skett, har lika stor andel, som sin syster, hvilken verkställt begrafningen.

V. 562. Under samtalets gång tvingas Ismene i sin förlägenhet att emot sin vilja följa det råd, som Antigone så försmädligt gifvit henne v. 545.

V. 573. Med dessa ord afskär Kreon alla invändningar af choren, i det han, utan att höra denne, redan på förhand antager, att de båda hafva samma mening.

V. 578—615. Sedan choren i första strofen uttalat en allmän betraktelse öfver den olycka, som gudarne tillsända vissa slägter, dertill föranledd af det oväntade öde, som träffar Antigone, egnar han i första motstrofen särskilt sin uppmärksamhet åt hennes slägt, Labdakiderna, i hvilka han ser ett tydligt exempel på den förut uttryckta allmänna tanken, och i hvilkas på Antigone fortplantade skuld (ἄτη) han tror sig finna förkla-

ringsgrunden till hennes förblindelse att trotsa Kreons lag och sålunda ådraga sig en våldsam och förtidig död. Derefter lyfter han i andra strofen sin blick från de förgängliga menniskorna till den oförgänglige, till Zevs, och uttrycker sin djupa resignation för hans allmakt, hvilken det är fruktlöst för hvarje dödlig att söka trotsa, och hvars skickelser ingen kan undfly. Hans makt innebär en högre ordning, en evig lag, hvilken, enligt den mening, som finnes uttryckt i de båda förutnämnda stroferna, sedda i deras sammanhang med den sistnämnda, på *det* sättet uppehåller rätten ibland menniskorna, att barnen slägte från slägte hemsökas för fädernas missgerningar. Denna åsigt, som genomgår hela hedendomen och äfven judendomen, är särdeles starkt betonad i denna sång, äfvensom (i andra motstrofen och v. 593—595) *den*, att de menniskor, på hvilka fädernas skuld hvilar, af Gudomligheten förblindas och derigenom begå gerningar, som störta dem i förderfvet.

På det att läsaren måtte kunna försätta sig på de gamles ståndpunkt, vilja vi något närmare belysa dessa båda åsigter, som stå i ett nära sammanhang med hvarandra och, emedan de äro djupt grundade i Grekernas religion, äfven ofta framställas i deras tragedier. Och sedan vi gifvit nödiga upplysningar om denna punkt, hvilken icke är utan betydelse för besvarandet af den vigtiga frågan, huru den tragiska handlingen i denna pjes bör uppfattas, skola vi i detta omtvistade ämne framställa vår tanke, öfverlemnande det åt läsaren sjelf att sedan ur handlingen abstrahera den allmänna sats, som man plägar kalla grundtanken i en dramatisk dikt.

Den förra åsigten beror af en origtig uppfattning af Guds rättvisa äfvensom hans öfriga *ethiska* egenskaper, såsom de kallas, genom hvilka han utöfvar sin försyn. Hunna till en hög grad af odling med många förträffliga och väl ordnade samhällsformer, måste Hellenerna i denna deras mest lysande tid ännu mera än under den heroiska, hvars skaplynne trognast finnes tecknadt i Homeros' sånger, i verldsutvecklingen se en sedlig ordning, som leddes och upprätthölls af de allt styrande gudarne, eller emedan de äfven nu voro alltför mycket främmande för den stränga uppfattning af sedligheten, som snart inom filosofien gjorde sig gällande i Sokratismen, och som först långt sednare i och genom Kristendomen skulle öfva ett positivt inflytande på hela folks föreställningssätt, den uppfattning nämligen, som noga skiljer emellan menniskans förnuftiga och sinnliga natur, hvarmed en riktig åsigt om försynen, om det goda och onda samt om menniskans moraliska frihet nära sammanhänger, var det dem omöjligt att fatta Guds i menniskolifvet uppenbarade styrelse och hans rättvisa till uppehållande af den rättsliga och sedliga ordningen bland menniskorna annorlunda än

såsom en vedergällning af godt med godt och ondt med ondt, båda fattade mera såsom ett yttre och sinnligt än såsom tet inre och moraliskt. Ur den menskliga sammanlefnaden, der den råaste formen af denna anthropopathiska rättvisa är sjelfhämnden, öfverflyttade de, äfven när de lemnat denna ståndpunkt långt bakom sig, på gudarne ett sätt att skipa rättvisa, som är ganska godtyckligt. Sedan straffet, allt från början fattadt såsom en vedergällning, för ordningens upprätthållande blifvit af samhället öfvertaget från den enskilte, tänkte man sig en dylik verksamhet äfven hos gudarne, sålunda nämligen att deras vrede förföljde de brottslige och återställde den kränkta rättvisan derigenom att de läto brotten uppvägas af motsvarande lidanden. Och när man fann, att icke alltid brottet hos en menniska blef bestraffadt genom märkbara lidanden, att tvärtom, såsom det ofta händer, den brottslige kom i åtnjutande af oförtjent lycka (fragm. 94 Dind.), föranleddes man till den föreställningen, att jemnvigten återställdes derigenom, att straffet nådde en annan inom slägten i närmare eller fjermare led. Ty om individens *personlighet* hade man en alltför dunkel föreställning och fattade honom snarare helt egentligt såsom en lem i en *fysisk* organism än såsom ett sjelfständigt väsende och ett moment i andliga organismer. Enligt detta betraktelsesätt delade alla individerna i slägten ansvaret med hvarandra, och om hos hvar och en hans lycksalighet eller nöd icke motsvarade *hans* förtjenst eller skuld, så gick, genom de båda förras fördelning på *hela* slägten, så att säga debet och kredit ihop.

Hvad åter den åsigten beträffar, att de individer, på hvilka fädernas skuld hvilar, af gudarne förblindas, så hade denna sin grund i den iakttagelsen, att de naturliga drifterna och begären hos alla menniskor *kunna* öfvergå till *omåttlighet och tygellöshet* (ὕβρις), ett själstillstånd, hvari Grekerna framför allt sägo hvad vi kalla verksynd, och i den medfödda driften (ὀργή), som kunde ärfvas (se v. 467 f. jfr. 375 ff.), och som isynnerhet hos vissa slägter, såsom Tantaliderna och Labdakiderna, utvecklade sig till stark passion, ansåg man, såsom vår skald vid bearbetningen af dessa sagor, att den gudomliga rättvisan såsom hemsökelse (ἄτη) inträdt i deras själ (φρενῶν Ἐρινύς, v. 595. jfr. O. C. 371) och der var verksam att till deras bestraffning framkalla synd på synd och lidande på lidande. Äfven iakttagelsen af det *ofria* tillstånd, i hvilket menniskan befinner sig i passionens ögonblick, då hon begår handlingar, som hon vid närmare besinning och eftertanke måste ångra (se Kreons yttrande v. 1233—37), bidrog till detta åskådningssätt, ty då medvetandet om förnuftet och sinnligheten hos dem var alltför dunkelt, kunde de icke förklara ett sådant tillstånd, och då de icke heller från sin monistiska ståndpunkt kunde härleda det

från en ond makt (Satan), var det naturligt, att de skulle anse det såsom en af gudarne verkad bedärelse och förblindelse.

Hvad nu Sofokles beträffar, tro vi oss hafva funnit, att, ehuru han var nitisk att bevara den gamla religionen och denna troget tillgifven, hennes brister i här ifrågavarande punkt icke alldeles undgått hans uppmärksamhet. Detta åskådningssätt upptog han efter sin store. föregångare inom den dramatiska konsten, Aischylos, som genom denna diktarts eget väsende och de sagor han behandlade tvangs att till en bestämd åsigt utpregla de mera sväfvande meningar, som rörande detta ämne förefunnos i den äldsta episka poesien, och gifva dem, så att säga, dogmatisk form. Denna har ock Sofokles bevarat, men emedan hans uppfattning af karaktererna är mera sant mensklig, röjer sig, såsom det alltid är fallet, när en äldre och lägre ståndpunkt sammanjemkas med en högre och nyare, en viss motsägelse mellan hans *religiösa* och *ethiska* betraktelsesätt. Dock har äfven det förra hos honom en hög och ädel karakter, och man ser hos honom ett bemödande att aflägsna anthropomorfismens svåraste brister, men hans framsteg i uppfattningen af *friheten* och *sedligheten* är långt större. I afseende på den egentliga theologien eller hans åsigt om gudarne fästa vi särskilt uppmärksamheten på den höga ställning han ger Zevs, i det han låter honom, såsom på visst sätt den ende guden, sammanfatta all makt och rätt och vishet och andra egenskaper i större fullkomlighet och renhet, än förhållandet var i de äldre gudasagorna, samt att han låter hans verksamhet vara *förmedlad* genom andra gudaväsenden t. ex. Hades och Erinnyerna (*underjordens gudomligheter* v. 594) i fråga om det ondas uppkomst och dess bestraffande, hvarigenom Zevs sjelf icke kommer i *omedelbar* beröring med detta, ty han är endast upprätthållaren af en evig, okränkbar lag, men dennas närmaste tillämpning bland menniskorna tillkommer andra honom underordnade makter. I frågan om menniskan röjer sig hans större insigt om hennes väsende genom det naturliga sammanhang, som eger rum emellan de handlande personernas innersta grundstämning och deras öden, hvilka psychologiskt låta förklara sig ur deras föreställningssätt och deras handlingar, utan att dessa, om de ock framställas såsom nära beroende af inverkande gudamakter, fördunklas till sina bestämningsgrunder.

Ser man i denna pjes på Antigone, sådan hon framträder i *dialogen* och i *sina egna* yttranden, så framställer sig hennes inre så väl i det yttre, att man ganska tydligt ser, att det är hon sjelf, som med full *frihet* bestämmer icke blott öfver sin handling, utan äfven genom sin sjelfvalda död (jfr. v. 809 f.) öfver sitt öde. Och ser man detta ur *hennes egen* synpunkt, hvilken i ädelhet och sanning så sällsamt höjer sig öfver den

äldre religionens, hvilken tydligen har sin målsman i choren, så kan man icke i likhet med denne betrakta det såsom ett genom hennes fäders och hennes egen skuld (se isynnerhet v. 840—843) åsamkadt straff. Tvärtom har man all anledning till det antagandet, att enligt skaldens egen åsigt, hvilken *hon* är värdigast att uppbära och framställa, hennes lidande varit oförtjent, och att han, när han velat uttrycka den naturliga känslan, att den goda handlingen borde röna en helt annan lott — hvilket så rörande framställes af Antigone v. 897 ff. — gjort detta i en hänvisning till Gudomlighetens dunkla och underbara ledning af våra öden, framställd af choren i en theodicé af den gamla traditionella art, som var den allmänna bland folket. Att Sofokles vetat att skilja mellan lidanden, som äro sjelfförvållade, och sådana, som vi icke böra tillräkna oss såsom följder af vår egen synd, eller att han förstått, hvad mången, som lefvat inom en högre religionsform, icke mäktat inse, att tillräkneligheten förutsätter hos den handlande personen medvetande om handlingens beskaffenhet — och endast der detta finnes kan man tala om afsigtlighet och fri vilja — — det kan man tydligen se af Oidipus i Kolonos*). Deraf är man ock fullt berättigad till den slutsatsen, att, så visst som skalden låter Antigone med full besinning och öfverläggning — ja utan någon passion eller några inkonseqvenser och utan det ringaste tecken till ånger, i allt detta en motsatt karakter till Kreon, den egentligen *tragiske* personen i stycket — öfverträda konungens bud, hvilket, ogilladt af det egentliga folket, ansågs berättigadt endast af de i staden högst uppsatte och förmögne, de gamle och kraftlöse rådsherrarne (choren), hvilka nu tåligt böjde sig för den fjerde envåldsherrskaren och alltid utmärkt sig för sin lydnad mot de regerande (v. 165—169), så visst är det ock att han ansett henne fullt tillräknelig för sin handling; och att han i denna icke kunnat se något brott värdt lidande, utan tvärtom en dygd värd allt godt (se v. 682 ff. 723, 889). De närmare bevisen för sista delen af detta påstående skola meddelas i det följande.

Vi kunna icke förena oss med de många, som, förledda af Hegels esthetik, kommit till den åsigt, att lika litet Antigone som Kreon har den fulla rätten på sin sida. Den föreställning man haft, att både Kreon och Antigone i ett visst afseende ha rätt och i ett annat orätt, och att derföre båda måste gå under, och att chorens mening ensam är fri från ensidigheter, motsäges fullkomligt af de nämnda personernas karakter och stycket i dess helhet. Motsägelsen och förvirringen blir så stor, som man någonsin kan vänta af en falsk theori, och den enhet, som *sålunda* vinnes, är endast skenbar. Att choren,

*) Jfr fragm. 582 ἄκων δ' ἁμαρτὼν οὔτις ἄνθρωπος κακός.

på hvars yttranden de nämnda falska omdömena isynnerhet stödja sig, icke uttrycker den åsigt, som enligt skaldens egen mening är den rätta, derom borde man kunna öfvertygas af den roll choren spelar i förhållande till hufvudpersonerna. Först anser han, att Kreon — hvilken han oförsigtigt nog tillerkänt *rättighet att efter behag förfoga öfver både lefvande och döda* (v. 211 ff.) — *ensam* har rätt; ty denna hans *ensidighet*, som man förmodligen icke märkt, hindrar ju icke, att han *i sitt deltagande för Antigones olycka*, hvilket han v. 789 ff. säger sig icke kunna återhålla, ehuru han derigenom kommer, att, likasom Haimon, öfverskrida *laglighetens och rättvisans* (θεσμῶν) gräns, kan önska, att Kreon måtte låta nåd gå för rätt och icke så hårdt straffa den brottsliga, samt att han på denna grund finner sig befogad att uppträda såsom en medlare mellan båda, hvilket han ock gör, men utan eftertryck och med stor undfallenhet för herrskaren. Och betraktar man femte och sjette sången, så finnes i dem intet, som bevisar, att choren icke ännu fortfarande anser, att Antigone ensam är brottslig. Mästerligt har skalden förstått att der kort före och efter hennes afträdande från skådeplatsen till hennes förherrligande lägga sånger på chorens läppar, som passa dennes ståndpunkt. Han kan icke undgå att hänryckt af hennes höge ande finna henne jemnbördig med heroerna och stor genom den sorgliga lott hon så hjeltemodigt underkastat sig, men han fattar icke *motivets* storhet och ädelhet, om hvilket man finner ett ord af choren med mycket förbehållsamt beröm v. 858, hvarefter följer ett yttrande (v. 859—861), som tydligare än något annat angifver hans slafviska undergifvenhet under envåldsmakten och hans inskränkta uppfattning af Antigones handling (jfr. v. 840—844). Och likasom i femte, så äfven i sjette sången, der han ännu efter hennes afträdande från skådeplatsen anser henne såsom ett offer för hennes eget trots och det straffande ödet, hvilket v. 926 bör fattas lika med Zevs' allmakt i tredje sången. Sedan bringas han genom Teiresias på andra tankar och först *då* börjar han inse sitt *misstag* och finna, att Kreon handlat icke blott strängt och hårdt, men orättvist (se v. 1070 f.). Och sedan han genom Haimons död kommit till insigt om, att konungen *ensam* är skulden till hela olyckan — således en ny *ensidighet*, äfvenledes helt och hållet stridande mot den ofvannämnda theorien — uttalar han rätta förhållandet v. 1219—22 och 1232, och när han sålunda genom sjelfva händelserna blifvit ledd till en sann åskådning af deras sammanhang, kan han vid slutorden (v. 1298—1303), som uttrycka samma tanke, som Teiresias' råd till konungen, icke mena någon annan än den sistnämnde och möjligen äfven sig sjelf såsom den, på hvilken de hafva sin tillämpning.

Och om man vidare, under det man steg för steg följer chorens omdömen, som i samma mån handlingen fortskrider och når sin upplösning öfvergå från sin ensidiga och oriktiga uppfattning af denna till ett uttryck af den sanna och rätta, betraktar Kreon och Antigone i konflikten dem emellan, så finner man, att den förre går under till följd af sin passion och sina misstag, men icke så den sednare. Man har intet skäl att antaga, det skalden skulle hafva ansett konungens regeringshandling vidkommande förbudet mot Polyneikes' begrafning såsom ur *statens* synpunkt berättigadt, ehuru han låter Kreon med en sådan grundsats försvara sitt beteende. Huru konservativ Sofokles ock må hafva varit, var han i sin blick om det rätta alltför klarseende och af konstiga theorier oförvillad, för att anse, att det "verkliga", fattadt såsom det faktiskt bestående, "är det förnuftiga." Om det ock öfverensstämde med en lägre odlingsgrad och ett råare samhällsskick att förfölja en fiende äfven på andra sidan om grafven och att till och med vägra honom denna, kan dock Sofokles icke ur *någon* synpunkt hafva gillat detta; vi kunna icke antaga något sådant, emedan *vi* hvarken i vetenskapen hylla såsom princip *motsägelsen* jemte antagandet af pligtkollisioner och dylikt, ej heller anse, att en *skald* kan såsom *sin* hylla tvenne motsatta meningar *i så enkla frågor som denna*, der hans humanitet säger honom, hvilkendera meningen är den rätta. Det vore ganska eget, om man derför, att Kreon och den oförsonliga Agamemnon jemte hans broder (i Aias) försvara denna låga hämndlystnad, skulle vara befogad till den slutsatsen, att Sofokles ansett detta handlingssätt rätt ur politisk synpunkt. Måste man icke hellre antaga, att, ehuru han i denna fråga, likasom ofta eljest, låter tvenne motsatta åsigter bekämpa hvarandra, han likväl sjelf omfattar den, som är den ädlare och upphöjdare och som ensam kunde passa Athenarnes dåvarande rättsmedvetande och humanitet? Icke kunde han väl hos dessa vilja anbefalla såsom riktig en sed, låt vara af den mest vördnadsbjudande ålder, som i sjelfva verket var en osed, vittnande om förflutna tiders råhet. Och på hvilket sätt kan en dramatiker, så vida han vill hålla sig inom sin diktart, verka förädlande på sin samtids tänkesätt, om icke derigenom, att denna i sitt innersta känner sig gripen och hänförd af de karakterer, som anslå dess medfödda rättsmedvetande? Och en sådan karakter är Antigone. Hennes upphöjda väsende och värdiga hållning från första till sista ögonblicket af hennes närvaro på skådeplatsen måste på åskådarne göra ett djupt intryck och *förmildra* den hämndkänsla fiender emellan, som kastar en så mörk skugga öfver de förkristna religionerna, och ett steg framåt, låt vara ganska litet, röjer sig i framställningen af

denna karakter, hvilken, utan att lemna antikens ståndpunkt, med slägtkärleken till fotfäste bestormar den *afskyvärdaste* sidan af hämndens och hatets bålverk. Vi tro icke, att skalden i afseende på kärlekens pligter varit höjd öfver sin tids vanliga föreställning, att dessa böra inskränkas till slägt och vänner, hvarför det utan tvifvel är rätt att i likhet med de flesta kommentatorer fatta Antigones yttrande v. 903 f. såsom en förbannelse; deremot strider icke v. 519, ty man ser af sammanhanget på sistnämnda ställe äfvensom af v. 876 ff. m. fl., att det är sin slägt, som hon egnar en aldrig svikande kärlek. Men att Sofokles ansett det otillbörligt att utsträcka hatet utom detta lifvets gräns, det tro vi oss kunna påstå, och *så* långt kunde väl äfven många af hans landsmän följa och förstå honom. Och om de ock, likasom choren, icke genast kunde sätta sig in i rätta förhållandet, så måste dock de många medel, som skalden för detta ändamål vetat att så skickligt begagna, hos dem framkalla den verkan, att de allt mera under handlingens förlopp insågo, att Antigones sak var den rätta. Utom det att choren slutligen öfvergår till denna öfvertygelse, hvilket ju icke kan nekas, om, såsom vi visat, han slutligen kommer till den åsigten, att Kreon ensam är brottslig, vidhåller Antigone, under åberopande af "gudars obeskrifna lag", den enda oförgängliga, hvilken ock är ett uttryck af Zevs', den högste gudens, vilja (se anm. t. v. 446 f.) *), orubbligt till sista ögonblicket rättvisan af sin handling. Och Kreons, Is-

*) Således ingen subjektivism hos Antigone! Den lag, som innehålles i menniskans *religiösa* och *sedliga* medvetande, är icke något subjektivt eller godtyckligt, utan emedan han är *sann* och *rätt*, är han äfven *objektiv* och *nödvändig*, och benämnes han subjektiv, så betecknas dermed rätteligen endast, att han är individuel och personlig, men derför är han alldeles icke oväsendtlig och tillfällig i förhållande till någon annan lag t. ex. statens, hvilken man oriktigt fattar såsom något *allmänt* och *opersonligt*. Vår skald, som, såsom redan blifvit anmärkt, står betydligt högre än Aischylos i uppfattningen af menniskans väsende, har *senterat* detta medvetande och i känslan af dess allmängiltighet gifvit åt Antigones derur hemtade motiver en fullt objektiv karakter. Derför låter han henne framställa motivet för sin handling icke som någon egen uppfinning utan såsom ett ofelbart och oföränderligt bud, gifvet henne af Zevs och Dike. Och till yttermera visso låter Teiresias i gudarnes eller religionens namn gifva det en obetvifiad helgd. Och med denna lag eller den sanna rättens bud måste, enligt v. 446 ff. och tankegången i hela pjesen, statens lagar öfverensstämma, eljest förlora de sin *objektivitet*. Skulle derför någon finna Sofokles subjektiv, emedan *han*, såsom en författare uttrycker sig (Gravenhorst: Griechisches Theater. Stuttgart 1856. 1 B. s. 21), väcker våra sympathier för den kränkta "naturrätten", men Aischylos med sitt "stränga sedliga system" för den positiva lagen, så är det, åtminstone hvad denna pjes beträffar, en subjektivitet, som förtjenar det högsta loford, emedan den hänför de yttre budens giltighet till deras inre grund och väsende och tillika egnar all tillbörlig vördnad åt redan bestående lagar, ty det är att märka, att det icke är Antigone, utan Kreon, som kränker såväl den oskrifna som den skrifna (positiva) lagen.

menes och chorens motsatta åsigt, enligt hvilken hennes öfverträdelse af herrskarens bud var ett brott (se anm. t. v. 74), erkänner hon aldrig, emedan detta påbud sjelft var ett brott mot den högsta, enda och sanna lagen, hvilken regenten lika väl som alla andra är pligtig att följa.

Kreon deremot åberopar sig på sin herrskaremakt: blott lydnad för denna ger samhället trygghet och ordning, och hvarje herrskares bud, äfven sådana, som äro orättvisa (v. 661), måste åtlydas. Vid sin fordran på lydnad för statens lagar och vid sin nitälskan för dessa och fäderneslandets bästa, af hvilken han så mycket berömmer sig, förbiser Kreon det vigtigaste, att dess ordning och välfärd hvilar på rättvisa, och att han, såsom enväldig, ensam bär ansvaret för beskaffenheten af de lagar han stiftar. Detta ansvar blir desto större, när han, efter upprepade erinringar (af Antigone, Haimon och Teiresias) om orättvisan af ett från honom utgånget påbud, icke vill rätta det. Hans maktutöfning är, i saknad af rättvisans stöd, subjektiv och godtycklig, och i stället för att upprätthålla ordningen kullkastar han henne sjelf. Ty redan från början var hans regeringshandling ett misstag, emedan hans förbud mot Polyneikes' begrafning icke ens öfverensstämde med gammal häfd. I följd af sina slägtförhållanden till Kreon och konungahuset kunde Polyneikes, ehuru han burit vapen mot sitt fäderneland och således var dess fiende *), icke betraktas endast såsom sådan. Bruket att förvägra en fiendes eller landsförrädares begrafning kunde, ehuru häfdvunnet och bestyrkt af exempel icke allenast ur den mythiska, utan äfven ur den historiska tiden,

*) Icke ens detta, hvilket är det enda, som skulle kunna rättfärdiga Kreons handlingssätt, får man tillägga stor betydelse. I hela pjesen omnämnes det endast på två ställen (v. 192 ff. 512 ff.), och då är det Kreon, som anför det till sitt försvar, hvarförutom han v. 506 påstår sig hafva Thebanerna på sin sida, men såsom man finner vid en närmare undersökning af saken, var det endast hos de förnäma ("Thebes furstar", såsom choren kallas v. 958), som hans påbud vann något bifall. Hvilkendera af de båda bröderna hade rättvisan på sin sida, derom nämner skalden ingenting. Enligt v. 111 voro deras anspråk på thronen omtvistade eller tvisten "sväfvande" (ἀμφιλόγων). Af Oidipus i Kolonos (v. 1349 Wund. ed.) ser man, att Polyneikes, den äldre brodren (v. 370 ff.), först regerat, stödjande sig på förstfödslorätten, men att han sedan af Eteokles, som dragit till sig folkets gunst, blifvit fördrifven (v. 1287 ff.). Enligt denna framställning kan icke gerna Eteokles hafva varit mera berättigad till thronen än Polyneikes; dock är man i denna fråga icke berättigad till några slutsatser för denna pjes, emedan hvartdera dramat står på egen grund. Men om det ingått i skaldens plan att låta Kreons skäl gälla för verkliga och icke för skengrunder, skulle han här utan tvifvel, då han ur sagan om de båda brödernas fiendskap och död hämtade sitt ämne, hvilket han för sin konstskapelses ändamål behandlat fullkomligt sjelfständigt, hafva låtit oss veta något om de olika rättsanspråken, i fall denna biomständighet haft någon betydelse för det hela.

i detta särskilta fall icke följas. Den af religionen skyddade familjerätten (jfr. 648 f.) gjorde denna inskränkning i den *borgerliga* lagen; och vare sig att i Thebe före Kreons thronbestigning häröfver fans något särskilt stadgande eller icke, hvilket är af föga betydenhet, då han ensam bestämde öfver lagarne, så var hans förfarande äfven i strid med *statens* lag, sådan denne rätteligen borde förstås. Till denna slutsats är man fullt berättigad af v. 1083 f., och Kreon befann sig, enligt skaldens framställning, alldeles icke i någon s. k. pligtkollision. Kreon ensam är skyldig. Allt talar för denna uppfattning: Teiresias, som i religionens namn ogillar hans förfarande mot Polyneikes' lik och Antigones bestraffning (v. 985 ff. 1037 ff.), följderna af hans handlingar, genom hvilka han förlorar hela sin familj, det käraste han egde, och hans slutliga ånger, i hvilken icke ens döden förunnas *honom* såsom de andre olycklige. Den, som obunden af förutfattade meningar noggrant och uppmärksamt följer Kreons karakter i alla de motsägelser, i hvilka han vid försöket att såsom berättigad fasthålla sin allt från början falska ståndpunkt, skall gilla vår åsigt. Och endast ur felaktiga theoriers inflytelser låter sig förklara, att litteraturen om denna pjes är så rik på skefva och falska omdömen*). Pjesen skall vara ett synnerligt mä-

---

*) Bland de få, som icke låtit bestämma sig af Hegelska skolans åsigt, att hufvudpersonerna "hafva båda rätt och båda orätt", må särskilt nämnas F. W. Ullrich, hvars afhandling *Ueber die religiöse und sittliche Bedeutung der Antigone des Sophokles* (Hamburg 1853) synes mig förtjent af stor uppmärksamhet. Hans uppfattning af Kreons ställning och karakter är lika sann som väl motiverad (s. 30—40). Äfvenså instämmer jag fullkomligt i hans åsigt, att Antigone är skuldfri, och att hennes död *icke* bör betraktas såsom ett straff. Men just detta, som måste anses såsom sjelfva kärnpunkten i beviset för Antigones skuldfrihet har författaren i sin eljest utförliga framställning vidrört med alltför lätt hand (s. 18), och det är en anmärkningsvärd brist i den förtjenstfulla afhandlingen, att icke författaren, dertill naturligen föranledd af sitt ämne, ingått i en närmare undersökning af chorens religiösa betraktelser, isynnerhet i tredje sången (se s. 28 f.) och deras förhållande till den tragiska handlingen. Äfven Hartung har i inledningen till sin Antigone inlagt en kraftig protest mot de vanliga åsigterna om kampen mellan de tvenne principerna och om Antigones skuld. I sin utmärkta edition af denna pjes talar Schneidewin (Einleitung s. 23) äfven om tvenne principer eller intressen, men på ett sätt, som visar, att han menar något helt annat än Hegelianerna. Enligt honom framställer dramat "konflikten mellan den rent menskliga rätten och den borgerliga öfverhetens bud, hvilken vill göra intrång i den förra." Denna rätt vinner en "slutlig allsidig seger" i den honom uppbärande karakteren, styckets hjeltinna, hvilken skalden "på allt möjligt sätt vetat att bereda vårt hela deltagande och all vår beundran", och denna seger "inpreglar" hos åskådarne "den sanningen, att i fall statsmannen i medvetandet af sin makt genom sina anordningar kränker de oskrifna heliga lagarne, han tillintetgör sig sjelf." Antigones död betraktar han som hennes "sedliga förklaring", och tillägger henne väl en "maasslos schroffer Heroismus" (s. 24), men icke skuld (s. 19). Att detta är hans

sterstycke, emedan han så väl motiverar *tvenne berättigade intressen och tillika ensidigheten hos deras begge representanter vid förfäktandet och genomförandet af hvartdera intresset*, och sålunda får man en verkligt tragisk kollision och upplösning, hvilken sednare är att anse både som ett straff och en försoning för begge hufvudpersonerna. Detta är hufvudthemat, varieradt med flerfaldiga modifikationer. Denna åsigt är för många så kär, emedan de tyckas befara, att, om Kreons sak vore utblottad på rättvisa, han skulle förlora det intresse, som

---

mening framgår tydligast ur hans uppfattning af Kreons karakter. Vi anföra blott, att, enligt hans åsigt, Kreon allt från början insnärjd i villfarelse, *utan någon tvingande positiv lag* på eget bevåg med en opåkallad stränghet och brådska lät offentliggöra sitt påbud utan att vara alldeles okunnig om, huru opopulärt och oädelt det var (jfr. v. 289 ff.); men då konflikten med *Antigone* icke ingått i hans plan, utan var alldeles opåräknad, låg det honom nära till hands att återtaga förordningen, hvilket han dock i följd af sårad egenkärlek icke gjorde. Med denne kommentator och med Hartung öfverensstämmer i hufvudsaken min uppfattning af pjesen, dock icke i frågan om choren. Enligt Schneidewin är det "skaldens egen gedigna vishet, som uttalar sig i chorens herrliga sånger", dock vill han icke tillägga hans förmedlande och vacklande ställning till hufvudpersonerna någon betydelse för handlingens bedömande (s. 27). Både han (s. 15) och Hartung (s. 12) anse, att chorens betraktelser i tredje sångens andra strof och motstrof hänsyfta på Kreon och hans orättvisa och gudatrotsande lag. Men redan v. 595 är i sitt sammanhang med de föregående för tydlig, för att tillåta ett dylikt antagande. Visserligen skall redan denna vers, enligt Schneidewin, hänsyfta icke blott på Antigone, utan äfven, ehuru blott "förtäckt" (s. 86), på Kreon (äfvenså *utan chorens egen vetskap* andra strofen och motstrofen, s. 15). Men om ock skalden funnit sin fördel i att låta choren uttrycka sig i allmänna och obestämda ordalag, så att åhöraren kan fatta dem i en annan mening än choren sjelf, så är det dock alldeles orimligt att tillägga choren någon annan roll i förhållande till handlingen än den, hvarom han sjelf visar sig vara medveten, och att emot hans egna fullt tydliga och uttryckliga ord tänka sig, att han är *för* Antigone och erkänner hennes skuldfrihet. Stor är den förlägenhet, till hvilken detta antagande leder, hvarför ock Hartung funnit sig föranlåten att ändra v. 840 f. Men vi tro att denna ändring är för ändamålet otillräcklig, då alla chorens yttranden i tredje, femte och sjette sången bevisa, att det nämnda påståendet är ogrundadt. Men från dylika svårigheter blir man befriad, om man öfvergifver den länge hysta, men af några filologer redan vederlaggda meningen, att man i den Sofokleiska chorens sånger skulle finna ett sant omdöme om handlingen och skaldens egen åsigt rörande denna. — Enligt ett yttrande af Oehlenschläger i hans sjelfbiografi är "Sofokles' Antigone fullkomligt oskyldig och står icke efter någon kristen qvinna i ädelt sinne." Det är oss ett nöje att i denna punkt kunna åberopa den store dramatikern, hvilkens ord vi, så vidt de röra frågan om Antigones skuld eller oskuld, *sedd ur antikens synpunkt*, egna vårt odelade bifall, på samma gång vi önska, att ingen måtte låta missleda sig af det anförda yttrandets sednare del. Den sinnets ädelhet, som tillhör en kristen, i detta ords fullt sanna och höga betydelse, är det orimligt att fordra måhända öfverhufvud i någon *tragedi* och ännu mera på den grekiska kulturens allmänna ståndpunkt, der kärleksplgterna hade den af oss påpekade inskränkningen och sjelfva religionen andades en genomgående hämndkänsla.

tillkommer den tragiske hjelten. Men huru många tragedier af det största anseende och med de största mästare till författare skulle man ej nödgas betrakta som fuskverk, emedan de icke uppfylla detta esthetikens anspråk, hvilket dock, drifvet till denna ytterlighet, endast är ett maktspråk?

Då vår uppfattning i så väsendtliga punkter skiljer sig från de flesta andras, som behandlat detta ämne, finna vi oss föranlåtna att, åtminstone i största korthet, besvara den frågan, hvari det *tragiska* hos Kreon och Antigone består. Den fördomsfrie läsaren skall vid det olika intrycket af bådas karakter redan sjelf finna, att den ene icke är tragisk i samma mening och på samma sätt som den andre.

Den idé, som inom konsten funnit sitt uttryck i den tragiska handlingen, är menniskans ursprungliga medvetande om förtjensten eller skulden i hennes handlingar och deras förhållande till den gudomliga försynen. Må man här icke förgäta, hvad vi redan förut haft anledning att nämna, att den yttre verkligheten aldrig fullt motsvarar denna förtjenst eller skuld hos en menniska, utan ofta till hennes inre beskaffenhet står i den största motsats, hvilket är en följd af vår närvarande inskränkta tillvaro. Dessa brister och disharmonier i den närvarande moraliska verldsordningen kompletteras inom den kristna verldsåskådningen af dess sanna och djupa religiösa medvetande, som, höjande sig öfver ändlighetens gräns till det oändliga, i vår närvarande menskliga verld icke ser något afslutadt helt utan endast ett styckverk, och sålunda i alla menskliglietens öden, vare sig att de bero af den fria viljan eller stå i ett närmare sammanhang med naturprocessen, ser länkar af en stor utvecklingskedja, som uppenbarar Guds *kärlek* och hans allvisa ledning af vårt slägte till ett högre mål. Men i en helt annan form måste det verkliga lifvet framträda i konsten, emedan hon är en idealisk skapelse. I konstverket, som bör vara ett harmoniskt och *afslutadt helt*, måste det inre afpregla sig i det yttre, och derföre måste äfven en tragedi, åtminstone den, som står på kristen ståndpunkt, ställa följderna af den tragiske hjeltens handlingar i ett åskådligt sammanhang med hans skuld eller dygd. Den skyldiges undergång förlikar oss då med hans fel, ty när dessa rättas genom försynen — och en åskådlig bild deraf är den slutliga katastrofen — vinnes den försoning, som den kränkta sedlighetskänslan kräfver. Och efter de mångahanda känslor af afsky, hämnd m. m., som vårt lättrörda hjerta erfarit genom uppträden, som varit egnade att framkalla dylika stämningar, återfår det genom katastrofen sin rätta stämning, kärlekens och medlidandets; ty när ett ädelt sinne kommer till sans och lugn, kan det icke fordra något annat, än att den brottslige, som genom sin passion och sina

förvillelser stört den moraliska ordningen, blir förbättrad eller åtminstone urståndsatt att vidare fortgå på sin förderfliga bana. Men äfven den dygdige går under i tragedien. Dock har *hans* undergång en helt annan betydelse. Ty hans olyckor uppfylla oss med smärta öfver bristerna icke hos honom utan hos den verld han velat rätta och förbättra, och genom hans höge andes inverkan på oss sjelfva känna vi oss höjda öfver det närvarandes disharmonier, och vi se i hans död den utkämpade kampen och förstå, att försynen *sålunda* ville gifva honom seger och lyfta honom upp till den harmoniskt fulländade verld, som han här förgäfves sökte. Af dessa begge slags personer är den förre tragisk i direkt och egentlig mening, emedan hans öde — hvilket bör fattas såsom hans straff, utan att dock ett upplyst och odladt sinne ser detta *ur hämndens låga ståndpunkt* — är en *åskådlig* följd af hans handlingar och motsvarar dessa; den sednare är endast på ett indirekt sätt tragisk, emedan den klyfta, som här, likasom i det verkliga lifvet, ligger i det yttres omotsvarighet mot hans inre, *för åskådningen* icke fylles, utan endast *genom aningen och hoppet*, som i hans undergång se icke ett straff utan en förklaring.

Till det förra slaget hör Kreon, till det sednare Antigone. Den förre, som icke är någon låg karakter, men snarare ursprungligen god och fylld af ädla sträfvanden (se anm. t. 964 f), visar sig, när han blifvit enväldig furste (tyrannos) och vill ådagalägga första profvet på sin regeringskonst, icke vuxen sin höga uppgift. Utgående från den föreställningen, att makten bör upprätthållas genom skräck, förlorar han genast från början den sinnets jemvigt och trygghet, som endast rättvisan skänker, och i den oväntade konflikten ser han endast stämplingar mot sin makt. Med ögat oafvändt fästadt på denna och mer än tillbörligt intagen af den föreställningen, att han ensam förstår, hvad landets bästa kräfver, röjer han tyrannens vanliga lyten, misstänksamhet, retlighet, obillighet och hårdhet mot sina undersåter samt förakt för de mest välmenta råd. Hans själs förvändhet och bortkommenhet från det rätta låter skalden tydligast röja sig i hans förakt för religionen icke blott i hans första påbud utan i flera yttranden (v. 482 ff. 648, 767 ff. 1010 ff.). Envåldsmakten, som så lätt missbrukas och af Athenarne på Sofokles' tid betraktades såsom ett ondt, som icke kunde hafva annat än ondt med sig, är den, som haft ett så olyckligt inflytande på honom likasom på så många andra. Detta hindrar naturligtvis icke, att hans regeringshandling, *sedd från en sann och riktig synpunkt*, är fullkomligt oberättigad, men det måste medgifvas, att de *starka anledningarna* verka mildrande på hans tillräknelighet eller skuld. Den moraliska frihet, som vi finna hos Antigone, hennes ur *klar*

besinning framgående sjelfbestämning — hvilken, emedan hon dervid äfven väljer det *rätta*, gör henne fullt *sjelfständig* — en sådan moralisk frihet finna vi icke hos Kreon, ty han är icke obetydligt hämmad genom ett *fördunkladt sjelfmedvetande* eller en bristande insigt om det rätta och en hans förstånd förvillande passion, herrsklystnaden. Om honom, men icke om Antigone, om hvilken de dock äro sagda, passa chorens ord v. 595 (jfr. 378 f.), och i *hans* mun passa förträffligt v. 1233 ff., men skalden har visligen aldrig lagt något sådant yttrande i *hennes* mun. Och just *såsom sådan* är Kreon en tragisk person, jemförlig med de yppersta karakterer af denna art, som någon skald framställt. Hans fel och förvillelser äro så lätt förklarliga ur för handen varande anledningar; hans oberedvillighet att gifva efter för en undersåte, en qvinna, och genom återtagandet af sitt konungabud medgifva dess orättvisa är en så allmänt mensklig svaghet, att endast få i hans ställning kunna förmå sig till ett för den sårade egenkärleken så förödmjukande och påkostande offer; hans fruktan för gudarnes straff, hvilken är det enda, som omsider, men för sent, förmår honom att "bryta med sitt hjerta" eller att lösslita sig från sina älsklingsgrundsatser och söka att ställa allt till rätta, är en affekt, som så naturligt följer de föregående, efter Teiresias hårda dom, afkunnad först då, när hans milda varningar visat sig fruktlösa; hans ånger, hans jemmer och klagan äfven så naturlig, sedan han vaknat till full besinning, huru han låtit dåra sig genom sin passion och, genom ett ovist handlingssätt från början till slut, framkallat olyckor så vidtomfattande, att han af deras tyngd måste känna sig förkrossad vid den tanken, att *han* till dem gifvit anledning. Och de personer, som i stycket gifva sig döden, göra det icke för någon lumpenhet: Antigone går den oundvikliga hungersdöden i förväg, Haimon tar sig afdaga i förtviflan öfver sin faders orättvisa och sin trolofvades oförtjenta olycksöde, och hans moder i sin outhärdliga sorg öfver dennes genom fadren föranledda död. Härvid bör man ock taga i betraktande, att det af de gamle knappast ansågs som något otillåtligt att afhända sig lifvet vid förfärliga olyckor, såsom man kan finna af Demosthenes', Catos och flera andras sjelfmord. Så berättigad skalden från konstens synpunkt är att åt de personer, som deltaga i handlingen eller stå denna närmast, gifva detta slut*), så öfverensstämmande är

*) Att Ismene, som blott framställes, för att förhöja Antigones storhet och visa denna i dess rätta dager, sedan hon uppfyllt detta ändamål, ur stycket försvinner är helt naturligt. Den antika tragedien ger en passande begränsning åt bipersonernas verksamhet, på det att hufvudpersonerna må kunna framstå i sitt rätta ljus och att icke uppmärksamheten må dragas från dessa, hvarigenom handlingens enhet borttrasslas. Det hade varit all-

det ock med händelsernas vanliga gång, att en persons handling, som berör mångas väl eller ve, genom en reagerande verksamhet hos dessa har vidsträckta och ofta oförutsedda följder. Huru mycket mera, när den handlande personen är envåldsherrskare, hvilkens makt och inflytande så vidt sträcker sig? Huru naturligt då, att Kreon, hvars förfarande mot Polyneikes och Antigone haft följder, som han hvarken förutsett eller velat, dock känner sig förkrossad vid tanken på sitt stora ansvar och sitt illa uppfyllda kall. Der allt är så väl motiveradt som i denna pjes, der behöfvas inga för hans eget innehåll främmande förutsättningar, såsom den, att Kreons sak ur *statens* synpunkt är rättvis, för att åskådaren skall följa den tragiska hjelten med intresse. Den allmänna menskliga naturen, när hon är sant tecknad, måste väl väcka vårt intresse. Kreon *borde* hafva öfvervunnit tyranniets falska ingifvelser, men han, som så mången annan, dukade under. Hans brott äro icke afskyvärda, men de äro dock brott. Men ingen nekar den fallne, när han kommer till ånger och besinning, sitt medlidande.

Men ännu behöfvas några belysningar, på det att inga falska dagrar må för åskådaren skymma hufvudpersonernas bild. Först må anmärkas, att ehuru handlingen uppbäres väsendtligen af tvenne personer, denna har sträng enhet, och att Kreon, såsom vi sagt, är den egentlige tragiske hjelten, till hvilken alla olyckor *återgå*, såsom de ock *utgått* från honom. Men på det att alla momenter i handlingen må blifva riktigt åskådliga och Kreons falska motiver fullt märkbara, måste man, för att kunna se dem såsom sådana, äfven hafva för sig de *rätta*, ty uppfattningen af de förra förutsätter, att man känner de sednare. Men den erforderliga *åskådlighet*, som *dikten* bör gifva dessa, såväl som de förra, kan endast vinnas derigenom, att de taga gestalt i en sinnligt konkret person. Hvad nu Antigone beträffar, så medgifves gerna, att hon icke är felfri, men detta hindrar icke, att endast hennes sak är rättvis. Vi vilja egna några ögonblicks uppmärksamhet åt den af många anmärkta hårdhet och sträfhet hon ådagalägger mot sin syster, isynnerhet vid Kreons förhör, då hon tillbakavisar hennes vänliga anbud att dela följderna af hennes handling, då hon ju delat hennes tänkesätt i afseende på Kreons förbud och hennes kärlek till den obegrafne brodren, ehuru hon, vikande för öfvermakten, icke förmått att bringa sitt uppsåt och sin vilja till utförande. Härvid må då först anmärkas, att sådana godhjertade och fogliga karakterer, som Ismene, äro ingenting att

---

deles stridande mot Ismenes veka karakter att låta henne dela de andras öde, och likaså öfverflödigt var det äfven att införa henne i pjesens slut, der Kreons klagan ensam gör tillfyllest.

bygga på, och att man, att döma af den bristande kraften i hennes vilja, har goda skäl att antaga, att, om ock hennes anbud var uppriktigt menadt, modet ganska väl kunde hafva svikit henne vid dödsdomens afkunnande. Och med skäl tillbakavisade Antigone hennes anhållan, emedan den onödigtvis skulle hafva bragt äfven systern i olycka (v. 549), och för öfrigt till ingenting tjenade utom att möjligen bereda Antigone ett mildare straff, hvarpå hon icke kunde sätta något värde, emedan hon ansåg *hvarje* straff orättvist och högre än alla lidanden aktade äran af sin handling (v. 97). Det enda man kan önska är således, att, då Ismene härvid till sinne och känsla i alla fall ådagalade en systers innerligaste ömhet och deltagande, Antigones ord måtte hafva varit mildare och icke så hånande. Ty det är sant, att hennes hån har den största bitterhet (v. 545). När hon säger, att detta smärtar henne sjelf (v. 547), bör detta så förstås, att det gör henne ondt, att Ismene visat sig feg och ovärdig sin ädla slägt, och att hon, trots all sin systerliga välvilja, genom sin svaghet och rädsla för faran i handlingens ögonblick beröfvat sig rättigheten att af Antigone betraktas som en verklig syster. Denna hennes stränghet och hårdhet är en följd af den själsstämning, af hvilken hon är beherrskad, i hvilken medvetandet af den henne *närmast föreliggande* pligten jemte beredvilligheten att uppoffra sig för denna trängt sig framom alla andra känslor t. ex. kärleken till den trolofvade, hvilken hon endast på ett ställe omnämner vid en kränkande beskyllning af Kreon, som äfven träffar Haimon (v. 568); och sålunda är det naturligt, att i dessa ögonblick systerkärlekens ömma strängar icke vibrera i hennes bröst. Detta pathos, om man så vill kalla det, i hvilket pieteten mot gudarne och hennes slägt är för henne allt, förminska icke det ringaste hennes skuldfrihet i förhållande till Kreon. Ty skalden har förstått att låta henne i denna sak handla med mogen öfverläggning och klar besinning, och om ock denna handling hos henne tränger andra pligter, såsom, efter Ismenes vägran i inledningen att dela hennes fara och ära, systerkärlekens i bakgrunden och äfven ger åt sjelfva sättet i hennes handling en viss oböjlighet och hårdhet, så är hon dock skuldfri, ty för det första, och detta är det vigtigaste, är hennes sak rättvis, och för det andra handlar hon i en tragedi och icke i det verkliga lifvet. Kan knappt nog i det sednare en person hos sig förena Antigones enthusiasm och Ismenes böjlighet och undergifvenhet, hur mycket mindre då i dikten? En qviescent intresserar oss icke. Och emedan i tragedien handlingen är hufvudsaken, får denna der icke stanna vid blotta sinnet eller syftet eller orden (v. 538 f.). Der är en vilja utan beslut och kraft till utförande ingen vilja (v. 535).

Med skäl aktar derför Antigone Ismenes offer som intet, och det med så mycket större rätt, som den moderna qvietismen, hvilken så ofta parat sig med en orientalisk uppfattning af vår religion, var för Sofokles' hemland och tidsålder främmande. Alltså har Antigone sina goda skäl att förvisa Ismene till det fält, dit hon hör, till den veka qvinlighetens (v. 551, 555). Så förhåller det sig ock med den öppenhet och oförskräckthet, som hos henne öfvergår till stolthet och trotsighet mot Kreon. Denna hör till hennes tragiska pathos, men derigenom förverkar hon icke sin skuldlöshet. Enligt de gamles föreställning om hat och kärlek var hon berättigad att hata Kreon, emedan han genom våldförandet af hennes dyraste rättighet (v. 48) blifvit hennes fiende. Och man måste äfven här besinna, att hon med all sin upphöjdhet är en verkligt lefvande person af vårt slägte, som, drifven af sin glödande enthusiasm för det rätta, i sitt tal och sina handlingar går raka vägen till målet. Genom att *så* framställa henne har skalden gifvit henne fullt konkret gestalt. Hon är en hjeltinna med rena och upphöjda grundsatser och stor handlingskraft, hörande till de mera sällsynta personer, som icke sky att förverkliga och förrherrliga sina höga sträfvanden med att åt dem bringa sig sjelfva som offer. Derför likasom tillhör hon hela stycket igenom en annan verld (se v. 555 f.), ehuru hon tillika såsom en verklig menniska med kött och blod icke är känslolös för de pligter, som under vanliga förhållanden tillhöra hennes ålder och kön, samt för det närvarande lifvets fröjder (se v. 876—919). Och icke utan skäl har skalden låtit en sådan karakter vara en gåta för choren, likasom hon måste vara det för det stora flertalet bland de gamle. Vi hafva förut visat, att hennes egentliga storhet, som ligger i hennes handling och i dennas motiver samt i hennes sjelfvalda, skuldfria död, är af choren oförstådd ända till katastrofen. Det är utan tvifvel en god ekonomi i framställningen, att skalden låter henne ensam, hvars själ varit mäktig af en sådan handling, vara genomträngd af denna höga tanke (se v. 876—904), af ett sinne, som fattar döden mera såsom en befrielse från det närvarande lifvets vedermödor (se v. 456—460) och som en återförening med hennes förut bortgångna anhöriga (v. 882—884) än som en olycka; och härvid får ej förbises, att detta hos henne är ett *karaktersdrag* och icke, såsom hos Kreon (v. 1282 ff.), ett utbrott af den ytterliga smärtan och den ögonblickliga affekten. Ju mera hon i detta föreställningssätt står ensam och af alla öfvergifven (v. 895—904), desto mera klar och oförvillad synes oss hennes blick in i lifvets sanna väsende och desto mera storartadt hennes mod.

Men här måste vi bemöta en invändning, till hvilken mången torde finna sig befogad, den nämligen, att, om man *så*

uppfattar Antigones karakter och död, hon öfverskrider antikens ståndpunkt, och att man i Sofokles' verldsåskådning saknar de nödiga förutsättningarna för denna åsigt, hvilken framför allt står i strid med chorens verldsbetraktelse i tredje sången, enligt hvilken en menniskas ofärd och död är ett henne af gudarne skickadt ondt och ett straff till vedergällning för hennes och förfädernas synder. Då vi gå att vederlägga detta inkast, vidhålla vi en redan förut gjord anmärkning, att den motsägelse, i hvilken denna och andra dylika betraktelser stå med Sofokles' genom hans i menniskosjälen djupt inträngande snille vunna högre ethiska åsigt, låter förklara sig, om man antager, att skalden, som naturligtvis från *sin* ståndpunkt icke kunde nöjaktigt besvara den svåra *religiösa* frågan, huru disharmonierna i den moraliska verldsordningen stå tillsammans med den gudomliga försynen, lät den gamla religionen derpå gifva det svar hon kunde i sin på vedergällningsrätten och slägtsammanhanget grundade theodicé. Men ehuru de skäl denna religionsform hade att tillgå tyckas hafva varit tillfredsställande för allmänhetens religiösa ståndpunkt, fann man det dock hårdt, att *dygden skulle träffas af oförtjent lidande* (fragm. 94), och sökte, om möjligt öfvertyga sig, att så icke var förhållandet. Måhända är det icke blott till följd af chorens kortsynthet, hvilken vi funnit lätt förklarlig genom hans ålderdomssvaghet och slafviska beroende af herrskaren, utan ock till följd af den här påpekade omständigheten, som skalden låtit honom i Antigones handling se en af gudarne verkad förblindelse och en brottslighet, som han till slut måste förneka. Men om ock det stora flertalet fann det betänkligt att antaga, det någon utan *egen* skuld träffades af svåra olyckor, hvarvid man till gudarnes rättfärdigande endast hade att taga sin tillflykt till *förfädernas* skuld, hindrar detta icke, att Sofokles, som så djupt blickat in i det närvarande lifvets motsägelser, kunde antaga det af erfarenheten ofta intygade faktum, att ett oskyldigt lidande träffar den dygdige. Det kunde han så mycket hellre, som han, enligt hvad vi förut anmärkt, endast betraktade *den* handling såsom individen tillräknelig, som han begått med sjelfmedvetande och frihet. Det onda, som, utan att vara föranledt af en sådan handling, träffade honom, det hänförde han till *ate*, den skuld, som enligt den tidens föreställningssätt berodde af andras synder (arfsynden), och endast det onda, som härledde sig från *hybris*, hvilken alltid utom de naturliga drifterna och böjelserna förutsatte en viss grad af sjelfmedvetande och frihet (verksynden), och således alltid till en viss grad måste tillräknas den handlande personen sjelf eller var *hans* skuld, det var hans förtjenta straff. Men endast Kreon och choren tillägga Antigone *hybris*. När nu båda slutligen måste uppgifva denna

sin åsigt och erkänna, att endast Kreon gjort sig skyldig till *hybris*, är den slutsatsen fullt berättigad, att Sofokles varit af den tanken, att Antigones lidande icke är en följd af *hennes* skuld eller, med andra ord, att det icke är ett af henne förtjent straff. Huru han för öfrigt fattat detta lidande, om han nöjt sig med att hänföra det till *ate*, det kunna vi icke säga. Måhända gjorde han det, ty det förtjenar att bemärkas, att han låter äfven Antigone sjelf beklaga sig öfver det oblida öde, som hvilar öfver henne och hennes slägt, dock gör hon detta endast tvenne gånger i dikten (v. 1 ff. 844—857). Och hvilken finhet i valet af hennes ord på dessa ställen, huru väl och skickligt begränsad inflytelsen af de hårda skickelser, som förföljde hennes ätt! Sin död, en "pligtförgätenhetens lön för pligtens öfning" — hvilken hon v. 897 ff. finner oförklarlig, öfverlemnande det åt gudarne att sjelfva afgöra, om *hon* har syndat, då hon träffas af ett sådant öde — den ställer hon v. 844 ff. i sammanhang med sin slägts olyckor; men Polyneikes' giftermål, som genom sina följder stod i visst sammanhang äfven med hennes egen död (se anm. t. v. 855 ff.), är blott en anledning till konflikten med Kreon, och ingenstädes finner man ett ord, hvari hon vältrar skulden af sin olydnad mot dennes lag på andra; denna handling tillräknar hon *sig* ensam (v. 538 f. m. fl.) såsom utöfvad med fullaste besinning och såsom för henne i sjelfva verket ingen synd utan en dygd, och under det att äfven Ismene låter ett ord undfalla sig v. 559 f., som erinrar om chorens tal om oförstånd och förblindelse, hör man aldrig något dylikt från Antigones läppar. Jemför man de två nämnda yttrandena af Antigone, som hafva afseende på *ate*, med 897 ff., så stannar man i ovisshet om skaldens åsigt rörande hennes lidande. Att han ansåg det oförtjent hafva vi bevisat, och då har han antingen hänfört det till *ate* eller ock lemnat denna fråga derhän, i det hans sanna och upphöjda snille måste stanna *här*, utan att finna ett tillfredsställande svar på sin fråga. Sitt mål hade han vunnit att i Antigones gestalt framställa den moraliska friheten i hela sin klarhet och styrka. *Såsom sådan* är hon i hans dikt förklarad och förherrligad. I döden vinner hon seger öfver orättvisan, ty allt i styckets upplösning ger henne rätt och låter de ur konflikten framgångna olyckorna vältra hela sin tyngd icke på henne utan på Kreon. Sjelf vinner hon genom döden befrielse från ett lif, som redan före konflikten för henne icke hade något värde (v. 1—6, 456 ff.). Och dock huru naturligt, att hennes förklarade gestalt visar sig i sin mest strålande glans på *denna* sidan om grafven! Hon fruktar icke Hades, den verld, der en *Achilleus* var blott en skugga, hon längtar till de sina och hastar dem till mötes, men hon beklagar i sina sista ord dygdens oförtjenta

lott (v. 918 f.), och det bristande hoppet på en det godas seger, om icke här, så åtminstone i ett annat lif, der alla motsägelser skola lösas och en ny fullkomligare verldsordning inträda, sprider öfver henne ett djupt vemod, allt i fullkomlig öfverensstämmelse med den antika verldsbetraktelsen. Hon kan icke säga oss hvad skalden icke sjelf visste, att hennes lott blir skön och herrlig i de dödas rike, och från hennes bild, då hon genomvandrar dödens port, återkastas endast några matta strålar, hvaröfver ingen må förundra sig, ty Hades var icke de kristnes ljusa himmel.

V. 591—92. *Nyss kring rotens sista skott* m. m. Antigone betraktas såsom sista skottet på stamträdets rot — ehuru Ismene, som icke vidare förekommer på scenen ännu är vid lif — likasom äfven Antigone sjelf kallar sig den enda sista återstående ättlingen af konungahuset v. 880, 917. Man hade hoppats, att ändtligen hon åtminstone, befriad från den gudomliga, straffande hämnden (ἄτη), skulle blifva lycklig och i sitt giftermål med Haimon fortplanta Labdakidernas ätt. — Hennes fader Oidipus var Laïos son och Labdakos' sonson.

V. 617. *Som sist blef dig född.* Kreons äldre, redan aflidne son hette, enligt Sofokles, Megareus, se anm. t. 965.

V. 625—28. Haimons ord äro i originalet mycket varsamma, så att han endast vilkorligt lofvar att följa fadrens råd. Detta är ock i öfversättningen märkbart åtminstone i orden: *när du med vishet leder mig.*

V. 652. Man gifve akt på huru Kreon i detta tal, likasom v. 162—210, med allt eftertryck framhåller kommunen och det allmänna, i hvars intresse han anser sig handla. Derför förekommer πόλις (stad, kommun) så många gånger i detta hans tal.

V. 707. *Får segla allt framgent.* Ett ironiskt uttryck, betecknande, att han får sluta seglingen. Likaså v. 311, der det i öfversättningen heter: *I der mån framgent roffa.*

V. 741. *Ens bane bli.* Dessa ord kunna vara en dunkel förutsägelse om Kreons genom hans hallstarrighet och ytterliga sjelftillförsigt föranledda undergång, men äfven om Haimons egen död, hvilken bestämdare antydes nedanföre af Haimon strax före hans bortgående. Kreon fattar dem i följande vers såsom en hotelse mot sig.

V. 771. *Eros*, kärleksguden, Romarnes Amor.

V. 788. *Afrodite*, kärleksgudinnan, Romarnes Venus.

V. 800. *Acheron*, den flod i underjorden, som de dödes skuggor måste öfvergå.

V. 811—15. *Hon vår Frygiska främling.* Niobe, Tantalos' dotter, Zevs' sondotter, från Frygien (eller Lydien) var förmäld med Thebes konung, Amfion. Hon hade inför Lete skrutit af sina många barn, hvilka derför

dödades af Letoiderna, Apollon och Artemis. Af medlidande öfver hennes sorg och olycka förvandlade henne Zevs i en klippa på berget Sipylos i Lydien. Sjelfva bergets gestalt, som på afstånd sedd liknar en gråtande qvinna med sänkt hufvud, gaf anledning till sagan.

V. 816. *Vittrande mön.* Originalets *ταχομένην* betecknar, att den förvandlade Niobe likasom upplöses och försmälter af en ännu alltjemt förtärande sorg.

V. 818—20. Det nedför klippan rinnande regn- och snövattnet utgör de tårar, som fukta den förstenade möns barm.

V. 822—25. Choren anser det förmätet, att Antigone, en dödlig, liknar sig vid den gudaborna Niobe (se anm. t. 811). Den i sin sorg försjunkna Antigone fattar denna chorens förebråelse såsom ett hån (v. 826), ehuru han tröstande tillägger, att hennes dödssätt, som erinrar om gudaättlingars öde, är för henne ärofullt.

V. 832. *Vagnfrejdade stadens.* Se anm. t. v. 149.

V. 855—57. Polyneikes' giftermål med Adrastos' dotter Argeia hade förskaffat honom dennes hjelp mot sin broder, och var således en anledning till hans död, hvilken äfven för Antigone blef så olycklig.

V. 879. *Persephassa.* Hades' gemål Persephone hade äfven detta namn.

V. 920—29. Akrisios, konung i Argos, hade af oraklet i Delfi erhållit den spådom, att hans dotter Danae skulle föda en son, för hvilken han sjelf skulle falla ett offer. För att förekomma detta lät han inspärra sin dotter i ett torn, dit intet ljus inträngde, och hvars mur tros hafva varit belagd med deri fastnaglade kopparplåtar (*χαλκόδετοι αὐλαί*), jfr. Horat. Carm. 3, 16. Icke desto mindre födde Danae Perseus, aflad af Zevs, som liknande ett guldregn inträngt i hennes rum. Denne hennes son dödade sedermera ofrivilligt sin morfader.

V. 930—39. Dryas' son, den vilde och krigiske Lykurgos, konung öfver Edonerna i Thrakien, ville i sitt land ej tillåta införandet af bakchoskulten, som representerar de fredliga yrkena, jordbruket och vinodlingen, utan förjagade bakchantinnorna och deras följeslagarinnor, Muserna. Till straff derför blef han, enligt den saga Sofokles här följt, af Dionysos (Bakchos) inspärrad i en klyfta i berget Pangäon, der han i ensligheten fick tillfälle att begrunda, huru han försyndat sig emot denne gud, och med ånger lära sig att bortlägga sitt vilda och trotsiga väsende. Jfr. Hom. Il. 6: 130—140.

V. 940 ff. *Från Kyaniska sundet* m. m. En del af Bosporos, som förenar Pontos Euxeinos (Svarta hafvet) och Propontis (Marmora sjön), hvilka äro de dubbla haf, som här menas, kallas det Kyaniska syndet eller hafvet efter några der befintliga öar eller klippor med samma namn. En kuststräcka af något öfver 11 sv. mil i längden, norr om Bosporos' mynning på thrakiska sidan vid Svarta hafvet, kallades Salmydessos. Der fans i äldsta tider en stad med samma namn. Ares hade likasom sitt hemvist i dessa trakter, emedan de voro bebodda af sjöröfvare. På det sist anförda förhållandet syftar uttrycket *hvar främlings skräck* (*ἄξενος* enligt Bökehs konjektur).

V. 940—57. Fineus, konung öfver Salmydessos, hade med Kleopatra, den thrakiske konungen Boreas' dotter (Boreaden), tvenne söner, Plexippos och Pandion. Sedermera försköt han Kleopatra och gifte sig med Idäa, dotter af Dardanos, Skythernas konung. Denne anklagade hos sin gemål de båda styfsönerna, att de velat våldföra henne, och utverkade sig hos denne tillåtelse att få bestraffa dem, hvilket hon gjorde på det sätt, att hon bländade dem med udden af sin väfspol och kastade dem i en underjordisk håla. Der förtärdes de af sorg icke allenast öfver sitt eget utan äfven öfver sin moders lidande, enär hon, förskjuten af Fineus, blifvit beröfvad sina rättigheter såsom hans äkta maka, och således både i detta afseende och derigenom, att hon hade födt sina barn till olyckan, var en "olycksbrud"; hvarförutom i modrens "betryck" v. 949 äfven måhända är antydt, att hon blifvit kastad i en fängelsehåla, och sålunda icke blott, att hon var en af Moirerna (Parcerna, Nornorna) hemsökt, olycklig maka, utan äfven, att hennes eget öde, likasom hennes söners, liknade det, hvartill Antigone blifvit dömd. Vidare må nämnas, att Kleopatras moder var Oreithyia, dotter af Erechtheus, konung i Athen, skaldens hemland, hvarför han så länge uppehåller sig med sagan om Boreaden och hennes söners öden, att han med den fyller icke allenast andra strofen utan äfven motstrofen, hvilka båda innehålla den tredje mythen, hvarmed han afslutar denna chorens klago- och tröstesång. Ändtligen må äfven anmärkas, att Boreas äfvensom Erechtheus räknades bland gudarne, samt att den förre ansågs herrska öfver vindarnes gudomligheter, bland hvilka Boreaden hade uppvuxit på de thrakiska bergen, hvilken omständighet förklarar uttrycket *fadrens undersåter* och *ett fålsnabbt gudabarn.*

V. 957 f. *Ty en stråt som denna* m. m. Teiresias menar, att hans blindhet gör honom oförmögen att utan andras ledning hitta dylika vägar, som den han nu gått med gossen, under det att han sjelf med sin siaregåfva visar andra vägen genom lifvets öden. Jfr. v. 984.

V. 964 f. Det är svårt att bestämma tidpunkten för den händelse, som här åsyftas. Det historiska sammanhanget tyckes vara, att Kreon, då Eteokles drog ut i striden mot Argiverna, af denne mottagit herrskaremakten i Thebe samt omedelbart derefter på Teiresias' råd offrat sin äldste son Megareus åt Ares, som derigenom gaf striden en för Thebanerna lycklig utgång. Med det nämnda offret var förhållandet följande. När Thebe var i den största nöd och Argiverna nära att bemäktiga sig staden, frågade Kreon Teiresias om råd, och denne förutsade Thebanerna seger, om en ättling af Sparterna (de ur draktändernas sådd uppväxte) offrade sig åt döden, nedstörtande sig i drakens håla vid Thebe, ty då skulle Ares, fadren till den fordom af Kadmos dödade draken, blifva försonad och fäderneslandet räddadt. Kreons son Megareus (se v. 1260 f.) bragte sitt fäderneslandet detta offer på fadrens befallning, hvarmed Sofokles velat antyda, att Kreon ursprungligen varit uppfylld af gudsfruktan och sann fosterlandskärlek, ehuru han, när han efter brödraparets död kom i obestridd besittning af envåldsmakten, genom denna förleddes att kränka gudomlig och mensklig rätt. — Kreons här omtalade son heter hos Euripides Menoikeus, och enligt denne offrar han sig sjelfmant emot sin faders vilja.

V. 974. *Ty märkbart nog var deras vingars gny.* Teiresias gör denna anmärkning, emedan han, såsom blind, icke kunde se den blodiga kampen emellan foglarne, utan endast genom ljudet märka den. — Af sin sven erfor han offereldens företeelser, såsom man ser af v. 982.

V. 983. *Gick upp i rök.* Detta uttryck bör förstås både egentligt och oegentligt. Meningen är att offerelden, som, för att bebåda lycka, bort uppstiga i "klara flammor" var svag och rykande och derigenom en gynnsam spådom, som man ville vinna, förfelad.

V. 1007. *Från Lydien.* Egentligen från Sardeis, hufvudstaden i Lydien, hvilket land var bekant för sina guldgrufvor i Tmolos och sin guldsand i Paktolos. Med Elektron menas den ännu icke luttrade guldmetallen såsom innehållande ett visst qvantum silfver.

V. 1013 f. *Ty jag vet för väl* m. m. Detta yttrande kan beteckna, att Kreon, i det han märker sin hädelse mot Zevs i de föregående orden (v. 1010—13), skyndar att ge dem den tydning, att menniskorna till följd af gudarnes oändliga upphöjdhet öfver dessa, om de ock *vilja*, icke *mäkta* ohelga deras höghet och ära; eller ock är meningen, att menniskorna icke förmå detta, emedan inga gudar finnas eller, om de ock finnas, icke vårda sig om de förras angelägenheter. Huru än meningen må fattas, bevisar hon, att Sofokles icke var obekant med sin tids dialektik. Vidhåller man den första tydningen, så förmildrar hon något Kreons gudlöshet; dock är denna nog tydligt framhållen i hans hädelse mot den högste guden.

V. 1018. *Fins en bland menskor* m. m. Emedan Teiresias börjar en fråga, som icke är riktad till Kreon eller någon annan bestämd person, faller honom denne i talet (se nästa vers) och frågar, hvad han vill säga, som är så allmänt, att det kan gälla om och bör begrundas af hvilken menniska som helst.

V. 1028. *Ja väl: ty genom mig du frälst den stad du styr.* Se anm. t. 964.

V. 1032. *Du tror då nu jag ockra vill på din person?* Sedan Kreon i det föregående förebrått Teiresias och siarne i allmänhet, att de vid sina spådomar sökte sin egen vinning, och bedt honom tala utan all egennytta, låter här Teiresias honom veta, att han tar fullkomligt miste, om han tror, att denne nu vill draga vinst af sin spådom, hvilket han endast kunde göra, om den innehölle något för Kreon glädjande.

V. 1033. Genom detta sitt svar tillkännagifver Kreon, att det icke heller vore rådligt för Teiresias att söka rikta sig på den förres bekostnad, emedan han vore i sitt handlande fullkomligt sjelfständig och ginge sin egen bana utan att fika efter siarens ynnest.

V. 1034. *Ej många hvarf* m. m. Med solvagnens hvarf på himlens rännarban menas naturligtvis dagar. Denna tolkning strider icke mot spådomens uppfyllelse redan samma dag. Uttrycket betecknar poetiskt den närmaste framtid, likasom då man säger om en snart döende person: "han har *icke många* dagar att lefva", och dermed menar, att han kan dö redan samma dag, som detta säges.

V. 1045. Erinnyerna (Furierna, de makter, som utförde den gudomliga hämnden) stodo icke blott i Hades' utan ock i de olympiske gudarnes tjenst.

V. 1074. *Skademakterna* (*βλάβαι*), Erinnyerna, se föreg. anm.

V. 1082. *Hvad sjelf jag bundit, lösa upp med egen hand.* Öfversättningen medgifver, likasom originalet, att detta fattas oegentligt, i den mening, att Kreon ämnar upplösa de händelsernas trådar, som han sammanknutit, och i egen person godtgöra de fel, som han begått mot Polyneikes och Antigone. Jfr. v. 40.

V. 1085—1116. I denna sång nämner skalden hufvudorterna för bakchoskulten: Nedre Italien (Magna Græcia), berömdt för sin vinodling; Eleusis, till Athen en grannstad, der Dionysos tillika med Deo (Demeter, Ceres) och Persefone firades i de eleusinska mysterierna, i hvilka förekommo tvenne årliga fester, till hvilka främlingar samlades från alla Greklands folk, för att invigas och deltaga i festligheterna på Thriasiska slätten (Deos dal); den dubbeltoppiga Parnassos med källan Kastalia och Korykion, en af nymfer bebodd grotta, hvilken ännu beundras för sin storlek och egendomliga daning; Nysa på Euboia ("det stormvräkta" egentligen *suckande*, *brusande* "sund" är Euripos) samt ön Naxos och slutligen hans mödernestad Thebe (Dionysos var son af Zevs och Kadmos' dotter Semele i Thebe).

V. 1093. *Ismenos*, en flod vid Thebe.

V. 1094. *Vilde drakens sädesfält*, Thebe, der Kadmos hade sått den dödade Ares-drakens (se anm. t. 964) tänder, ur hvilka Thebanernas stamfäder uppvuxo.

V. 1095. *Rykande eldarnes bloss.* Man tyckte sig ibland nattetid på Parnassos varseblifva eldsken och trodde, att det var Dionysos, som med en brinnande fackla i sina händer gick i spetsen för sina heliga följeslagare. Jfr. v. 937 f.

V. 1105. *Din ljungeldkrossade mor.* Semele hade på den svartsjuka Heras inrådan bedt Zevs, att hon måtte få se honom i all den glans och herrlighet, i hvilken han plägade visa sig för sin olympiska gemål, och blef, när han bunden af sitt löfte, uppfyllde hennes bön, uppbränd af hans ljungeld och födde döende Dionysos, som, ehuru ofullgången, genom Zevs' försorg räddades.

V. 1111. Bakchos, såsom chorförare för de fackelbärande bakchantinnorna, var enligt folkets poetiska föreställning detsamma äfven för deras himmelska motbild, de flammande stjernornas kringtågande skara, och dyrkades såsom sådan i de eleusinska mysterierna.

V. 1114. *Thyader, de rasande.* Ett slags bakchantiska prestinnor.

V. 1116. *Iakchos.* Ett namn på Dionysos, hvilket isynnerhet i de eleusinska mysterierna tillades honom.

V. 1135. Budbärarens allmänna och obestämda svar går ut på att spänna åhörarnes otåliga väntan på det sorgliga budskapet och göra dem uppmärksamma på den olyckliga händelsens sammanhang.

V. 1137. *Sitt eget blod göt mördarns hand.* Detta tillåter en tvåfaldig mening, antingen att mördaren lagt hand på sig sjelf eller på en nära slägting.

V. 1139. *Vred för dennes mord.* Mordet på Antigone.

V. 1140. *Hur väl, o spåman* m. m. Enligt en gammal superstition tillskref man siarne en sådan af gudarne förlänad kraft, att de icke blott kunde förutse utan äfven inverka på tillkommande händelser. Jfr. Hom. Il. 1: 108.

V. 1141. *Råd kräfver då det öfriga.* Dessa ord, som för oss låta ganska främmande, innehålla följande mening: Under sådana förhållanden må det öfriga, som härmed står i sammanhang, öfverlemnas åt eder egen omtanka och öfverläggning; jag kan icke göra något vidare än berätta händelsen. Budbäraren fäster de tilltalades (chorens) uppmärksamhet på nödvändigheten att råda och handla efter närvarande omständigheter, att man nämligen måtte se till, att Haimons lik blefve begrafvet med thy åtföljande reningar och försoningsoffer. Jfr. v. 1287, der i orden *stundens kraf ej glöm* åsyftas likens begrafning och stadens rening till gudarnes försoning. Endast på detta sätt kunde choren förebygga vidare olyckor i staden, som var oren (se v. 1108) och förfallen till den förbannelse, som Teiresias omnämner v. 1050—53.

V. 1161. *Gudinnan för vägars helgd*, Hekate, en underjordisk gudomlighet, som äfven identifieras med Persefone och andra gudinnor. Hon troddes uppenbara sig på grafvar och ställen, der tre vägar möttes (trivia, ἐνοδία). Enligt de gamles åsigt måste lik hållas fjerran från gudarne helgade orter, och derför var Hekate, såsom vägarnes gudinna, vredgad öfver deras ohelgande genom Polyneikes' obegrafna lik.

V. 1169. *Oinvigda brudkapellet.* Hvad vi här öfversatt med *brudkapellet* (παστάς) motsvarar *Hades-brudens kammare* (νυμφεῖον Ἅιδου) v. 1166, och detta kallas oinvigdt (ἀκτέριστος), emedan detta rum, grafven, i hvilken Antigone var inmurad, hade mottagit henne lefvande utan de likbegängelsens högtidligheter, som plägade följa de döde i grafven.

V. 1178. *Igenom murens fog, der stenen tages bort.* Vid denna tolkning har öfversättaren tänkt sig, att i murverket ett mellanrum var lemnadt, hvilket fylldes med en sten, som vid behof kunde tagas lös, och att Antigone, när hon kastades i grottan, hade blifvit insläppt genom denna öppning, och att den föda, som omtalas v. 765, i fall icke högst obetydligt deraf då lemnades henne en gång för alla, genom denna infördes, äfvensom att Haimon genom densamma kommit in i hålan. Öfvers. anser det sannolikt att ἁρμός λιθοσπαδής betyder *mellanrummet med stenen, som kan tagas bort*, och att detta mellanrum kallas *fog* (ἁρμός), emedan stenen är jemt afpassad efter öppningens storlek och fyller denna. Enligt denna mening betecknar uttrycket, huru det ställe var beskaffadt och af tjenarne kunde igenkännas, der de skulle gå in i det hvälfda grafkumlet, som var uppfördt af jord och sten. Och att de skulle borttaga stenen, såvida han icke redan förut blifvit borttagen (af Haimon), följer af sig sjelf.

V. 1179. *Till den inre dörr'n.* Originalets πρὸς αὐτὸ στόμιον tyckes beteckna, att innanför den i förra versen omtalade öppningen fans ännu en, genom hvilken man kom in i grottans innersta del ("kumlets bakgrund", λοίσθιον τύμβευμα), Antigones grafkammare.

V. 1260 f. *Megareus den först aflidne sonens berömda lott* m. m. Se anm. t. 964.

V. 1265. *Spritter.* Originalets *ἀνέπταν* är ett djupt gripande och sönderslitande uttryck om den våldsammaste sinnesrörelse; ordet brukas äfven om ytterlig glädje.

V. 1281. Öfvers. har återgifvit detta ställe med den obestämdhet, som det har i grundtexten. Sättet huru den närvarande sorgen (*τὰν ποσὶν κακά*, "är sorg vår gäst") skall förkortas, finnes antydt i den föregående versen (i sammanhang med 1278), der choren råder Kreon att söka lindring i sorgen genom att lemna dess förfärliga skådeplats.

Versmåtten i de lyriska styckena enligt originalet.

(En kort stafvelse med ictus i originalet är återgifven med en stafvelse, som i vårt språk har ett hårdt eller kort uttal, utgörande antingen ett betonadt enstafvigt ord eller en så beskaffad stafvelse i ett två- eller flerstafvigt ord).

Första sången (v. 100—161).

Första strofen och motstrofen (v. 100—109 = 117—126).

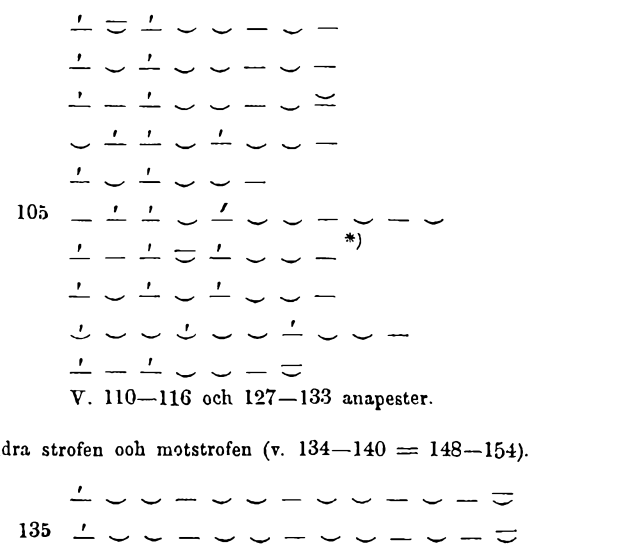

V. 110—116 och 127—133 anapester.

Andra strofen och motstrofen (v. 134—140 = 148—154).

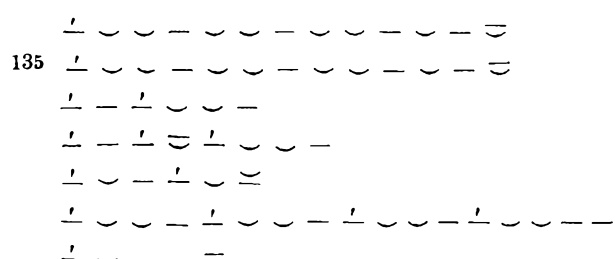

V. 141—147 och 155—161 anapester.

---

*) Öfversättningen har i båda stroferna en troché i st. f. spondéen i första versfoten.

Andra sången (v. 332—379).

Första strofen och motstrofen (v. 332—341 = 342—351).

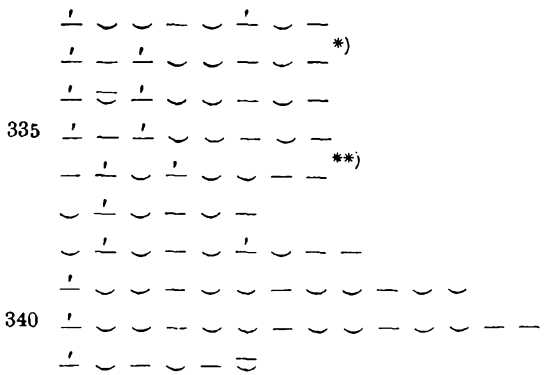

Andra strofen och motstrofen (v. 352—361 = 362—371).

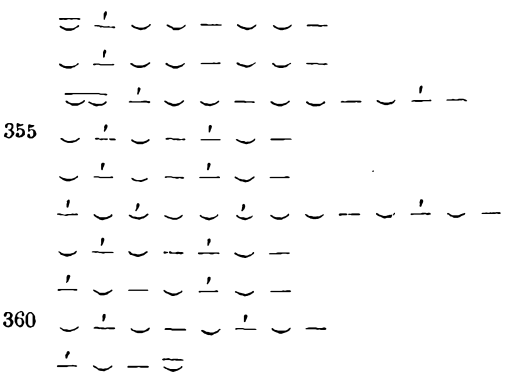

V. 372—379 anapester.

Tredje sången (v. 578—620).

Första strofen och motstrofen (v. 578—586 = 587—595).

*) Öfversättningen har i båda stroferna en troché i st. f. spondéen i första versfoten.

**) Öfversättningen har i båda stroferna en kort i st. f. den sista långa stafvelsen.

580 ⏑ ⏑ — ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ — ⏑
⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ ⏑ —
⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ ⏑ —
⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ —
⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ — —
585 ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ ⏑ —
⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ ⏑

Andra strofen och motstrofen (v. 596—605 = 606—615).

⏑ — ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ —
⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ — —
— ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —
⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ — —
600 ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ — —
⏑ ⏑ ⏑ ⏑ — —
⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ — —
⏑ ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ — —*)
— ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ — ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ — —
605 — ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ — ⏑
V. 616—620 anapester.

Fjerde sången (v. 771—793).

Strofen och motstrofen (v. 771—779 = 780—788).

⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ ⏑ —
⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ ⏑ —
⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —
⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ —
775 — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ ⏑ —
⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ —
⏑ — ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ —
⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ — ⏑
⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ — ⏑
V. 789—793 anapester.

*) Öfversättningen har i båda stroferna en kort i st. f. den sista långa stafvelsen.

Femte sången (v. 794—867).

Första strofen och motstrofen (v. 794—804 = 811—821).

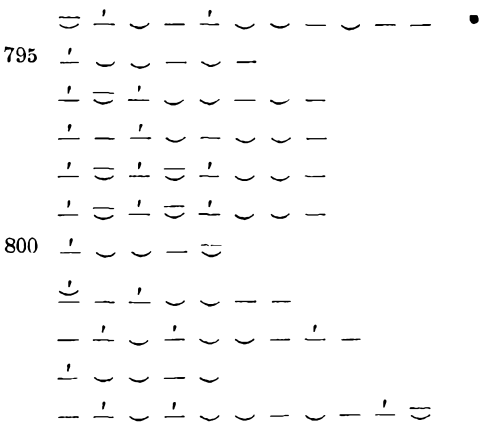

V. 805—810 och 822—825 anapester.

Andra strofen och motstrofen (v. 826—843 = 844—861).

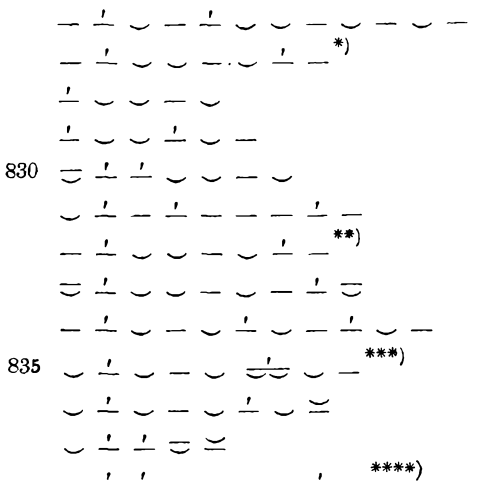

*) Öfversättningen har i motstrofen en kort i st. f. den sista långa stafvelsen.

**) Öfversättningen har i strofen en kort i st. f. den sista långa stafvelsen.

***) Öfversättningen har en anapest i st. f. den jambiska tribrachys i motstrofen.

****) Sådan är metern i motstrofen, men i strofen, der den befintliga läsarten förmodligen är oriktig, är den icke motsvarig. Öfversättningen har i strofen en kort i st. f. den sista långa stafvelsen.

840 ⏑ ´ ⏑ — ´ ⏑ — ⏑ — ⏓
⏑ ´ ⏑ — ⏑ ´ ⏑ —
⏓ ´ ⏑ — ⏑ ´ ⏑ —
⏑ ´ ⏑ ⏑ — ⏑ ´ ⏑ ⏑*)
⏑ ´ ´ — ⏑ ´ ⏑ — ⏓

Eftersången (v. 862—867).

⏑ ´ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ´ ⏑ ⏑ — ⏓**)
⏑ ´ ´ ⏑ ⏑ — ´ ⏑ — ´ ⏑ ⏑
´ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑
865 ´ ⏑ ⏑ — ⏑ — ⏓
´ ⏑ — ⏑ ´ ⏑ ⏑ — ⏑
— ´ ⏑ — ⏑ ´ ⏓

V. 905—919 anapester.

Sjette sången (v. 920—957).

Första strofen och motstrofen (v. 920—929 = 930—939).

´ — ´ ⏑ ⏑ — ´ ⏑ ⏑ — ⏓
´ — ´ ⏑ ⏑ — ´ ⏑ ⏑ — ´ —
´ ⏑ ⏑ — — ´ —
´ ⏑ ⏑ — ⏑ ´ ´ ⏓
´ — ´ ⏑ ⏑ — ´ ⏑ ⏑ — ´ —
925 ´ — ´ ⏑ ⏑ — ´ ⏑ ⏑ — ´ ⏑ ⏑ —
´ — ´ ⏑ ⏑ — ´ ⏑ ⏑ — ´ ⏓
— ´ ⏑ — ⏑ ´ ⏑ —
⏓ ´ ⏑ — ⏑ ´ ⏑ —
⏑ ´ ´ — ⏑ ´ ⏑ — ⏓

Andra strofen och motstrofen (v. 940—948 = 949—957).

´ ⏑ ´ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑***)

---

*) Öfversättningen har i båda stroferna en anapest i tredje versfoten i st. f. den jambiska tribrachys i den första.

**) I st. f. de jambiska tribrachys har öfversättningen anapester och, emot regeln, en sådan äfven i fjerde versfoten.

***) Sådan är metern enligt Wunders ändring. Enligt andra börjar versen med en tribrachys.

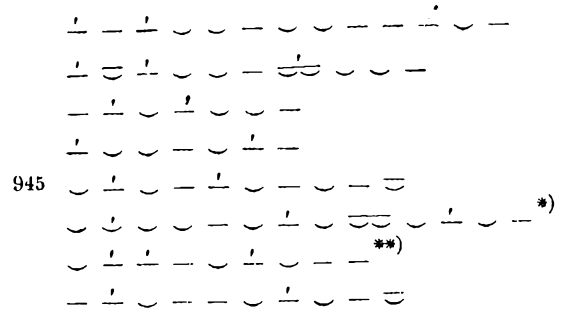

Sjunde sången (v. 1085—1116).

Första strofen och motstrofen (v. 1085—1094 = 1095—1104).

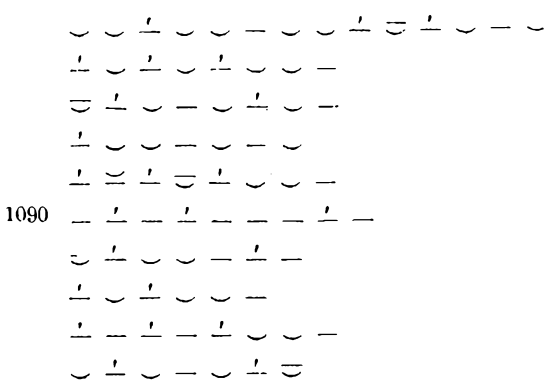

Andra strofen och motstrofen (v. 1105—1110 = 1111—1116).

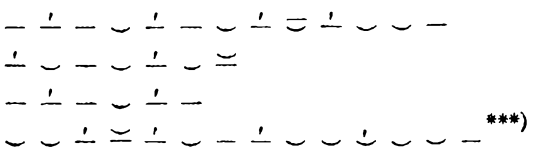

---

*) Öfversättningen har i båda stroferna, likasom på några ställen i dialogen, anapest i st. f. jambisk tribrachys. Tribrachys i fjerde versfoten i motstrofen är återgifven med en jamb.

**) Öfversättningen har i motstrofen en kort i st. f. den sista långa stafvelsen.

***) Öfversättningen har en lång stafvelse i st. f. två korta eller kretikus i st. f. peon i sista versfoten.

⏑ ⏓ ⏑ — ⏑ ⏓ ⏑ ⏑ — ⏓ ⏑ —
⏑ ⏓ ⏓ ⏑ ⏓ ⏑ ⏑ — ⏑ — ⏑

Slutsången (v. 1219—1303).

V. 1219—1222 anapester.

Första strofen och motstrofen (v. 1223—1243 = 1244—1263).

⏑ ⏓
⏑ ⏓ ⏓ ⏑ — ⏑ ⏓ ⏓ ⏑ —
⏑ ⏓ ⏑ ⏓ ⏑ ⏑ —
1225 ⏓ ⏑ ⏓ ⏓ ⏑ —
⏑ ⏓ ⏓ ⏑ — ⏑ ⏓⏑ ⏓ ⏑ ⏑
— ⏓ ⏑ ⏓ ⏑ — ⏑ ⏓ ⏓ ⏑ —
⏑ ⏓ ⏑ ⏑
⏑ ⏓ ⏑ ⏓ ⏑ ⏑ —
1230 ⏑ ⏓ ⏓ ⏑ — ⏑ ⏓ ⏓ ⏑ —
⏑ ⏓ ⏑ — ⏑ ⏓ ⏑ — ⏑ ⏓ ⏑ —
— ⏓
⏑ ⏓ ⏑ — ⏑ ⏓ ⏑ — ⏑ ⏓ ⏑ —
⏑ ⏓ ⏑ ⏓ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏓ ⏑ ⏓ ⏑ ⏑ —
1235 ⏑ ⏓ ⏑ — ⏑ ⏓ ⏑ — ⏑ ⏓ ⏑ —
⏑ ⏓ ⏓ ⏑ — ⏑ ⏓ ⏑ — ⏑ —
— ⏓ ⏓ ⏑ — ⏑ ⏓ ⏓ ⏑ —

i strofen 6 och i motstr. 5 jambiska trimeter.

Andra strofen och motstrofen (v. 1264—1281 = 1282—1297).

⏑ ⏓ ⏑ —
1265 ⏑ ⏓ ⏓ ⏑ — ⏑ ⏓ ⏓ ⏑ —
⏑ ⏓ ⏓ ⏑ — ⏑ ⏓ ⏓ ⏑ —
⏑ ⏓ ⏑ ⏑ — ⏑ — (?)
⏑ ⏓ ⏓ ⏑ — ⏑ ⏓ ⏓ ⏑ ⏑

5 jambiska trimeter.

⏑ ⏓ ⏓ ⏑ — ⏑ ⏓ ⏓ ⏑ —
1275 ⏑ ⏓ ⏓ ⏑ — ⏑ ⏓ ⏓ ⏑ —

⏑ ⏓ ⏓ ⏑ — ⏑ ⏑ ⏑ ⏓ ⏑ ⏑⏑
⏑ ⏓ ⏓ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏓ ⏓ ⏑ ⏑*)
⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ ⏑ — ⏑ ⏑ ⏑ ⏓ ⏑ —
⏑ ⏓ ⏓ ⏑ — ⏑ ⏓ ⏓ ⏑ —

2 jambiska trimeter i strofen.

V. 1298—1303 anapester.

---

*) I öfversättningen slutar första dochmien i strofen med en lång i st. f. två korta stafvelser.

På theatern i Athen vid de stora Dionysierna (se Linder: Grekernes Theater, s. 91) anses pjesen, på grund af en gammal författares uppgift, hafva blifvit uppförd år 441 eller 440 f. Kr. och vid den tiden, ungefär i skaldens femtiofemte lefnadsår, skall detta drama, det trettioandra i ordningen, hafva blifvit författadt. Rollerna voro fördelade på följande sätt:

Protagonisten framställde Antigone, Teiresias, budbäraren och palatstjenaren;
Deuteragonisten: Ismene, väktaren, Haimon och Eurydike;
Tritagonisten: Kreon. (Se Linder: Gr. Th. s. 105).

Pjesen har i originalet tretton afdelningar:

Prologos: v. 1—99.

Parodos: v. 100—161.

Första epeisodion: v. 162—331.

Första stasimon: v. 332—379.

Andra epeisodion: v. 380—577.

Andra stasimon: v. 578—620.

Tredje epeisodion: v. 621—770.

Tredje stasimon: v. 771—793.

Fjerde epeisodion: v. 794—919. 794—867 första klagoqvädet emellan choren och skådespelaren *(kommos)*.

Fjerde stasimon: v. 920—957.

Femte epeisodion: v. 958—1084.

Chordans: v. 1085—1116.

Exodos: v. 1117—1303. 1223—1297 andra klagoqvädet. (Se Linder: Gr. Th. s. 110 f.).

Ser man efter i öfversättningen, hvilka personer uppträda i hvar och en af dessa afdelningar, så får man en föreställning om, huru det var möjligt, att karaktererna kunde framställas af endast tre skådespelare och dessa få tillfälle att vid behof ombyta masker. (Se Linder: Gr. Th. s. 33 ff.).

Ehuru Grekernas musik icke blifvit alldeles oåtkomlig för fornforskningen, göra dock den kännedom man eger om deras musikaliska system och de spridda underrättelser för öfrigt, som rörande detta ämne till oss öfvergått, troligen icke tillfyllest, för att man på grund af dessa skulle kunna frambringa en verkligt antik musik, hvarför vi icke hafva att hoppas något dylikt försök af någon utmärkt tonsättare i våra dagar. Den antika musiken var ojemförligt enklare än den moderna, och de instrumenter, som användes på theatern, flöjten och lyran, tjenade till att ackompanjera dels sången dels

deklamationen af de lyriska styckena. Chorsångerna hade väl *det* gemensamt med nutidens operor, att de sjöngos och beledsagades af musik, men för de förra var det i *språket* uttryckta innehållet hufvudsaken, och på det att detta måtte väl höras och uppfattas af åhörarne, måste det väl och tydligt föredragas i en sång, som icke fick öfverröstas af musiken. Då dessa chörer genom sitt poetiska innehåll, sitt välljudande språk och sin meter — de sednare så troget återgifvande det förras skaplynne, dess stämningar af sorg eller glädje m. m. att dessa tydligt framträda för örat i de olika rythmerna — sjelfva äro idel musik, skulle stora musikaliska apparater endast hafva verkat störande på Grekernas sinne för enkel och regelbunden skönhet. Men vår tids publik är för mycket främmande för antikens stränga form och den af denna betingade enkelheten i det musikaliska föredraget, för att icke hafva helt andra fordringar, och dessa torde endast kunna tillfredsställas genom användandet af de medel, som tillhöra den moderna musiken. Äfven denna kan i hufvudsaken återgifva de antika sångernas karakter och anda och sålunda ännu hos de konstälskande väcka till lif de känslor och stämningar, som fyllde de gamles bröst vid åhörandet af dessa sånger. Såsom i detta afseende högst förtjenstfull prisas Mendelssohn-Bartholdys komposition till Donners öfversättning af denna pjes af Böckh och andra, som äro väl bevandrade i den antika konsten. Äfven styckenas fördelning på de särskilta stämmorna (choren, halfchoren, chorföraren m. m.) berömmes af kännare såsom i det hela lyckad, ehuru denna anordning i många punkter torde afvika från den, som varit den ursprungliga. Choren består, såsom fordomdags på den grekiska orchestran, af fjorton personer utom chorföraren (se Linder: Gr. Th. s. 109 f.).

De lyriska styckena föredragas enligt Mendelssohns anordning af musiken på följande sätt:

Första sången.

V. 100—116 sjunges af första halfchoren, 117—133 af andra halfchoren.
134—140 och 148—154 sjunges af båda halfchorerna.
141—147 recitativ af hela choren.
155—161 recitativ till en del af chorföraren, till en del af hela choren.

Andra sången.

332—341 sjunges af första halfchoren, 342—351 af andra halfchoren.
352—361 sjunges af första halfchoren, 362—371 af båda halfchorerna.
372—379 recitativ af hela choren.
522—526 melodramatiskt föredrag af chorföraren (declamation med ackompanjemang).

Tredje sången.

578—586 sjunges, de tre första verserna af *en* stämma i första halfchoren, sedan af hela choren till och med "häftiga vindar"; derefter vidtar solostämman och fortsätter till strofens slut, under det att hela choren instämmer i sista versen.

V. 587—595 sjunges, de fyra första verserna af *en* stämma i andra halfchoren, de två följande af hela choren; sedan vidtar solostämman och fortsätter till strofens slut, under det att hela choren instämmer i sista versen.

596—605 sjunges af hela choren till och med "evinnerligen", de följande orden till strofens slut af *en* stämma ur första halfchoren, hvarefter samma ord återtagas af hela choren.

606—615 sjunges af hela choren till och med "inledt", sista versen af *en* stämma ur andra halfchoren, hvarefter samma vers återtages af hela choren.

616—620 recitativ af hela choren.

Fjerde sången.

771—779 och 780—788 soloqvartett.

789—793 sjunges af hela choren.

Femte sången.

794—804 och 811—821 melodramatiskt föredrag af Antigone.

805—810 och 822—825 sång af hela choren.

826—839 och 844—857 melodramatiskt föredrag af Antigone.

840—843 och 858—861 sång af hela choren.

862—867 melodramatiskt föredrag af Antigone.

905 f. af chorföraren
907 f. „ Kreon
909 f. „ Antigone
911 f. „ chorföraren
913—919 „ Antigone
} melodramatiskt föredrag.

Sjette sången.

920—929 sjunges af första halfchoren, 930—939 af andra halfchoren.

940—948 sjunges af första halfchoren, 949—957 af hela choren.

Sjunde sången.

1085—1094 sjunges af hela choren.

1095—1104, första delen till och med "med murgrön klädd" soloqvartett, sedan återtager hela choren "med murgrön klädd" och fortsätter den återstående delen af strofen, hvarefter första halfchoren slutar med "Här bor Bakchos!"

1105—1110 sjunges af andra halfchoren; under de två första verserna uppstämmer den första upprepade gånger: "Här bor Bakchos!" och under de följande: "Kom, o Bakchos!"

1111—1116 sjunges af första halfchoren, och sedan under dennes sång den andre flera gånger uppstämt: "Kom, o Bakchos!", afsluta båda halfchorerna strofen med ett gång på gång upprepadt "Iakchos!"

Slutsången.

1219—1222 sjunges af hela choren.

Kreons partier föredragas med melodramatiskt ackompanjemang utom v. 1292—97, som är monolog; palatstjenarens föredrag är äfven melodramatiskt, och chorens partier utföras med sång af hela choren utom v. 1253, som är recitativ af hela choren.

Upplysning om de läsarter, som blifvit följda, jemte motivering af tolkningen af några ställen skall meddelas i ett följande häfte.

Läsaren behagade före bokens begagnande rätta följande

Tryckfel:

Sid.	7	rad.	10	nedifr.	*står:*	häroldskap	*läs:*	häroldsrop
«	27	«	7	ofvanifr.	«	den	«	denne
«	40	«	5	«	«	Sundet	«	sundet
«	50	«	9	nedifr.	«	jungfun	«	jungfrun
«	60	«	11	«	«	eller	«	*men*
«	61	«	2	ofvanifr.	«	tet	«	ett
«	66	«	13	nedifr.	«	låter	«	låter han
«	67	«	8	ofvanifr.	«	herrskares	«	herrskarens
«	71	«	14	«	«	ståndpunkt	«	synpunkt
«	72	«	3	«	«	han	«	hon
«	77	«	18	«	«	visst	«	ett visst
«	79	«	7	nedifr.	«	syndet	«	sundet
«	80	«	4	ofvanifr.	«	denne	«	denna
	—	«	25	«	«	V. 957 f.	«	V. 959 f.
«	81	«	11	«	«	Elektron	«	elektron

Meningen i v. 902 återgifves tydligare och riktigare sålunda:

En synd jag vill erkänna att jag lider för.

Berättelse

om

Högre Elementarläroverket i Östersund

1865—1866.

A. *Undervisningen.*

Från läseårets början den 30 Augusti har undervisningen fortgått till höstterminens slut den 19 December, vidare under vinterterminen från dess början den 15 Januari till påskferierna, samt under vårterminen från slutet af nyssnämnde ferier till den 2 Juni, då läseåret enligt E-forsembetets förordnande kommer att afslutas.

I öfverensstämmelse med den under höstterminen uppgjorda läsordning har den dagliga lärotiden för alla ämnen, utom sång och musik jemte gymnastik och vapenföring samt de tre öfre klassernas ritöfningar, varit fördelad på två timgrupper, af hvilka den ena fyra dagar i veckan varit förlagd till kl. 7—9½ f.m. men onsdag och lördag inskränkt till kl. 7—9 f.m. och den andra innefattat tiden från kl. 11½ f.m. till kl. 2½ e.m. Till gemensam bön och sång samt bibelläsning hafva dagligen tjugu minuter näst före den första undervisningstimmen varit bestämda, äfvensom läsningen för dagen afslutats med gemensam bön och afsjungandet af en psalmvers.

Till sångöfningar hafva följande timmar varit anslagna, neml. kl. 9—10 f.m. onsd. och lörd. samt kl. 4—5

månd., onsd., thorsd. och lördag; till musiköfningar kl. 5—6 e.m. hvarje dag; till öfningar i teckning kl. 11½—12½ onsd. och lördag jeme de åt detta undervisningsämne anslagna timmar, hvilka i öfverensstämmelse med nådiga läroverksstadgan innefattas i de ofvan omförmälta undervisningstimmarne; till gymnastik och vapenöfningar för klass. I och II sista halftimmen af undervisningstiden kl. 7—9½ f.m. samt dessutom kl. 5—5½ e.m. två dagar i veckan, för klass. III och IV kl. 9½—10 f.m. fyra dagar samt 5½—6 e.m. två dagar hvarje vecka, för kl. V—VII två eftermiddagar i veckan kl. 4—5 samt två andra kl. 5—6.

Utom den lärarne enligt läroverkets serskilta Nådiga reglemente åliggande förbindelsen att på andra tider än de egentliga lärotimmarna anställa enskilta tentamina och offentliga flyttningsförhör med lärjungarna har undervisningen jemte granskningen af lärjungarnes skriftliga arbeten varit på följande sätt mellan lärarne fördelad: Rektor har med 10 timmar i veckan undervisat klass. VI och VII i Latin samt granskat latinska stilprof i klass. VII och VI,2; Lektor Hammargren med 13 timmar undervisat klass. V—VII i Franska och kl. VI i Engelska samt granskat de i dessa klasser förekommande franska och engelska skriföfningar; Lektor Dalén undervisat klass. V—VII i Mathematik och Fysik 17 timmar; Lektor Brandt klass, VI, VII i Theologi och Grekiska 16 timmar och granskat latinska stilprof i afdelningarne VI,1 och VI,2. De Lektorstjensten i Historia och Modersmålet tillhörande åligganden hafva under hela höstterminen varit bestridda af Adjunkten Weinberg med 12 timmars undervisning i Historia och Geografi uti klass. V—VII, och af Adjunkten Augustin med 4 timmars undervisning i Modersmålet uti klass. VI, VII samt granskning af dessa sistnämnda klassers svenska uppsatser; under de tre första veckorna af vinterterminen fortsatte Adjunkten Augustin sin nu omförmälda tjenstgöring, och v. Adjunkten Selberg undervisade samma tid klass V—VII i Historia och Geografi, hvarefter Filos. Kand. Gestrin med tillsammans 16 timmar i veckan bestridt de bemäl-

ta lektorstjenst tillhörande undervisningsåligganden samt granskat de två öfversta klassernas svenska uppsatser. Adjunkten Weinberg har, utom redan nämnda tjenstgöring såsom v. lektor, med 20 timmar i veckan undervisat klass. III, IV i Historia och Geografi, samma klassers klassiska linie i Mathematik samt under höstterminen äfven klass. II i Historia. Adjunkten Augustin har, utom förut omförmälda lektorsvikariat, undervisat klass. V i Latin och klass. III—V i Modersmålet tillsammans 19 timmar samt granskat klassens V svenska uppsatser. Adjunkten Jonson har undervisat klass. V i Latin och Grekiska och afdelningen VI, 1 i Latin tillsammans 21 timmar och granskat V klassens latinska scripta; Adjunkten Svenson med tillsammans 22 timmar undervisat klass. III—V i Kristendom, klass. III i Latin och klass. I i Arithmetik samt granskat III klassens svenska skriföfningar; Adjunkten Öhmark undervisat klass. II i Kristendom, Geografi, Mathematik, Modersmålet och Tyska tillsammans 24 timmar, dessutom från början af vinterterminen i Adj. Weinbergs ställe äfven i Historia 2 timmar; Adjunkten Lindström klass. III—VI i Tyska, klass. III—V i Engelska, klass. IV i Franska tillsammans 20 timmar och granskat de tyska skriföfningarna; v. Adjunkten Selberg har, utom ofvan omförmälda tjenstgöring vid den historiska lektionen, undervisat klass. II—VI i Naturalhistoria, realklass. III, IV i Mathematik, klassiska lin. i klass. V i Geometri, tillsammans 21 timmar, och granskat IV klassens svenska uppsatser; v. Adjunkten Arbman har med 25 timmar i veckan undervisat klass. I i Kristendom, Geografi, Geometri, Modersmålet och Tyskan; Löjtnant Forsgren alla klasser i Gymnastik och Vapenöfningar tillsammans 10 timmar; Kapiten Mühlfeldt i Teckning 10 timmar; Direktör Mentzer i Sång och Musik 12 timmar.

Genomgångna lärostycken och begagnade läroböcker:

Kristendom.

Kl. I. Luthers lilla katekes med muntliga förklarin-

gar, bibelspråk och psalmverser. 1:sta lexlaget: katekesförklaringen till 5:te budet; bibl. historia, Gamla Test. enligt Hübner till 20 berättelsen. 2:a lexlaget: katekesförklaringen till 7:de budet; bibl. hist. till 30 berättelsen. 3:e lexlaget: katekesförklaringen, 1:sta hufvudstycket; bibl. historia, Gamla Testamentet.

Kl. II. 1:a lexlaget: 10 berättelser af Nya Testamentets bibl. hist. efter lärobok af Hübner; till 2:dra art. af 2:dra hufvudstycket i katekesen. 2:a lexlaget: 40 berättelser af N. T.; hela 2:a hufvudstycket i katekesen. 3:e lexlaget: bibl. hist. hela N. T. samt 2:a hufvudst. i katekesen.

Kl. III. 1:a lexlaget: katekesen, 3:dje hufvudstycket och en del af det 4:de; bibl. historia G. Test., efter Ekelund. 2:a lexlaget: katekesen, 3:dje, 4:de och 5:te hufv. jemte åtskilliga psalmer; bibl. historia G. och N. Testamentet.

Kl. IV. Katekesen med förklaring, 4—5 hufvudstyck. Bibelläsning: Lucæ Evang., Jacobs och Johannnis Epistlar och halfva Apostla Gerning:ne.

Kl. V. 5:te, 6:te och 7:de kapitl. af Matthei Evang. Galaterbrefvet och något litet af G. Testam. Öfversigt af Bibelns innehåll och historia efter Welander. Katekisation.

Kl. VI, 1. Ap. Gern. kap. 13—28, på grundspråket. Öfversigt af Nya Testamentets innehåll. Norbecks theologi kap. 1—6.

Kl. VI, 2. Brefvet till Filipperna och första Korintherbrefvet kap. 1—8 på grundspråket. Norbecks theologi kap. 7 och 8. Hela kyrkohistorien efter Cornelius.

Kl. VII, 1. Det nyss anförda jemte repetition af hela kyrkohistorien och af större delen af dogmatiken.

Historia och Geografi.

Kl. I. Muntliga berättelser ur Sveriges sagoperiod. 1:a lexlaget: inledningen till Sveriges polit. geografi. 2:a lexlaget: hela Sveriges. 3:e lexlaget: Sveriges, Norges och Danmarks polit. geografi efter Palmblad.

Kl. II. 1:a lexlaget: Rysslands, Finlands, Polens, Englands och Österrikes pol. geografi i kort sammandrag; till Ivar Widfamne i Sv. hist. eft. lärobok af Dahm. 2:a lexlaget: Rysslands, Finlands och Polens pol. geografi fullständigt efter Palmblads lärobok, samt repetition af Sveriges, Norges och Danmarks pol. geografi; till Kalmareunionen af Sv. hist.

Kl. III. 1:a lexlaget: fäderneslandets historia under Kalmareunionen samt Britiska rikets och Tysklands politiska geografi. 2:a lexlaget: fäderneslandets historia från och med Kalmareunionen till och med Carl IX samt Britiska rikets, Tysklands, Nederländernas och Belgiens politiska geografi efter Dahm och Palmblad.

Kl. IV. 1:a lexlaget: fortsättning af fäderneslandets historia till och med Kristina samt Frankrikes och Schweiz's politiska geografi. 2:a lexlaget: fäderneslandets historia fortsatt till och med Ulrika Eleonora samt Europas politiska geografi fortsatt till Grekland. 3:e lexleget: fäderneslandets historia fortsatt och afslutad samt Europas politiska geografi fortsatt och afslutad efter Dahm och Palmblad.

Kl. V. Klassiska linien. Gamla hist. och geografien, efter Pütz.

Kl. V. Reala linien. Några: Medeltidens hist. efter Ekelund; andra: nyare hist., 2 perioder. 1:a lexlaget: repetition af Europas politiska geografi afslutad. 2:a lexlaget: till och med Ryssland.

Kl. VI, 1. Medeltidens historia, 2 perioder, efter Ekelund. Repetition af Europas politiska geografi.

Kl. VI, 2. Medeltidens allmänna historia. Repetion af Europas politiska geografi.

Kl. VII, 1. Nyare historien, 2 perioder, efter Palmblad. Repetition af Europas geografi.

Naturalhisteria.

Kl. I. Fysisk geografi, land och haf samt berg och slätter, efter Palmblad.

Kl. II. Botanik, inledning efter Anderssons lärobok, Linnés sexualsystem, insamling af 25 växtarter.

Kl. III. Klassiska linien. Terminologi, Anderssons lärobok till blomman. Examinering af 75—100 fanerogamer.

Kl. III. Reala linien. Botanik lika med klassiska linien. Zoologi till glires enl. Sundevalls lärobok.

Kl. IV. Klassiska linien. Blommans och fruktens terminologi efter Andersson. Insamling af ytterligare minst 100 växtarter. Zoologi, inledning och de första ordningarne af mammalia efter Sundevall.

Kl. IV. Reala linien. Botaniska terminologien fullständigt efter Anderssons lärobok, växtexaminering lika med klassiska linien. Zoologi till amphibia.

Kl. V. Klassiska linien. Växtterminologien fullständigt; af en del såväl efter Anderssons som Arrhenii läroböcker, af andra endast efter Anderssons. Zoologi till pisces, af en del efter Sundevalls lärobok och Wahlströms fauna, af andra endast efter Sundevall.

Kl. V. Reala linien. Botanik, de vigtigaste växtfamiljerna efter Schagerströms lärobok. Zoologi, de vertebrerade djuren fullständigt och första ordningarne af insekterna efter Sundevall.

Kl. VI, 1. Klassiska linien. Botanik, de vigtigaste naturliga familjerna enligt Schagerströms lärobok, växtexaminering. Zoologi, de vertebrerade djuren fullständigt.

Kl. VI, 1. Reala linien. Botanik och Zoologi tillsammans med klassiska linien.

Kl. VI, 2. Klassiska linien. Schagerströms lärobok fullständigt, examinering af provinsens fanerogamer och ormbunkar. Zoologi, Sundevalls lärobok fullständigt.

Fysik.

Kl. V. Real-linien. Inledning, värmelära, geostatik efter Berlins bearbetning af Schabus' lärobok.

Kl. VI, 1. Klassiska lininien. 1—3 kap. till lutande planet, efter ofvannämnde lärobok.

Kl. VI, 1. Reala linien. Lika med föregående afdeln.

Kl. VI, 2. Klassiska linien. 1:a lexlaget: statiken och elektricitetsläran; 2:a lexlaget: läran om ljuset, magnetismen och elektriciteten.

Kl. VII. Läran om ljuset, magnetismen och elektriciteten, jemte lösning af mekaniska problemer, allt efter Schabus.

Kemi.

Kl. VI, 1. Reallinien. Metalloiderna efter Berlins lärobok.

Mathematik.

Kl. I. De fyra räknesätten i hela tal. Geometrisk åskådningslära efter Bergius.

Kl. II. 1:a lexlaget: reduktion samt addition, subtraktion och multiplikation i sorträkning; geometri, inledningen samt till jemförelse emellan vinklar af Bergii lärobok. 2:a lexlaget: reduktion och sorträkning; geometri, till fyrsidingar.

Kl. III. Klassiska linien. 1:a lexlaget: repetition af bråk efter Zweigbergk, 8 à 16 propositioner af Euclidis 1:a bok. 2:a lexlaget: repetition af bråk och sorter efter Zweigbergk, 26 propositioner af Euclidis 1:a bok.

Kl. III. Reala linien. Arithmetik, bråk, sorter och enkel regula de tri. Geometri, Euclidis första bok.

Kl. IV. Klassiska linien. 1:a lexlaget: repetition af sorter samt enkel regula de tri påbörjad, 1:a boken af Euclidis elementa. 2:a lexlaget: enkel regula de tri afslutad efter Zweigbergk, 1:a boken samt 6 propositioner af Euclidis 2:a bok.

Kl. IV. Reala linien. Arithmetik, sammansatt re-

gula de tri och intresseräkning. Algebra, inledning. Geometri, trenne böcker af Euklides.

Kl. V. Klassiska linien. Arithmetik, 1:a lexlaget: sammansatt regula de tri; 2:a lexlaget: sammansatt regula de tri och intresse-räkning. Algebra, 1:a lexlaget: de 4 räknesätten i hela tal; 2:a lexlaget: hela tal och bråk; 3:e lexlaget: bråk och equationer af 1:a graden med 1 obekant, efter Bergii lärobok. Geometri, 1:a lexlaget: 2:dra boken, 2:a lexlaget: 2:dra och 3:dje böckerna i Euclides samt öfningssatser ur Todhunter, motsvarande 1:a boken i Euclides.

Kl. V. Reala linien. Algebra, 1:a lexlaget: repetition af de 4 räknesätten i hela tal och bråk samt 1:a gradens equationer med 1 obekant; 2:a lexlaget: läran om digniteter och rötter, equationer af 2:dra graden med 1 obekant, biquadratiska equationer, efter Bergii lärobok, jemte lösning af hithörande problemer ur Björlings algebra. Geometri, proportionsläran efter Ekman och 6:te boken i Euclides, med lösning af problemer och theoremer ur Todhunter.

Kl. VI, 1. Klassiska linien. Algebra, 1:a gradens equationer med flera obekanta; läran om digniteter och rötter efter Bergii lärobok. Geometri, proportionsläran efter Ekman; geometriska öfningssatser ur Todhunter, motsvarande 1:a och 2:a böckerna i Euclides.

Kl. VI, 1. Reala linien. Algebra och geometri lika med öfre lexlaget af 5:te klassens realister.

Kl. VI, 2. Klassiska linien. Algebra, 2:dra gradens equationer efter Bergii lärobok, jemte lösning af hithörande problemer ur Björlings. Geometri, repetition af proportionsläran efter Ekman, 6:te boken i Euclides; geometriska öfningssatser efter Todhunter, motsvarande 1:sta och 2:dra samt en del af 6:te boken i Euclides.

Kl. VII, 1. Klassiska linien. Algebra, lösning af 2:a gradens equationer med flera obekanta; om potenser och logarithmer efter Björlings lärobok. Geometri, repetition af 5:te och 6:te boken i Euclides; lösning af problemer och

theoremer ur Todhunter, motsvarande 1:a, 2:a och 6:e boken i Euclides.

Svenska.

Kl. I. Formlära efter Fryxell. Öfningar i resolvering och rättskrifning.

Kl. II. Formläran efter Fryxells lärobok; det allmännaste af läran om satsen; öfningar i rättskrifning; valda stycken ur Svedboms läsebok.

Kl. III. Andra kursen af Svedboms satslära till kap. 18; satsöfningar; valda stycken ur Svedboms läsebok samt skriföfningar.

Kl. IV. Andra kursen af Svedboms satslära afslutad. Satsöfningar under läsning af valda stycken ur Svedboms läsebok. Smärre skriftliga uppsatser.

Kl. V. Allmän repetition af det föregående. Läsning af utmärktare svenska författare. Ämnesskrifning.

Kl. VI. Läsning af Svenska författare samt valda stycken af Danska och Norska författare. Det allmännaste af Svenska literaturens historia. Utförligare ämnesskrifning.

Kl. VII, 1. Lika med den föregående.

Tyska.

Kl. I. 1:a lexlaget: 11 stycken, 2:a lexlaget: 26 st., 3:e lexlaget: till "Kurze Erzählungen" af Svedboms elementarkurs. Konjugationer och deklinationer efter Lyths språklära.

Kl. II. 1:a lexlaget: 43 stycken; 2:a lexlaget: till "Kleine Gedichte" af Svedboms elementarkurs i Tyska språket, det allmännaste af formläran efter lärobok af Lyth.

Kl. III. 25 st. af Lyths läsebok, Lyths formlära.

Kl. IV. Till 41 st. af Lyths läsebok; skriftlig öfversätttning till "Adverbierna" i Lyths skriföfningar.

Kl. V. Till 130 st. af Svedboms läsebok; skriftlig öfversättning till "Bref" i Lyths skriföfningar.

Kl. VI. Schiller, "Wilhelm Tell", "die Jungfrau von Orleans"; Göthe, "Hermann und Dorothea".

Engelska.

Kl. III. Reala linien. May's grammatik och läsebok, utom skriföfningarne.

Kl. IV. Reala linien. Till 23:e kap. af "The Vicar of Wakefield". Skriftlig öfversättning till "Blandade öfninningar" i May's skriföfningar.

Kl. V. Reala linien. "Columbus" af Washington Irwing.

Kl. VI. Reala linien. Mays Grammatik och Läsebok samt 10 kap. af "The Vicar of Wakefield."

Kl. VII, 1. 1 lärjunge: Mays Grammatik och Läsebok samt 5 kap. af "The Vicar of Wakefield".

Franska.

Kl. IV. Reala linien. Oldes grammatik till oregelbundna verberna; öfversättning till 69 st. af Oldes läsebok.

Kl. V. Uttalsläran och Etymologien. Öfversättning till 69 stycket af Oldes Läsebok samt skrifning af 20 stycken i densamma.

Kl. VI, 1. Repetition af Oldes Grammatik och öfversättniag af läseboken till slut samt 4:e delen af "une lecture par jour par Boniface" till p. 165. Skriföfningarne fortsatta.

Kl. VI, 2. Andra delen af Boniface p. 133—249 samt 1:a delen p. 1—88. Skriföfningar samt öfning i muntlig öfversättning.

Kl. VII, 1. Boniface 1:a delen p. 247—400 samt 2:a delen p. 1—108. Skriföfningar samt öfning i muntlig öfversättning.

Latin.

Kl. III. 1:sta lexlaget (nyuppflyttade): af formläran, efter Nordqvist, substantivernas och adjektivernas deklinationer, hjelpverbet sum och 1:a konjugation; Dahlströms läsebok, en del af Colloquia. 2:a lexlaget: hela formläran efter Nordqvist, af Dahlströms läsebok Colloquia och Fabulæ, jemte inlärandet af ord och fraser ur läseboken.

Kl. IV. 1:a lexlaget: Corn. Nep. Vitæ Imperatorum I, II, III och 3 kap. af IV. 2:a lexlaget: Corn. Nep. I—VI. Hela klassen: Nordqvists formlära och satslära till kap. V samt extemporerade satsöfningar.

Kl. V. Cornelius Nepos, Vitæ Imperatorum VII—XIII samt XVI—XXIV; Cæsars Bellum Gallicum Lib. II; Ovidii Metamorfoser efter Brodéns anthologi, styckena I—VIII. Grammatik efter Nordqvist och Rabe. Extemporalier och skriföfningar på lärorummet samt hemthemata.

Kl. VI, 1. Cicero, Cic. Orationes in Catilinam, Liv. II. Brodén, valda stycken ur Ov. Metam. IX—XIV. Grammatik efter Ellendt. Hemthemata och extemporalier.

Kl. VI, 2. Liv. III, IV; Virgil. Æn. IV—VI. Grammatik efter Ellendt, extemporalier och hemthemata.

Kl. VII. Lika med VI, 2.

Grekiska.

Kl. V. Årres läsebok, 3:e och 4:e kurserna. Det hufvudsakligaste af formläran efter Krüger.

Kl. VI, 1. Xenofons Anabasis, 2 böcker. Homeros' Odyssé, 2 rhapsodier.

Kl. VI, 2. Xenofons Anabasis, en bok. Homeros' Odyssé, en rhapsodi. Homeros' Iliad, 2 rhapsodier.

Kl. VII, 1. Homeros' Iliad, 4 rhapsodier. Kriton och Sokrates' Försvarstal (kap. 1—16) af Platon. Grammatik (efter Aulins bearbetning af Krüger) ½ timme, extemporerade skriföfningar 2 timmar i veckan i båda klasserna.

Sång.

1:a sångklassen: notläsning, skalor, tontträffning och koralmelodier.

2:a sångklassen: lika med den 1:a, samt en- och tvåstämmiga sånger.

3:e sångklassen: koralsång, flerstämmiga körer m. m.

Instrumentalmusik.

På volin hafva 8 lärjungar öfvat sig, 1 på violoncell, 1 på kontrabas, 3 på flöjt och 3 på piano. De mera försigkomna hafva öfvat trior, qartetter, marscher och andra stycken för orkester jemte af läraren arrangerade ensemblesaker: potpouri ur "Preciosa" af Weber, "Mein Oesterreich", march ur "Rigoletto" af Verdi samt "Triumfmarsch" af Foroni.

Teckning.

Kl. I. Köhlers Ritkurs, häft. 1;

Kl. II. Häft. 1 och 2;

Kl. III. Häft. 1—3;

Kl. IV, V, VI och VII. Repetition af föregående samt häft. 4 och 5. Dessutom hafva lärjungar, som visat större fallenhet, sysselsatts med landskaps-, djur-, figur-, blomster-, ornaments- och perspektifritning efter okända författare.

Gymnastik.

Vanlig skolgymnastik, dels fristående, dels med biträde af attiralj, samt vapenöfningar, marscher och manövrer, spridd ordning och bajonettfäktning.

I vissa läroämnen hafva inga hemarbeten varit lärjungarne ålagda. I andra åter har frihet lemnats lärjungarne att efter den tid, öfver hvilken de å lektionstimmarna eller hemma haft att disponera till förberedelse, sjelfva bestämma det pensum, för hvilket de vid nästa lektion komme att redogöra. I öfriga ämnen har läraren bestämt lexans längd, hvarvid lärjungen vanligen i skolan kunnat åt densamma egna så dryg tid, att, då denna blivit flitigt använd, någon lång stund sedan i hemmet icke behöft på lexan uppoffras. Det enda hemarbete, som blifvit lärjungarna i den lägsta klassen föresatt, har varit afskrifning af stycken i svenska läseboken, till öfning i rättskrifning. Egentliga hemlexor hafva först förekommit i den andra klassen.

Antalet af läroämnen, i hvilka hemlexor i allmänhet blifvit för hvarje dag lärjungarne föresatta, hafva varit 2 i klass. II, 3 i klass. III och IV, 4 i klass. V och VI, 3 i klass VII.

För lärjungar af medelmåttiga anlag kunna hemarbetena i klass. II anses upptaga 1½ till 2 timmar om dagen, i klass. III, IV högst 3 timmar, i V och VI,1 4 timmar, i VI,2 och VII 4 till 5.

B. *Lärarne.*

Till Lektor i Historia och Modersmålet vid läroverket härstädes blef Adjunkten vid Falu högre elementarläro-

verk D:r W. M. Carlgren den 23 sislidne Juni befullmäktigad.

Genom Lektor Carlgrens sedan vunna transport till en lektorstjenst vid Hernösands elementarläroverk, hvilken befattning han den 1 December tillträdde, blef lektorstjensten i Historia och Modersmålet åter ledig. Dess återbesättande torde dock nu icke allt för länge dröja, enär vid ansökningstidens utgång den 10 sistlidne månad fyra sökande hade anmält sig, neml. Läroverksadjunkterna E. O. Grape i Umeå, J. F. Nyqvist och J. G. Almqvist i Jönköping samt Ehrenfr. Billengren i Linköping. Deremot hafva inga sökande, såvidt bekant är, ännu anmält sig till de vakanta tvenne adjunktsbefattningarna härstädes, af hvilka den ena, med undervisningsskyldighet i Naturalhistoria, Kemi och Mathematik, stått ledig sedan den 1 December 1861, och den andra, vid hvilken åliggandet att undervisa i Historia, Latin och Kristendom är fästadt, från den 1 April 1862.

Under den tjenstledighet, som Rev. Ephorus beviljade Lektor Carlgren från början af höstterminen intilldess han fullgjort de till den 18 och 19 September bestämda prof för lektorsbeställning i Hernösand, och M. V. Consistorium å Eforsembetets vägnar sedermera förlängde till dess han sistnämnde befattning tillträdde, hade Adjunkterna L. F. Weinberg och N. D. Augustin Eforsembetets förordnande att jemte egna tjensteåligganden gemensamt uppehålla lektionen i Historia och Modersmålet, hvilken de äfven sedan till höstterminens slut fortforo att bestrida. Äfven under de tre första veckorna af vinterterminen bestred Adjunkten Augustin en del af denna lektorsbefattning, hvaremot v. Adjunkten Selberg samtidigt skötte den del af tjensten, som Adjunkten Weinberg under höstterminen hade bestridt. I den föregående afdelningen af denna berättelse har det blifvit omnämndt, huru dessa lärare vid bestridandet af denna lektorstjenst sinsemellan fördelat göromålen, hvilka efter den 5 Februari odelade blifvit förrättade af Filos. Kandidaten C. E. H. Gestrin, som den 24 Januari af E-

forsembetet förordnades att vid den lediga lektionen vikariera.

Såsom vikarierande adjunkter hafva Studeranderne vid Upsala Universitet E. A. Selberg och J. Arbman under hela läseåret på förordnanden af Eforsembetet tjensgjort.

Kongl. M:t har i Nåder förklarat Adjunkten A. Öhmark berättigad att från och med 1866 åtnjuta lön i 2:a lönegraden.

Klassföreståndare hafva varit: Lektor Hammargren för klass. VII, Lektor Dalén för VI,2, Lektor Brandt för VI,1, Adjunkten Augustin för V, Adjunkten Svenson för IV, Adjunkten Lindström för III, Adjunkten Öhmark för II, v. Adjunkten Arbman för I.

C. *Lärjungarne.*

Afgångne under sommarferierna, från klass. I: M. Bergström; från II: O. E. Dahlin, P. E. Eriksson, O. Näslund, C. Sundelin, J. Agerberg; från III: M. A. Huss till undervisningsverk i Stockholm, J. A. Wikström till tekniskt yrke; från IV: P. Holmbäck till handel, M. G. G. Dahlin; från V: C. M. Huss till undervisningsverk i Stockholm, P. O. Th. Hellberg till Apothek, P. A. Afzelius till sjömansyrket; vid början af höstterminen, från klass IV: E. E. Wikström och M. Granbom till Hudiksvalls elementarläroverk, P. H. A. Hallström till Jakobs elementarläroverk; från VI,1: O. L. Winnberg till handel; samt mot slutet af samma termin, från II: N. M. E. Edlund; under julferierna, från klass I: E. Lithander; från II: N. Näslund och O. Näslund; från III: P. W. Amnelius till handel, O. Nessén; från IV: N. O. Linderström; från VII,1: J. Nylander; vid början af vinterterminen från III: J. Gerdvall till praktiskt yrke; samt vårterminen, från klass. I: E. Borg till praktiskt yrke; från VI,1: S. G. Palén till Apothek, och C. O. Wessman som,

efter att hafva begifvit sig från orten, blifvit vederbörligen anmäld att från läroverket utskrifvas.

Höstterminen inskrefvos *13* lärjungar, nemligen 8 i klass. I, 1 i III, 2 i VI,1 och 2 i VII,1; vinterterminen *11*, af hvilka 10 i klass. I och 1 i VI,1; vårterminen *4*, deraf 3 i I och 1 i II.

Återkomne höstterminen: P. O. S. Liljesköld i VI,1 och J. Söderqvist i V, af hvilka den ene nästföregående vårtermin blifvit utskrifven, den andre under samma termin varit frånvarande; återkommen vinterterminen: O. A. F. Ingelman i klass. II efter en termins frånvaro.

Under vårterminen har P. Wikström i klass. I varit frånvarande, för att i hemorten erhålla undervisning till begående af H. H. Nattvard.

Till högre afdelning hafva uppflyttats, under höstterminen: 4 till klass. II, 13 till III, 8 till IV, 4 till V, 5 till VI,2; under vinterterminen: 13 till klass. III, 5 till IV, 3 till V, 3 till VI,2 och 1 till VII,1; under vårterminen: 3 till klass. II, 1 till III, 3 till IV, 5 till V, 5 till VI,1; således under läseårets lopp: 7 till II, 27 till III, 16 till IV, 12 till V, 5 till VI,1 och 8 till VI,2 samt 1 till VII,1. Under sista veckan af läseåret förestå dessutom ännu några flyttningar.

Från klassiska linien till reallinien hafva två lärjungar, nemligen en i tredje och en i fjerde klassen, vid vårterminens början öfvergått. Af lärjungarna i sjunde klassen, hvilka alla läsa Latinet, har en varit frikallad från läsning af Grekiskan.

Under början af höstterminen utgjorde lärjungarnes hela antal *138*, deraf *21* i klassen I; *40* i klassen II; *23* i klassen III, hvaraf 2 på reallinien; *19* i klassen IV, deraf 4 på reallinien; *15* i klassen V, af hvilka 5 på reallinien; *14* i klassen VI,1, deribland 1 på reallinien; *3* på klass. lin. i VI,2 och *3* på klass. lin. i VII,1.

Vid början af vinterterminen belöpte sig lärjungeantalet till *139*. Af dessa tillhörde *26* klassen I; *30* klassen II; *25* klassen III, deraf 3 reallinien; *20* klassen IV, hvar-

ibland 4 reallinien; *18* klassen V, af hvilka 6 reallinien; *9* afdelningen VI,1 och af dessa 1 reallinien; *9* afdelningens VI,2 klassiska linie; *2* den klassiska linien i VII,1.

Vid vårterminens början uppgick antalet till *142*, deraf *28* i klassen I; *18* i II; *33* i III, hvaribland 5 realister; *22* i IV, af hvilka 5 realister; *21* i V, deribland 6 reallister; *7* i VI,1, deraf 1 tillhörde reallinien; *10* i VI,2 klassiska linien; *3* i VII,1 klassiska linien.

För närvarande finnas *44* lärjungar på den gemensamma linien, deraf 24 i klassen I och 20 i II; *17* på reallinien, hvaraf 5 i klassen III, 5 i IV, 5 i V, 2 i VI,1; *77* på klassiska linien, af hvilka 25 i klassen III, 15 i IV, 16 i V, 8 i VI,1, 10 i VI,2, 3 i VII,1, eller tillsammans *138* på alla linier.

Från Gymnastik och vapenöfningar hafva 14 lärjungar under höstterminen och 13 under vinter- och vårterminerna, från Teckning 7, från Sångöfningarna 56 varit befriade.

D. *Skollokalen.*

Mindre bristfälligheter å lärosalarna hafva blifvit afhjelpta, eldstäderna reparerade, ny kakelugn i stället för den af brandsynen utdömda uppsatt i 2:a klassens lärorum. Det nedrasade hörnet å sydvestra delen af skolgården har blifvit iståndsatt. Enligt af Consistorium gilladt kostnadsförslag hafva tre mindre rum å lärohusets öfra botten, hvilka förut tillhört Contubernium och under de sednare åren, oaktadt deras bristfälliga skick, begagnats till undervisningsmaterielens förvarande och tillfälliga behof, blifvit fullständigt iståndsatta, hvarvid nya kakelugnar i två af dessa rum jemte tillhörande korridår blifvit uppsatta.

E. *Undervisningsmaterielen.*

Boksamingen har vunnit tillökning genom följande gåfvor, nemligen

af Kongl. M:t anslagna: Rydqvist, Svenska Språkets lagar 3:e bandet, 4 exemplar; Brunius, Gottlands konsthistoria 1:a delen; Dybeck, Runurkunder, ny följd 4:e häftet; Cæsar de bello Gallico, ed. Frigell 3 häften; Rietz, Ordbok häft. I—V;

från Kongl. Ecklesiastikdepartementet: följande Norska och Danska programmer, nemligen från Kristiania Kathedralskole 1864, 1865; Aars's og Voss's Skole 1865; Skiens lærde og Realskole 1864, 1865; Laurviks Middel og Realskole 1864, 1865; Fredrikshalds lærde og Realskole 1864, 1865; Lillehammars d:o 1865; Kongsbergs Middel og Realskole 1865; Kristiansands Kathedralskole 1864, 1865; Arendals Middel og Realskole 1864; Stavangers lærde og Reaskole 1864; Bergens Kathedralskole 1865; Aalesunds lærde og Realskole 1865; Molde d:o 1864, 1865; Kristiansunds d:o 1865; Trondhjems Kathedralskole 1865; Tromsoe lærde og Realskole 1865; Borgerdydskolen i Kjöbenhavn 1863, 1864, 1865; Metropolitanskolen 1863, 1864, 1865; Latin- og Realskolen i Store Kongensgade 1863, 1864, 1865; det von Westenske Institut 1863, 1864, 1865; Borgerdydsskolen på Kristianshavn 1863, 1864, 1865; Frederiksborgs lærde Skole 1863, 1864, 1865; Roeskilde Kathedralskole 1863, 1864, 1865; Sorö Akademis Skole 1863, 1864, 1865; Herlufsholms lærde Skole 1863, 1864, 1865; Aalborg Kathedralskole 1863, 1864, 1865; Nykjöbing d:o 1863, 1864, 1865; Wiborg d:o 1863, 1864, 1865; Randers lærde Skole 1863, 1864, 1865; Aaarhus Kathedralskole 1863, 1864, 1865; Horsens lærde Skole 1863, 1864, 1865; Ribe Kathedralskole 1863, 1864, 1865; Odense d:o 1863, 1864, 1865; Rönne höiere Realskole 1863, 1864, 1865; Reykjavik Latinskole 1862, 1863, 1864;

från Kongl. Statistiska Centralbyrån: Underdånig berättelse för 1856—1860, tredje och sista afdelningen; d:o för 1861 jemte bihang; d:o för 1862;

från de Svenska Elementarläroverken: Årsberättelserna 1865;

af Norrlands Nation i Upsala: Upsala Universitets kataloger för höstterminen 1865 och vårterminen 1866;

af Kollega vid Maria elementarläroverk, D:r D. Sjöstrand: af honom författad lärobok i Svenska Språket;

af Studeranden C. P. Festin: P. Fjellströms Grammatica lapponica, Holmiæ 1738, och densammes Katekes på lappska, ibid. 1755.

Till anskaffande af böcker, kartor och musikalier samt bindning och montering äro under sista räkenskapsåret af läroverkets medel utbetalte Rmt Rdr 498,80.

Antiqvitets- och Myntsamlingen har erhållit bidrag

af Kongl. Svenska Akademien: dess minnespenning för år 1865 öfver Joh. Upmark-Rosenadler, Prof. Ups.; Handelsbokhållaren A. W. Steinmetz: 2 norska, 10 danska och 2 ryska silfvermynt samt 3 svenska, 6 norska och 3 danska kopparmynt; Källarmästaren F. J. Wingstedt: en gammal svensk sedel; Bonden Gunnar Rönnqvist i Offerdal och Österulfsås: 1 gammalt svenskt kmt; Löjtnanten C. A. G:son Stiernefeldt: 1 svenskt mynttecken och diverse adliga sigiller; Provisorn F. Edvall i Torp: 1 danskt smt, 15 svenska, 1 norskt, 2 danska, 1 ryskt och 1 italienskt kmt samt en tysk medalj; Fältjägaren E. Sundqvist i Offerdal och Stafre: 1 engelsk medalj; Handlanden N. Isaksson i Fölinge: 1 danskt och 1 franskt smt; Handelsbokhållaren O. Olson: 1 svenskt och 1 danskt smt, 1 franskt och 1 engelskt kmt; Handelsbokhållaren E. G. Ruuth: 1 svenskt och 1 danskt smt; Provincialläkaren E. M. Grenholm: 1 hanoverskt och 1 danskt smt samt en fransk jetton och ett gammalt kungl. sigill; Handlanden P. M. Moberg: ett pergamentsbref; samt af skolans lärjungar, neml. O. T. Wessman: 1 svenskt, 1 tyskt och 1 ryskt kmt; A. G. Lund-

holm: 4 svenska, 1 franskt och 1 danskt kmt; F. B. Holmberg: 1 danskt smt, 3 svenska, 1 norskt och 4 danska smt; J. W. & A. B. Weltzin: 2 ryska, 1 danskt, 1 hamburgskt och 1 franskt kmt samt 2 pergamentsbref; E. A. Thomèe: 1 spanskt, 1 amerikanskt och 1 italienskt kmt samt ytterligare bidrag till sigillsamlingen; C. P. Festin: 2 svenska kmt; M. P. Mattson: 1 franskt kmt; P. Edling: 2 svenska, 1 norskt och 1 spanskt kmt; G. F. L. K. Liljesköld: 1 svenskt smt; P. A. R. Ström: 1 svenskt kmt; L. Burman: 5 svenska kmt; O. W. Fastborg: 1 ryskt kmt; N. M. Edlund: 1 svenskt, 1 norskt och 2 danska smt; E. F. Ström: 2 danska smt, 1 danskt, 1 norskt och 1 ryskt kmt; I. L. A. Sunding: 4 svenska kmt; G. F. H. L. Mühlfelt: 1 danskt kmt; C. A. Werner: 1 norskt kmt; P. Genberg: 1 pergamentsbref; P. Näs: en större gammal skinnpung af lappsk tillverkning.

Dessutom hafva 96 Rdr 50 öre af Bredmanska fonden blifvit använda till inköp af sällsyntare in- och utländska mynt och medaljer.

Fysiska Instrumentsamlingen har blifvit ökad med följande inköpta apparater: en bleckkub för värmestrålning, blockapparat, apparat för krafternas parallelogram, adhesionsplattor, gröfre och finare glasrör, pendelektroskop, guldbladselektroskop, kondensator, elektrofor med zinklock, sönderdelningsapparat för O&H, en magnetsten, en urladdare m. m.

Utgifterna för anskaffandet af de fysikaliska instrumenterna samt ett *Tellurium och Lunarium* har belupit sig till Rmt Rdr 173,50.

Naturaliesamlingarne hafva ökats genom gåfvor

af Inspektoren M. B. Sedvallsson: 1 uppstoppadt exemplar af Gräfsvinet; Handelsbokhållaren Walt. Krook i Ragunda: 1 ex. af Huggormen; Byggmästaren A. Rissler: 1 ex. af Rackelhanen; Byggmästaren Södersten: 1 ex. af Sparfugglan; Studeranden J. Salmonsson: ett större herbarium af inhemska växter; Studeranden P. Genberg: en stor

snäcka; Studeranden C. A. Lundholm: diverse i sprit inlagda maskar; Studeranden G. F. H. L. Mühlfelt: 2 bergkristaller.

Brukssocieteten har bemyndigat fullmäktige i Jernkontoret att till läroverket öfverlemna en samling af 150 stuffer bergarter, åtföljd af deröfver upprättad tryckt förteckning i 2 exemplar, hvilken fullmäktige anmodat Herr BergsHauptmannen och Riddaren P. N. Sevén i Sala att läroverket tillsända.

Läroverkets inventarier hafva dessutom ökats med ett skåp, afsedt till förvaring af tellurium och lunarium samt af glober och annan materiel för den geografiska undervisningen, en större svart tafla med stativ, 16 stolar, en taklampa m. m.

Samme ädelmodige gifvare, som under en följd år hugnat läroverket med en skänk af 30 Rdr Rmt, att af lärarecollegium vid läseårets afslutande tilldelas tre behöfvande, genom goda seder flit och skicklighet utmärkta ynglingar, hade äfven förlidne år till samma ändamål förärat en lika summa, hvilken den 2 sistlidne Juni utdelades. Denna gåfva aflemnades till mig först efter afgifvandet af nästföregående årsberättelse, hvilken omständighet gifver mig en kär anledning att tacksammeligen här omnämna densamma.

F. *Examina.*

Afgångsexamen efter afslutad lärokurs har under läseåret af ingen lärjunge härstädes blifvit aflagd.

Flyttningsexamina hafva hållits på de i skolans reglemente bestämda tider.

I Gymnastik och Vapenöfningar anställdes uppvisning redan den 17 i denna månad i anseende till lärarens strax efter pingestlofvet förestående afresa till befälsmötet å Frösö läger.

Årsexamen anställes den 1 instundande Juni under inseende af läroverkets Inspector Kontraktsprosten, L. K. W. O. Herr **J. Östlund** samt de af M. V. Consistorium utsedda ledare och vittnen, Landshöfdingen, R. K. S. O., K. af K. N. St. O. O., R. af K. R. St. Annæ O. 2:a kl., K. D. D. O., K. Fr. H. L. och K. Pr. R. Ö. O. 3:e kl. Herr **C. G. Lagercrantz,** Häradshöfdingen Herr **J. G. Hasselberg,** Provincialläkaren Herr Doktor **E. M. Grenholm** samt Stadspredikanten Herr Doktor **N. Th. Feltström.**

Uppvisning i Sång och Instrumentalmusik samt utställning af prof på lärjungarnes framsteg i Teckning sker den 2 Juni näst före premieutdelningen och flyttningen, hvarefter läseåret afslutas.

Nästkommande Hösttermin öppnas den 30 Augusti 1866.

Till öfvervarande af nu omförmälda slutpröfningar, hvilka färsiggå, nemligen examen i språk och vetenskaper kl. 8—10 och 11—2 Fredagen den 1 Juni, uppvisningarna i Musik och Teckning kl. 10 f. m. Lördagen den 2 Juni, får jag å läroverkets vägnar vördsamt inbjuda så väl andra den offentliga undervisningens gynnare och vänner, som isynnerhet lärjungarnes målsmän och närmaste anfärvandter.

Östersund den 26 Maj 1866.

A. Sundberg.